

HRVATSKI VOJNIK

Broj 468 • 27. veljače 2015. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

NAJBOLJI VOJNIK I DOČASNIK SIJEĆNJA

**PRIZNANJA ZASLUŽILI
POSTIGNUĆIMA U VOJNOJ OBUCI**

PRIPREME ZA NRF 2016.

**GROMOVI GAĐALI IZ
PATRIJA**

ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA

**SAMO ISKUSAN INSTRUKTOR
ZNA KAD TREBA STATI...**

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA 0 0 9 1 5
9 771 336 500 003

SADRŽAJ

4 ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA

Samo iskusan instruktor zna kad treba stati...

7 MORH

Ministar Kotromanović nasastanku ministara obrane EU-a

8 PRISEGNULA NOVA HRVATSKA PREDSJEDNICA KOLINDA GRABAR KITAROVIĆ

Vjerujem u te, zemljo moja Hrvatska!

9 VIŠE OBVEZA U 2015. GODINI

Oružane snage RH sudjeluju u 46 vojnih vježbi

12 PRIPREME ZA NRF 2016.

Gromovi gađali iz Patrija

14 VOJNI POLIGON "CRVENA ZEMLJA"

Razvoj mladog zapovjednog osoblja minobacačke specijalnosti

16 OSRH

Vojnik Ivan ZIDAR i stožerni narednik Milan OKMAŽIĆ najbolji vojnik i dočasnik siječnja

18 14. PRVENSTVO OSRH U ZIMSKIM SPORTOVIMA

Medalje za devet postrojbi

IMPRESSUM

Nakladnik:

**MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTV**

Glavni urednik:

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morph.hr)

Zamjenica glavnog urednika:

Vesna Pintarić (vpintar@morph.hr)

Urednici i novinari:

Leida Parlov (leida.parlov@morph.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),

Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@morph.hr)

Lektura / korektura:

Gordana Jelavić (gordana.jelavic@yahoo.com), Andrea Pavlić

Prijevod:

Dubravka Marić (dmatic@morph.hr)

Fotograf:

Tomislav Brandt

Grafička redakcija:

Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić

Marketing i financije:

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tiskar:

Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb

Adresa uredništva:

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@morph.hr

Naklada:

3000 primjeraka

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2015.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA
I IZDAVAŠTV

20 VIJESTI IZ OSRH

Stožerni razgovori izaslanstava HRM-a i 6. flote američke ratne mornarice

22 NATO NOVOSTI

Konferencija o usklađivanju obuke

24 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

Egipat nabavlja fregatu FREMM

26 KOPNENA VOJSKA

U tenkovskoj eliti

32 RATNA MORNARICA

Razarači klase Zumwalt: ratni stroj na električni pogon (II. dio)

38 VOJNA PSIHOLOGIJA

Jačanje psihičke otpornosti vojnika

42 PODLISTAK

Stoljeća starog vijeka

48 MULTIMEDIJA

Indijski mobitel s moćnom baterijom

UVODNIK

U ovom broju predstavljamo instruktore u Zapovjedništvu specijalnih snaga ikojih stoji višegodišnji mukotrpan rad. Instruktori u svakom pogledu moraju biti uzor, počevši od ljudskih osobina, vojničkog izgleda, autoriteta, a posebno znanja. Sve su to redom ljudi snažnih osobnosti, jake psihe i tjelesne kondicije. Samo iskusani instruktor može odrediti adekvatno i odmjereno psihofizičko opterećenje polaznika obuke i iz njih izvući maksimum...

U ovoj je godini nešto veći broj vojnih vježbi kojima se podiže razina spremnosti vojske. U odnosu na prošlu godinu, u kojoj je održano ukupno 39 vježbi, ove se godine broj takvih događanja popeo na 46. Do povećanja je došlo zbog ispunjavanja međunarodno preuzetih obveza, a namjera je podići razinu spremnosti Oružanih snaga u cjelini za provedbu dodijeljenih misija i zadaća...donosimo vam pregled najvažnijih vojnih vježbi u ovoj godini...

Na vojnom poligonu "Crvena zemlja" pripadnici Minobacačke desetine MB 82 mm Voda za potporu iz sastava Bojne Pauci održali su posredno bojno gađanje. Svrha gađanja dostizanje je standarda za sudjelovanje u vježbi Pauk 15 koja će se na "Crvenoj zemlji" održati krajem ovog mjeseca, a njegova specifičnost razvoj mladog zapovjednog osoblja minobacačke specijalnosti... Biti najbolji znači imati onaj dodatni impuls, incijativu, napraviti i više no što se od vas traži, te tako postati primjer kolegama i činiti i njih boljim. A tako i svoju postrojbu. Među prvim dobitnicima godine u izboru najboljeg vojnika i dočasnika mjeseca u ovoj su godini vojnik Ivan Zidar (GOMBR) i stožerni narednik Milan Okmačić (Središte za obuku HRM-a)...

Na Platku i u Delnicama u organizaciji Zapovjedništva specijalnih snaga i Središnjice za upravljanje osobljem održano je 14. prvenstvo OSRH u zimskih sportovima. U dvodnevnim natjecanjima ogledalo se stotinjak vojnika, dočasnika i časnika iz svih velikih ustrojbenih cjelina OSRH...o čemu detaljnije možete pročitati u reportaži koju donosimo.

Tenk Type-99, a posebice inaćica Type-99A2, veliki je napredak za kineske oružane snage i trenutačno je najmoderniji tenk u sastavu kopnene vojske. Prvi je pravi tehnološki iskorak kineske industrije u odnosu na rusku školu proizvodnje tenkova. Opširnije pročitajte na našim stručnim stranicama...

ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA

Da bi se postalo instruktorom u Zapovjedništvu specijalnih snaga treba petnaestak godina mukotrpnog rada. Instruktori u svakom pogledu moraju biti uzor, počevši od ljudskih osobina, vojničkog izgleda, autoriteta, a posebno znanja. Sve su to redom ljudi snažnih osobnosti, jake psihe i tjelesne kondicije. Samo iskusan instruktor može odrediti adekvatno i odmjereni psihofizičko opterećenje polaznika obuke i iz njih izvući maksimum. Samo iskusan instruktor zna i kad treba stati...

Potrebitno je petnaestak godina mukotrpnog rada da biste postali instruktor u obuci u specijalnoj postrojbi kakva je Zapovjedništvo specijalnih snaga. Iza svakog od instruktora završena je temeljna obuka, razne specijalističke obuke, svakodnevno vježbanje, *drill*, bogato iskustvo iz Domovinskog rata, međunarodnih operacija, vojne izobrazbe u OSRH i inozemstvu, tečajevi ronjenja, padobranstva, alpinizma ... Sve su to redom ljudi snažnih osobnosti. Jaka psihika i tjelesna kondicija imperativ su. Bez obzira na godine moraju biti spremni odraditi ne samo ono što traže od polaznika obuke već uvijek biti korak ispred njih. Stoga i ne čudi kad zapovjednik Satnije za obuku ZSS-a satnik Damir Miljković kaže kako se za instruktore biraju "najbolji od najboljih". Na obuku u ZSS dolaze pripadnici raznih postrojbi OSRH i prvi su kontakt s postrojbenim instruktori. Upravo zato, prema riječima satnika Miljkovića, oni polaznicima obuke u svakom pogledu moraju biti uzor, počevši od ljudskih osobina, vojničkog izgleda, autoriteta, a posebno znanja jer je njihova glavna zadaća prenijeti znanje i iskustva na polaznika i pripremiti ga za rad u specijalnim snagama. To ni u kojem slučaju nije lagan posao. U razgovoru s nekim od instruktora, iako nam nisu htjeli otkriti sve tajne svog poziva, ipak su nam rekli da svatko od njih ima svoj pristup. Međusobno se nadopunjavanju i ništa ne prepustaju slučaju. Slažu se i kako im je u poslu od nemjerljivog značenja iskustvo jer samo iskusan instruktor može odrediti adekvatno i odmjereni psihofizičko opterećenje polaznika obuke /tečaja, i iz njih izvući maksimum. Samo iskusan instruktor zna i kad treba stati. Kad smo gledali kako rade na raznim obukama, pogotovo onoj najzahtjevnoj *commando* obuci zanimalo nas ja kako uspostavljaju autoritet. Osobnim primjerom, jednostavno odgovaraju.

"BITI, ZNATI, RADITI. Ako tražite od polaznika obuke da odrade ono što i vi možete, oni vas jednostavno slušaju i poštuju. U nekim obukama potrebitno je i autokratsko vođenje i dovođenje polaznika u stanje u koje se oni sami nikad u životu ne bi doveli...da upoznaju svoje krajnje granice umu i tijela, da sami sebe iznenade da mogu funkcionirati u do tada nezamisljivim uvjetima. Kad polaznike dovodite u takvo stanje, metode sigurno neće biti kao na obukama gdje je potrebno delegirati ili čak i s polaznicima dogovarati načine postupanja i odlučivanja...To je *drill* obuka i jedino visoka motivacija za ulaskom među specijalce potiče polaznika da izdrži do kraja. Takve ljude mi prihvaćamo i pružamo im najbolje od obuke, usmjeravamo ih prema dodatnim specijalnostima, stavljam u borbene timove, šaljemo u misije, nadograđujemo sa specijalističkim obukama (kopno, more, zrak) te kroz godine iskustva odabiremo da najbolji od njih budu instruktori!" kaže Miljković.

INSTRUKTOR STVARA INSTRUKTORA

Osim obuke i školovanja instruktore izabire njihov rad i stručnost koji su vidljivi tijekom sudjelovanja u misijama, domaćim i međunarodnim vježbama, obukama te na raznim drugim aktivnostima u postrojbi. Instruktora možete prepoznati kao jednog od vođa u svom timu. "Mi u ZSS-u znamo točno tko je stručan u kojem području, praćenjem svakodnevnog rada i normama koje treba zadovoljiti. Takvi se ljudi profiliraju za instruktore. Kasnije se njihovim dolaskom u SzO, a i kroz institucionalno školovanje radi na metodici i didaktici kako bi što kvalitetnije prenijeli znanja na polaznike te vodili izazovnu i nadasve sigurnu obuku kroz upravljanje rizikom," pojašnjava satnik Miljković.

SAMO ISKU ZNA KA

Leida PARLOV, Fotoarhiva postrojbe

SAN INSTRUKTOR D TREBA STATI...

ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA

SATNIJA ZA OBUKU SPECIJALNIH SNAGA

Zapovjedništvo specijalnih snaga (ZSS), sukladno Dugoročnom planu razvoja (DPR), ima zadaću provedbe specijalnih operacija i aktivnosti u svrhu potpore i zaštite nacionalnih interesa. Odgovorno je također za opremanje i obuku specijalnih snaga, razvoj doktrine te koordinaciju priprema specijalnih operacija. Jedna od ustrojenih cjelina ZSS-a je Satnija za obuku specijalnih snaga (SzO) u čijem su sastavu instruktori Zapovjedništva specijal-

nih snaga. Misija Satnije za obuku je pružanje potpore u temeljnoj i specijalističkoj obuci sastavnica ZSS-a kako bi one bile spremne planirati, pripremiti i provesti puni spektar specijalnih operacija koji uključuje tri osnovne zadaće – IZRAVNA AKCIJA (IA) specijalno izviđanje i nadzor (SI) i VOJNA POMOĆ (VP) kroz puni spektar vojnih operacija s ciljem potpore i zaštite strateških interesa Republike Hrvatske. Satnija za obuku organizira obuku i vježbe

za sebe i ostale sastavnice ZSS-a. Časnici SzO-a moraju biti sposobljeni za organizaciju vježbi koje provode obučne skupine te im biti u potpori provedbom tečajeva za PROCES DONOŠENJA VOJNE ODLUKE (PDVO) kao i za proces vođenja postrojbe (PVO). Dočasnici su također uključeni u tečajeve planiranja. Osnovna im je zadaća stvoriti novog specijalca, selekcijom u početku, a kasnije zajedno s časnicima njihovom kvalifikacijom i certifikacijom.

U početku u obukama sudjeluju kao pomoći instruktori koje prate mentor, a najbolji dostižu status instruktora nakon obuke na Obuci obučatelja. Školju se i u inozemstvu, a status instruktora stječu i putem tečaja u suradnji s civilnim institucijama (primjer Hrvatski ronilački savez – instruktor ronjenja). U nekoliko navrata tijekom godine provjeravaju im se motoričke sposobnosti, a mnogi od njih sudjeluju i na sportskim natjecanjima u OSRH i civilstvu.

Među instrukturima su tako osvajači medalja i prvaci Hrvatske ili OSRH u disciplinama: dvostruki IRONMAN, triatlon, orijentacijsko trčanje, padobranske skokove, plivanje, skijanje, polunaraton, hrvanje, boks ... Na pitanje o pomlađivanju instruktorskog kadra satnik Miljković napominje kako riječ pomlađivanje u Satniji za obuku možda i nije najprikladnija. Ako instruktur u SzO-u ima visoke psihofizičke sposobnosti, a uz to je i stručnjak u svom području rada (padobranstvo, ronjenje, snajperist...), tada treba raditi što duže kako bi to znanje prenio na mentoriranog kandidata (za takvo ustrojeno mjesto) koji tek treba steći uvjete da bi postao instruktur (npr. Pravilnikom o padobranstvu točno su rangirane kategorije

instruktora, a sve je povezano s brojem skokova i održenih instruktaža tijekom padobranske obuke). Osim što provode, instruktori aktivno sudjeluju i u planiranju odnosno izradi planova obuke sukladno Naputku za obuku ZSS-a i programima obuka. Svojim znanjem i iskustvom pridonose kvalitetnoj i za polaznike sigurnoj obuci. Tako je, između ostalih, na inicijativu instruktora i prošlogodišnja Temeljna obuka za specijalna djelovanja provedena prema novom planu i programu koji se pokazao jako dobrim. Za razliku od prethodnih koje su trajale tri, prošlogodišnja je obuka trajala šest mjeseci, radilo se postupno, korak po korak, od lakših k težim aktivnostima. Jedan od razloga produžetka obuke bio je što polaznici dolaze iz različitih postrojbi OSRH s različitim stupnjem osposobljenosti u općim vojnim zadaćama. Svaku obuku koju provode nastoje napraviti izazovnom i realističnom, a da pritom sve prođe bez izvanrednih događaja. Kad polaznik na obuci usvaja znanja i vještine onako kako mu se pokaže, tada instruktor zna da radi dobar posao, a jedan od najboljih osjećaja jest kad polaznik pokaže zanimanje za usavršavanje iz područja koje predaje-

te. Instruktori kažu kako se nerijetko dogodi da im netko koga su obučavali, a sad je pripadnik ZSS-a, pozdravlja s instruktoare iako su kolege. To im u svakom slučaju godi. Ali to je i potvrda da su kod onih koje su obučavali ostavili pozitivan dojam. I njima su uostalom njihovi instruktori bili uzor. "Bili su uzor svojim vojničkim ponašanjem i izgledom, količinom znanja i vještina koje posjeduju te profesionalnim odnosom tijekom obuke. Takvim ponašanjem ostavili su snažan i pozitivan dojam na mene kao tadašnjeg polaznika. Zbog takvih ljudi mnogi su od nas postali instruktori jer smo cijenili njihovo znanje i podigli svoje znanje i vještine na jednu višu razinu," prisjeća se satnik Miljković svojih instruktora.

Iako se, pogotovo pred specijalne postrojbe, postavljaju novi zahtjevi iz razgovora s instrukturima sječe se dojam da im je sada ipak lakše raditi. Mnoge su obuke bolje propisane standardno operativnim postupcima. Instruktori imaju višu spoznaju o tome što se događa u operacijama potpore miru te se i sama obuka koncipira prema tim iskustvima. "Prijenos iskustava iz Do-

movinskog rata i dalje je pak temelj za pripremu obuke na vlastitom tlu. Danas postoje i pomagala koja olakšavaju pripremu prezentacija. Postoji učenje na daljinu. Internet je dostupan gotovo svakome tijekom pripreme nastave. U SzO-u je uređena i knjižnica koju svaki pripadnik ZSS-a može koristiti i provoditi pripremu za obuku," napomire zapovjednik SzO-a. Posla ima mnogo, obuke se provode svakodnevno. Instruktori SzO-a glavni su organizatori Prvenstva OSRH u veleslalomu i ophodnom trčanju koje se održava krajem veljače. Nakon toga na zimski im kamp dolaze kadeti Kadetske bojne. Kako je u tijeku i prijava kandidata za Temeljnu obuku za specijalna djelovanja instruktori, s djelatnicima Središnjice za upravljanjem osobljem, provode promidžbu po postrojbama OSRH. Obuka će započeti u ožujku i trajati do kolovoza. Provode i redovitu obuku s obučnim skupinama, pripremaju vježbe, surađuju s kolegama iz inozemstva. Drugim riječima vremena za odmor i opuštanje nema. ■

Foto: EU 2015. LV

Ministar Kotromanović na sastanku ministara obrane EU-a

Ministar obrane Ante Kotromanović sudjelovao je 18. i 19. veljače u Rigi, Latvija, na neformalnom sastanku ministara obrane EU-a.

Ministri su prvu raspravu posvetili pripremi sastanka Europskog vijeća o obrani koji će se održati u lipnju ove godine, nakon čega su sagledali aspekte strateških komunikacija i

tzv. hibridnog ratovanja u kontekstu suzbijanja sigurnosnih prijetnji EU-u. Ministar Kotromanović upozorio je na nužnost dosljedne provedbe zaključaka prošlog Vijeća iz prosinca 2013. Potrebno je objasniti javnosti što konkretno Europska unija radi na području obrane te istaknuti važnost većeg ulaganja u obranu. Vezano uz

raspravu o Europskoj sigurnosnoj strategiji, ministar je istaknuo važnost vođenja otvorene strateške rasprave o sigurnosnoj situaciji EU-a. U vezi s hibridnim ratovanjem i strateškim komunikacijama, ministar Kotromanović ukazao je na sve jače ispreplitanje unutarnjih i vanjskih prijetnji te naglasio važnost jačanja

institucionalnih i obrambenih sposobnosti slabih i nestabilnih država kao najbolji način zaštite od ekstremizma. Završnog dana sastanka razmotrone su tekuće vojne operacije i misije. Raspravljalo se i o mehanizmima brzog odgovora (Rapid Response) kojima Europska unija raspolaže, a u kontekstu uporabe u križnim žarištima u svijetu.

OJI

Mađarski ministar obrane Csaba Hende sa suradnicima boravio je 12. i 13. veljače u službenom posjetu Ministarstvu obrane Republike Hrvatske. Ministar Hende i hrvatski ministar Ante Kotromanović u pratinji najbližih suradnika tom su prigodom obišli i Zapovjedništvo specijalnih snaga (ZSS) u delničkoj vojarni "Drgomalj", a nakon toga tvornicu HS Produkt u Karlovci.

MAĐARSKI I HRVATSKI MINISTAR OBRANE OBIŠLI ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA I HS PRODUKT

Zapovjednik ZSS-a pukovnik Perica Turalija gostima je zaželio dobrodošlicu. Održana je prezentacija o ZSS-u, njegovu nastanku, ustroju, misiji i budućim smjernicama razvoja, a dotaknuta je i dosadašnja suradnja mađarskih i hr-

vatskih specijalnih snaga te suradnja tijekom 2015. održavanjem zajedničke obuke, konferencijama inicijative Srednjoeuropske obrambene suradnje (CEDC), ali i zajedničkim djelovanjem u misiji Resolute Support.

U HS Produktu, svjetski poznatom proizvođaču pištolja, mađarski je ministar Hende imao priliku upoznati se s pogonima i radom tvornice te je isprobao pištolje, kao i novu jurišnu pušku VHS2 razvijenu u suradnji s MORH-om.

P. K.

Završen Tečaj za stožerno osoblje NATO-a

U Središtu za međunarodne vojne operacije u Rakitju završen je 20. veljače Tečaj za stožerno osoblje NATO-a (NATO Staff Officer Course – NATO SOC). Cilj tečaja bila je priprema časnika i dočasnika iz Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH te partnerskih zemalja za obnašanje stožernih dužnosti taktičke razine u zapovjedništвимa NATO-ovih snaga u operacijama potpore miru te njihovo upoznavanje s temeljnim načelima, doktrinom i ključnim procesima koji se odvijaju na strateškoj i operativnoj razini zapovjedanja u NATO-u. Tečaj je trajao tri tjedna, a polaznici su usvojili primjenu taktika, tehnika i postupaka potrebnih za obnašanje stožernih dužnosti u NATO-ovim zapovjedništвимa. Bojnici Goran Stokić i Robert Beljan iz PSOTC-a Oružanih snaga Bosne i Hercegovine sudjelovali su kao gosti predavači. Tečaj je u cijelosti proveden na engleskom jeziku, a uspješno ga je završilo 18 pripadnika Ministarstva obrane i OSRH.

OJI

Foto: ŠMV/O. K. Dukarić

**PRISEGNULA NOVA HRVATSKA PREDSJEDNICA
KOLINDA GRABAR KITAROVIĆ**

Vesna PINTARIĆ, snimio Josip KOPI

"Samo zajedništvom cijelog naroda možemo izgraditi bolju Hrvatsku... Istinsko domoljublje, u koje vjerujem i za koje ću se boriti svakoga dana mojega služenja domovini i vama, temelj je izgradnje bolje Hrvatske... Hrvatska će biti bogata zemља, jer ne postoji nijedan razlog da to ne bude.... Jer mi smo pobjednički narod, postojan narod, vrijedan narod. Nema toga što mi ne možemo postići kad smo jedinstveni," kazala je s optimizmom u svom nastupnom govoru nova hrvatska predsjednica Kolinda Grabar Kitarović

VJERUJEM U TE, ZEMLJO MOJA HRVATSKA!

Na Markovu trgu 15. veljače, nakon što su top s obližnje kule Lotrščak i zvona crkve sv. Marka označili podne, a zbor otpjevao hrvatsku himnu "Lijepa naša domovino", za novu predsjednicu Republike Hrvatske svečano je prisegnula Kolinda Grabar Kitarović.

Svoj petogodišnji mandat na dužnosti prve hrvatske Predsjednice započela je prisegnuvši svojom čašću da će dužnost Predsjednice Republike Hrvatske obavljati savjesno i odgovorno, na dobrobit hrvatskog naroda i svih hrvatskih državljanina te kao državna poglavaričica čuvati nezavisnost, opstojnost i jedinstvenost države Hrvatske. Svečanom je događaju nazaločilo 88 stranih državnih izaslanstava, predstavnici zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti RH te brojni drugi uzvanici i građani. U svom inauguracijskom govoru nova hrvatska Predsjednica pozvala je na zajedništvo, istaknula zaštitu nacionalnih interesa, poštivanje prošlosti ali i uvjerenje o optimističnoj budućnosti.

Zahvalila je svima koji su svoje životne ugradili u temelje moderne hrvatske države, a posebnu zahvalnost iskazala hrvatskim braniteljima, "koji su bili i ostat će zagлавni kamen domovine Hrvatske." Osobitu zahvalnost uputila je prvom hrvatskom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, utemeljitelju suvremene hrvatske države, ali i svojim prethodnicima na njihovu doprinosu izgradnji hrvatske demokracije.

Govoreći o budućnosti naglasila je kao ključno nacionalni ponos, domoljublje te iznad svega zajedništvo kazavši: "Samo zajedništvom cijelog naroda možemo izgraditi bolju Hrvatsku... Istinsko domoljublje, u koje vjerujem i za kojega ću se boriti svakoga dana mojega služenja domovini i vama, temelj je izgradnje bolje Hrvatske." Istaknula je i važnost razvoja gospodarstva, novih investicija i obrazovanja na temelju kojih želi da se razvija budućnost Hrvatske te posebno naglasila

važnost vanjske politike i dobrih odnosa sa susjednim državama. Prema Ustavu RH Predsjednica Republike je i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Republike Hrvatske te se nova predsjednica u svom govoru osvrnula i na važnost OSRH kazavši: "Kao vrhovna zapovjednica, želim vrlo jasno naglasiti kako ćemo naše Oružane snage razvijati i čuvati. Članstvo u NATO-u jamči nam sigurnost, ali najbolji jamac naše opstojnosti i suvereniteta uvijek će biti moderne i dobro opremljene hrvatske Oružane snage. Hrvatska je mirljubiva zemљa i nikada nikome neće biti prijetnjom, no suvremenim svijet donosi sasvim nove izazove, poglavito rastući međunarodni terorizam. Snažne oružane snage jamac su stabilnosti i čuvar demokratskih vrijednosti. S ovog mjestra pozdravljam naše vojnicike i vojnike, časnice i časnike u Afganistanu i mirovnim misijama diljem svijeta. Oni nam služe na čast i našu ponos. Nikada ne smijemo smetnuti s

uma činjenicu da su pripadnici naših Oružanih snaga spremni svojim životom u svakom trenutku braniti našu sigurnost i univerzalne civilizacijske vrijednosti." Predsjednica je naglasila kako "ne možemo i ne smijemo podcenjivati ozbiljnost zabrinjavajućeg razvoja događaja u međunarodnim odnosima" ali i kako "Hrvatska ima svoj stav, svoju politiku i svoje interese. Njih ćemo aktivnije zastupati. Za njih ćemo se zalagati i boriti na svim razinama bez zadrške," kazala je. Govor je završila isticanjem važnosti naše kulture, tradicije i bogate hrvatske baštine te obitelji, vjere, našeg identiteta i imena. "Hrvatska će biti bogata zemљa, jer ne postoji nijedan razlog da to ne bude.... Jer mi smo pobjednički narod, postojan narod, vrijedan narod. Nema toga što mi ne možemo postići kad smo jedinstveni," kazala je nova hrvatska predsjednica te s optimizmom poručila na kraju: "Vjerujem u te, zemljo moja Hrvatska!" ■

Peta KOSTANJŠAK, Fotoarhiva HVGI-ja

VIŠE OBVEZA U 2015. GODINI

U ovoj je godini nešto veći broj vojnih vježbi kojima se podiže razina spremnosti vojske. U odnosu na prošlu godinu, u kojoj je održeno ukupno 39 vježbi, ove se godine broj takvih događanja popeo na 46. Do povećanja broja vježbi došlo je zbog ispunjavanja međunarodno preuzetih obveza, a namjera je podići razinu spremnosti Oružanih snaga u cijelini za provedbu dodijeljenih misija i zadaća, ističu u Glavnem stožeru OSRH. Za vježbe je ove godine planirano 13,74 milijuna kuna...

ORUŽANE SNAGE RH SUDJELUJU U 46 VOJNIH VJEŽBI

Oružane snage Republike Hrvatske u 2015. godini nastavljaju s priprema za brojne zadaće i misije, a u ovoj je godini nešto veći broj vojnih vježbi kojima se podiže razina spremnosti vojske. U odnosu na prošlu godinu, u kojoj je održeno ukupno 39 vježbi, ove se godine broj takvih događanja popeo na 46. "Do povećanja broja vježbi došlo je zbog ispunjavanja međunarodno preuzetih obveza kao što je sudjelovanje u NATO snagama za brzi odgovor (NRF) i EU borbenim skupinama (EUBG) u 2016. godini, zatim tu je NATO Razmjestivi ko-

munikacijski modul (DCM) koji u 2016. treba postići punu operativnu spremnost te implementacija NATO-ovih Ciljeva sposobnosti. Uz to, namjera je podići razinu spremnosti Oružanih snaga u cijelini za provedbu dodijeljenih misija i zadaća," ističu u Glavnem stožeru OSRH. Dodaju da je za vježbe ove godine planirano 13,74 milijuna kuna. Pritom najviše vježbi, njih 18, ima Hrvatska kopnena vojska i one su međunarodnog karaktera. U nekim vježbama OSRH sudjeluju prvi put, primjerice u vježbi IRON CAT 15 koja se održava u rujnu ove godine u

Srbiji. Naše Oružane snage imaju cilj uvježbati posadu ophodnog broda u organizaciji, planiranju i provedbi bojnog gađanja ciljeva na kopnu i rijeci. Kada je u pitanju opseg priprema za vježbe, u Glavnem stožeru naglašavaju kako su najzahtjevnije među njima COMBINED RESOLVE IV i TRIDENT JUNCTURE 15, prije svega zbog kompleksnog međunarodnog okruženja i zahtjevnog transporta tehnike na vježbe. COMBINED RESOLVE IV se, naime, održava u svibnju i lipnju

u američkom središtu za obuku u Hohenfelsu u Njemačkoj, a u njoj će sudjelovati mehanizirana pješačka satnja iz sastava GMTBR-a s 14 Patrija, tim prednjih zračnih motritelja (JTAC), motriteljsko/nadzirateljski tim te stožerno osoblje u stožeru bojne. Vježba TRIDENT JUNCTURE 15 održava se u Španjolskoj, na poligonu San Gregorio kod Saragoze, a u njoj će sudjelovati mehanizirani pješački vod s pet Patrija uz potporno osoblje (lo-

VIŠE OBVEZA U 2015. GODINI

gistika i KIS) te 14 pripadnika NATO DCM. U ovim će vježbama glavni izazovi biti transport, integracija naših borbenih sustava s borbenim sustavima partnerskih zemalja te sposobnost održavanja borbenih oklopnih vozila u terenskim uvjetima. "Ove su vježbe vrlo skupe, ali dat će nam mogućnost uvježbavanja strateškog transporta kao i uvježbavanja u međunarodnom okružju," ističu u Glavnom stožeru. Od vojnih vježbi na domaćem terenu među istaknutijima su UDAR 15 i SPREMNOŠT 15, zatim intergranska vježba ŠTIT 15 te vježba HRM-a HARPUN 15.

DEKLARIRANE SNAGE ZA EUBG I NRF

Vježba UDAR provest će se u listopadu na vojnom poligonu u Slunju, a njezin je cilj nacionalno ocjenjivanje operativnih sposobnosti deklariranih snaga za Europsku borbenu grupu (EUBG) 16/2. U vježbi sudjeluje do 300 pripadnika OSRH, od čega je njih 220 u sastavu namjenski organiziranih snaga. Zanimljiva novost jest

da će u vježbi prvi put sudjelovati postrojba OSRH opremljena vozilima M-ATV, a riječ je o bojni Vukovi GMTBR-a. Sudjeluju također zrakoplovi F-16 United States Air Force Europe (USAFE) iz Zračne baze Aviano.

S druge strane, tu je vježba SPREMNOŠT 15, čiji je cilj ocjenjivanje deklariranih snaga za NATO-ove snage za brzi odgovor 2016. Vježba će se provesti na poligonu "Eugen Kvaternik", a u njoj će sudjelovati oko 150 pripadnika mehanizirane satnije iz Gardijske motorizirane brigade. Ovo je inače treća postrojba OSRH ove jačine koja će biti u stanju spremnosti za NRF. Naime, snage NRF 2016 u slučaju aktivacije u roku 30 dana moraju biti spremne za razmještaj u područje operacije, a u stanju pripravnosti bit će od 1. siječnja iduće godine. Scenarij vježbe trebao bi realistično prikazati moguće situacije u operacijama prilikom eventualnog angažmana ovih snaga. Da bi postrojba mogla ući u tzv. stand by za NRF, mora zadovoljiti sve kriterije po ko-

OSRH ove godine prvi put sudjeluju u vježbama:

IRON CAT 15 – uvežbati posadu ophodnog broda u organizaciji, planiranju i provedbi bojnog gađanja ciljeva na kopnu i rijeci. Ophodni brod prvi put sudjeluje u ovoj vježbi u Srbiji kao i pripadnici OS Mađarske.

JOINT REACTION 15 – povećati sposobnosti regionalnog partnerstva i suradnje u kriznim situacijama i katastrofama zemalja A-5 Inicijative te Sjedinjenih Država, Bugarske i Rumunjske.

COBALT CLOUD 15 – interno ocjenjivanje NATO postrojbi veze predviđenih za potporu NRF rotacija u budućim operacijama.

STEADFAST COBALT 15 – procjena i dokumentiranje interoperabilnosti sustava veza za NRF razmjestive snage.

BRAWE WARRIOR 15 – ocjenjivanje operativnih sposobnosti deklariranih snaga (borbene grupe OS Mađarske) prema ciljevima sposobnosti. Hrvatski časnici sudjeluju u vježbi na zapovjednom mjestu, a u dijelu vježbe s postrojbama sudjeluju kao promatrači.

ISTAKNUTE MEĐUNARODNE VJEŽBE

TRIDENT JUNCTURE 15 – najvažnija NATO vježba

Riječ je o najvažnijoj NATO vježbi u 2015. godini, a njeni je cilj završno ocjenjivanje zapovjedništava NATO snaga za brzi odgovor 2016. U vježbi sudjeluje više od 30 000 vojnika iz 29 zemalja. Uz NATO članice sudjeluju Švedska, Finska, Austrija i Ukrajina. Prvi dio vježbe provodi se na zapovjednom mjestu (CPX/CAX) od 28. rujna do 16. listopada 2015. u Španjolskoj, Nizozemskoj i Norveškoj. Drugi dio je vježba s postrojbama (LIVEX) od 2. listopada do 6. studenog na poligonima u Španjolskoj, Portugalu i Italiji te na akvatoriju u zračnom prostoru Mediterana. Na ovu je vježbu vezano još 14 nacionalnih vježbi članica NATO-a širom Europe.

COMBINED RESOLVE IV – 4000 VOJNIKA

Vježba se provodi u američkom obučnom vježbalištu Hohenfels u Njemačkoj, a riječ je o međunarodnoj vježbi razine manevarske brigade u kojoj će sudjelovati 4000 vojnika. Provodi je Zapovjedništvo Američke kopnene vojske za Europu (USAREUR) uvažavajući obučne ciljeve snaga uključenih zemalja, a to su, uz Hrvatsku, Albaniju, Azerbajdžan, Belgiju, Bugarsku, Češku, Italiju, Kanadu, Luxemburg, Moldaviju, Njemačku, Rumunjsku, SAD, Sloveniju i Srbiju, s konceptom koji se bazira na uporabi NATO snaga za brzi odgovor (NRF). Cilj vježbe je zajedničko uvježbavanje postrojbi OSRH s oklopnim i mehaniziranim postrojbama Sjedinjenih Država u uvjetima protupobunjeničkog djelovanja (COIN), zatim putem modela borbe protiv improviziranih sredstava (CIED), bojišničkim zapovjedno-informacijsko-komunikacijskim sustavom C4ISR te također integracijom svih vrsta naoružanja. Vježba se održava u sklopu američke operacije ATLANTIC RESOLVE.

jima se provodi ocjenjivanje. To ocjenjivanje provodi ocjenjivački tim iz HKoV-a, a postrojba tijekom vježbe mora demonstrirati dostignutu razinu sposobnosti za ono što ih može očekivati prilikom angažmana. I u ovoj se vježbi također planira sudjelovanje zrakoplova F-16 iz Aviana.

NAJSTARIJA VJEŽBA - ŠTIT

U travnju se pak na poligonu "Rt Kamenjak" u Premanturi održava vježba ŠTIT 15. 21. godinu zaredom, a ujedno je riječ o najstarijoj vježbi u OSRH. To je intertranska vojna vježba u kojoj sudjeluje 550 pripadnika naših snaga i oko 50 pripadnika OS Republike Slovenije. Cilj vježbe, čiji je nositelj HKoV, jest završno uvježbavanje te ocjenjivanje gađanja ciljeva u zračnom prostoru iz lakih prijenosnih raketnih sustava. U sklopu vježbe provodit će se trenažna i ispitno-školska gađanja te bojna gađanja ciljeva u zračnom prostoru koja će se provoditi raketarna Strela i Igla, kao i topovima PZO-a različitih kalibara. U ovoj vježbi sudjeluju sve postrojbe Protuzračne obrane OSRH te pripadnici slovenskih Oružanih snaga s PZO vodom i Satnijom logističke potpore. Jedna od najvećih vježbi na moru, čiji je nositelj HRM, jest vježba HARPUN koja će se održati u veljači, svibnju i listopadu u akvatoriju srednjeg Jadrana na poligonu "Žirje". Cilj vježbe je uvježbavanje Zapovjedništva Hrvatske ratne mornarice i zapovjedništava postrojbi HRM-a u planiranju i vođenju operacija na moru te bojno gađanje ciljeva na moru i u zraku Flotile Hrvatske ratne mornarice i Obalne straže Republike Hrvatske. U vježbi uz njih sudjeluju i snage HKoV-a, HRZ-a i PZO-a te Zapovjedništva specijalnih snaga. Osim topničkog gađanja ciljeva na moru i zraku, posade brodova uvježbavaju popunu na moru, traganje i spašavanje, osiguranje konvoja, taktičko manevriranje, komunikacijsko-navigacijske vježbe i praćenje zračnih ciljeva u suradnji s HRZ-om i PZO-om. ■

■ PRIPREME ZA NRF 2016.

GROMOVI GAĐAČI

PRIPADNICI 2. MEHANIZIRANE BOJNE SVOJ SU PETRINJSKI DOM OD 16. DO 20. VELJAČE ZAMIJENILI POLIGONOM POKRAJ ĐAKOVA, GDJE SE UVJEŽBAVALA 1. SATNJA, DEKLARIRANA ZA NATO-ove SNAGE ZA BRZI ODGOVOR (NRF) U 2016. GODINI...

Četiri Patrije kreću se po poligonu "Gašinci", a u daljini odjekuje zvuk strojnica. Vozila se zaustavljuju i iz njih izlaze naoružani vojnici kako bi zauzeli položaj. Hladan zrak i zubačto sunce na ovom velikom poligonu pružaju gotovo filmski ugodaj. No, zapravo je riječ o obuci Gromova, koji su ovdje stigli kako bi odradili bojnu gađanje iz borbenih oklopnih vozila. Pripadnici 2. mehanizirane bojne svoj su petrinjski dom od 16. do 20. veljače zamijenili poligonom pokraj Đakova, gdje se uvježbavala 1. satnija, deklarirana za NATO-ove snage za brzi odgovor (NRF) u 2016. godini. I dok jedan vod iz dva oklopna vozila gađa mete na streljuštu, ostali provode taktička uvježbavanja - drugi vod provodi obuku s Patrijarna, a preostali dio pripadnika odradjuje pješačku obuku. Zatim se timovi smjeruju tako da svi pripadnici aktivno i jednakim intenzitetom sudjeluju u aktivnostima. "Ovdje smo prvo odradili precizna gađanja da se ciljači upoznaju sa strojnicom i načinom gađanja. Zatim su uslijedila kompleksnija, situacijska ga-

đanja u kojima ciljači nisu upoznati s metnom situacijom, već zapovjednici vozila moraju prepoznati ciljeve na bojištu i reagirati sukladno prioritetima," pojašnjava natporučnik Saša Derić zapovjednik Satnije NRF 2016, koji cijelom situacijom upravlja iz zapovjednog tornja. "Zadovoljan sam rezultatima ovih gađanja, kao i motivacijom i moralom naših pripadnika jer su rezultati za ovu razinu obuke dosad jako dobri, a uvjeren sam da će do kraja obuke biti još i bolji," ističe natporučnik Derić. Zapovjednik Gromova bojnik Roman Kelnerić iz neposredne blizine nadgleda gađanje, a mi ga zatičemo u jednom od dva vozila, koja na streljuštu provode gađanje. Zapovjednik prati kako reagira posada vozila da bi poslije mogli analizirati što je bilo dobro, a što eventualno treba popraviti te jesu li odradene sve potrebne procedure. "Oni će sada provoditi situacijsko gađanje, gađat će s mesta pokretne i nepokretnе mete," pojašnjava bojnik

Kelnerić, dok posada izvršava sve potrebne pripreme za početak gađanja. Nakon toga slijedi situacijsko gađanje iz pokreta nepokretnih ciljeva, a u toj situaciji zapovjednik vozila mora odlučiti koja je meta prioritetna, a primetne smije pogoditi mete druge Patrije.

Posadu Patrije čine zapovjednik vozila, vozač i ciljač, a svaki je usredotočen na svoju zadaću jer se sve događa prilično brzo. "Vozač,

pali vozilo! Ciljač, puni oružje!" daje naredbe zapovjednik vozila nakon čega izvještava o spremnosti za gađanje. Na streljuštu se počinju podizati mete, a Patrije kreću u akciju. "Meta se kreće desno, smjer 2 sata. Vozač natrag, zaustavi... ciljač desno!" govori zapovjednik vozila. "656 metara, ide!" čuje se u vozilu nakon čega strojnica na Patriji pogda metu. Tako otprilike izgleda situacija promatrana iz samog vozila. Mete su podignute

Petra KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT

ALI IZ PATRIJA

40 sekundi nakon čega, ako ih nisu uspjeli pogoditi, automatski padaju. Gađanje se provodi u intervalima, a vozilo pritom neprekidno mijenja poziciju, prema naprijed i natrag, kako bi izmaklo mogućem neprijateljskom udaru. Gađanja i sve popratne aktivnosti provodili su se na Gašincima tijekom cijelog dana, ali i tijekom noći, kako bi pripadnici imali priliku uvježbati određene sposobnosti i biti spremni za brzo djelovanje u svim mogućim uvjetima. Posljednji dan prije povratka u matičnu vojarnu 1. satnija Gromova provodi najkompleksnije gađanje, tzv. gađanje desetina, u sklopu kojeg gađaju pješaci usporedno s vozilima – pješaci gađaju svoje, a vozila svoje mete. Ova akcija doista pruža dojmljiv prizor, a njihovo uspješno djelovanje rezultat je zajedničkog napornog rada.

Nakon Gašinaca za Satniju nema odmora jer odmah nastavljaju dalje s aktivnim pripremama. Poslije ove obuke gađanja iz BOV-a Patria Gromovi sele na poligon "Eugen Kvaternik" na Slunju, gdje se provode gađanja ručnom bombom i iz RPG-22. Dakle, marljivo nastavljaju s opsežnim pripremama tijekom kojih sami provode ocje-

njivanje, a zatim slijedi daljnje uvježbavanje, otklanjanje nedostataka te predocjenjivanje na vježbi u Središtu za borbenu obuku sa sustavom MILES. Nakon svih priprema, obuka i ocjenjivanja, konačno certificiranje kompletnih NRF snaga za 2016. godinu dat će vojna vježba Spremnost koja je na rasporedu početkom svibnja. ■

VOJNI POLIGON "CRVENA ZEMLJA"

NA VOJNOM POLIGONU "CRVENA ZEMLJA" PRIPADNICI MINOBACAČKE DESETINE MB 82 MM VODA ZA POTPORU IZ SASTAVA BOJNE PAUCI ODRŽALI SU POSREDNO BOJNO GAĐANJE. SVRHA GAĐANJA DOSTIZANJE JE STANDARDA ZA SUDJELOVANJE U VJEŽBI PAUK 15 KOJA ĆE SE NA "CRVENOJ ZEMLJI" ODRŽATI KRAJEM MJESECA, A NJEGOVA SPECIFIČNOST RAZVOJ MLADOG ZAPOVJEDNOG OSOBLJA MINOBACAČKE SPECIJALNOSTI...

Vojni poligon "Crvena zemlja" kod Knina odjekivao je 12. veljače tutnjevima. Ni snijeg koji je danima padao, ni udari hladne bure nisu omeli Minobacačku desetinu MB 82 mm Voda za potporu 2. motorizirane satnije 2. motorizirane bojne Pauci (GMTBR) u provedbi planiranog, neizravnog ili posrednog bojnog gađanja iz minobacača 82 mm.

Sudjelovalo je 13 pripadnika koji su provodili gađanje te 24 pripadnika koja su davala potporu. Gađanje je provedeno iz dvaju minobacača kojima je, ukupno tog dana, ispaljeno 60 mina TF M68 P1. U neizravnom, odnosno posrednom bojnom gađanju ciljači na minobacaču ne vide cilj pa zato blisko surađuju s motriteljima i ovise o

njima. Zadaću i važnost motritelja objasnio je nadnarednik Želimir Bičanić, prvi dočasnik Voda za potporu 2. motorizirane satnije 2. motorizirane bojne Pauci i u tom gađanju čelnik tima vatrene potpore. "Zadaća mog tima bila je da budemo motritelji za satniju koja vrši manevar. Nakon ispaljenja motrili smo i pratili jesu li

pogodili, uočavali smo i locirali cilj, a onda smo davali povratnu informaciju kako i koliko trebaju korigirati paljbu, navodili smo ih na cilj – i to je naša temeljna zadaća. Mi, motritelji, zapravo smo oči tog cijelog sustava," rekao je nadnarednik Bičanić naglasivši kako su uvježbane procedure djelovanja i vrijeme provedbe bili ključni

RAZVOJ MLADOG ZAPOVJEDNOG MINOBACAČKE

Zapovjednica voda poručnica **Antonija Špoljarić** istaknula je kako je posredno gađanje desetine MB 82 mm u napadu najsloženija vrsta gađanja

Zadovoljstvo rezultatima nije krio ni poručnik **Marko Domazet-Lošo**, voditelj i glavni nadziratelj gađanja, zapovjednik voda za potporu 2. motorizirane satnije

Napisala i snimila Lada PULJIZEVIĆ

Na vojnom poligonu "Crvena zemlja" održano je 3. veljače bojno gađanje Satnije za vatrenu potporu 2. mtb Pauci iz MB 120 mm s ciljem uvođenja za provedbu TVBG Pauk 15 u potporu manevra 2. motorizirane satnije koja je planirana za 26. veljače.

Provđeno bojno gađanje iz MB 120 mm potvrdilo je da Satnija za vatrenu potporu može uspješno odgovoriti na svaku postavljenu zadaću te u svakom trenutku pružiti učinkovitu vatrenu potporu.

Tijekom provedbe bojnog gađanja do punog je izražaja došla kontrola paljbe, a posebno je važno naglasiti da je izvidnički dio Satnije djelovaо na tisuću metara nadmorske visine u ekstremnim zimskim uvjetima.

Gadanju je nazočio zapovjednik GMTBR-a brigadni general Boris Šerić s najbližim suradnicima te zapovjednik 2. motorizirane bojne Pauci bojnik Ante Carminatti. Izrazili su zadovoljstvo videnim te u cijelosti pohvalili rad Satnije za vatrenu potporu.

Nakon završetka bojnog gađanja njegov je voditelj natporučnik Veljko Žunić pohvalio zalaganje svih pripadnika Satnije za vatrenu potporu te zaključio da su provedene sve planirane obučne aktivnosti i to bez izvanrednih događaja, a rezultati gađanja pokazali su visok stupanj uvođenja.

Potrebno je napomenuti da je gađanje značajno po tome što je provedeno prvi put nakon više od petnaest go-

dina otkad je zbog blizine državne granice zabranjeno gađanje minobacačima kalibra većeg od 82 mm. Naime, sukladno novom Elaboratu vojnog poligona "Crvena zemlja" - Knin, koji je ovjerio zapovjednik HKoV-a general-bojnik Mate Ostović, poligon je ponovno stavljen u punu funkciju za gađanje minobacačima.

Mogućnost provedbe gađanja MB 120 mm vrlo je važno za obuku na tom području jer podredene postrojbe GMTBR-a više ne moraju odlaziti na vojni poligon "Eugen Kvaternik" Slunj, ne samo zbog udaljenosti, nego i zbog njegove preopterećenosti raznim topničkim gađanjima, a tako će se ostvariti i značajne uštide.

Z. SMOLJO

čimbenici koji su umanjili vrijeme između uočavanja cilja i djelovanja po njemu. Skupnik Marin Borović, zapovjednik Minobacačke desetine 82 mm, naglašava važnost suradnje s motriteljem: "Današnja je zadaća bila simuliranje desetine minobacača u napadu. Cijelo smo vrijeme bili uvezani s prednjim motriteljem koji nam je davao ciljeve, na naše pogotke davao

korekciju, tražio od nas vatru za učinak, prema njegovim smislima uputama gađali, a rezultatima gađanja jako sam zadovoljan." Naglašavajući njegovu važnost, zapovjednica Voda poručnica Antonija Špoljarić istaknula je kako je posredno gađanje desetine MB 82 mm u napadu najsloženija vrsta gađanja. "Današnjem je gađanju pretvodilo opsežno uvođenje i obuka svih članova Desetine, a trud je u konačnici urođio plodom – uspješno provedenim

bojnim gađanjem. Tim su stvoreni predviđeni za sudjelovanje Minobacačke desetine Voda za potporu u taktičkoj vježbi s bojnim gađanjem Pauk 15 gdje bi davala potporu vatrom manevru satnije."

Zadovoljstvo rezultatima nije krio ni poručnik Marko Domažet-Lošo, voditelj i glavni nadziratelj gađanja, zapovjednik Voda za potporu 2. motorizirane satnije. Rezimirajući događaje tog dana rekao je: "Danas ste nazocili posrednom gađanju

Minobacačke desetine 82 mm u napadu. To je samo nastavak niza, nakon gađanja koje se održalo u mjesecu listopadu 2014. godine u svrhu vježbe Pauk 14. Svrha ovog gađanja dostizanje je standarda za sudjelovanje u vježbi Pauk 15 koja će se na "Crvenoj zemlji" održati krajem veljače. Iznimno sam zadovoljan provedbom gađanja. Smatram da smo ovom vježbom zaokružili određeni proces obuke i da smo spremni za ispunjenje svih mogućih budućih zadaća." ■

OSOBLJA SPECIJALNOSTI

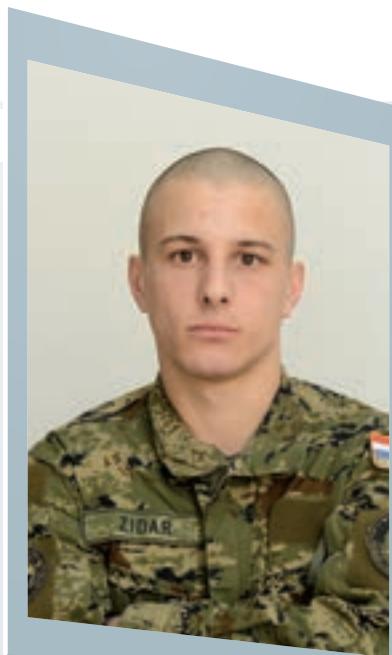
Bojnik Ante CARMINATTI, zapovjednik 2. motorizirane bojne Pauci

Neizravno ili posredno gađanje iz minobacača 82 mm nastavak je prethodno provedenih slijednih minobacačkih gađanja, sukladno Uputi i programu gađanja pješačkim oružjem, te je preduvjet za provedbu gađanja u sklopu vježbe s bojnim gađanjem na razini ojačane motorizirane satnije Bojne Pauci koja će se na ovom poligonu provesti od 24. do 26. veljače 2015. Specifičnost gađanja je razvoj mladog zapovjednog osoblja minobacačke specijalnosti koje je zajedno sa svojim nadređenim zapovjednicima samostalno pripremilo gađanje i pod nazorom ga provedeo, a samo je gađanje polučilo vrhunske rezultate i ispunilo zadane ciljeve.

OSRH

Vojnik Ivan Zidar, uz svoje svakodnevne zadaće, tijekom siječnja istaknuo se provedbom obuke iz borilačkih vještina. Uspio je dio svojeg znanja, koje je stekao izvan vojne organizacije, prenijeti na najveći dio pripadnika bojne Pume. Poseban doprinos i dodatnu vrijednost postrojbi i vojnoj organizaciji dao je pripremom i obukom obučavatelja iz područja borilačkih vještina. Ukratko, vojnik koji utječe na kvalitetu cijele postrojbe.

VOJNIK IVAN ZIDAR

Činjenica da se svojim sportom mogu baviti na radnom mjestu daje mi veliku motivaciju

Biti najbolji znači imati onaj dodatni impuls, incijativu, napraviti i više no što se od vas traži, te tako postati primjer kolegama i činiti i njih boljim. A tako i svoju postrojbu. Među prvim dobitnicima godine u izboru najboljeg vojnika i dočasnika mjeseca u ovoj su godini vojnik Ivan Zidar (GOMBR) i stožerni narednik Milan Okmažić (Središte za obuku HRM-a)...

Stožerni narednik Okmažić od početka je studenog 2014. do kraja siječnja 2015., kao instruktor topničko-raketne specijalnosti radio na specijalističkoj vojnoj obuci (SVO) za mornare u Središtu za obuku HRM-a. Zahvaljujući i njegovu trudu i zalaganju, prvi put do sada je tijekom SVO-a provedeno gađanje iz strojnica Browning 12,7 mm na strelištu Bralovac na poligonu "Crvena zemlja" kod Knina. Iskusni Okmažić otklanjao je tehničke probleme i zalagao se da gađa baš svaki mornar.

STOŽERNI NAREDNIK MILAN OKMAŽIĆ

Ni u ratu, a ni kasnije, nisam navikao da se zadaća ne odradi

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Josip KOPI

VOJNIK IVAN ZIDAR I STOŽERNI NAREDNIK MILAN OKMAŽIĆ

Nakon 2013. godine izbor najboljeg vojnika i dočasnika mjeseca vratio se u Oružane snage. Kao i prije kandidate preporučuju prvi dočasnici njihovih postrojbi, a na kraju laureate određuje Dočasnički odbor na razini OSRH. Međutim, ove se godine priznanja zaslужuju postignućima i doprinosima u vojnoj obuci. Zašto? Jednostavno je to objasnio načelnik Glavnog stožera OSRH general zborni Drago Lovrić, nakon što je uručio priznanja prvim dobitnicima u ovoj godini, vojniku Ivanu Zidaru (GOMBR) i stožernom naredniku Miljanu Okmažiću (Središte za obuku HRM-a). "Obuka je temelj OSRH i mora biti usmjerena na zadaću, izazovna, teška, ali i sigurna. Želimo joj dati dodatno značenje jer ona izgrađuje hrvatskog vojnika i Hrvatsku vojsku," rekao je general Lovrić 17. veljače na svečanosti u prostorijama GS OSRH. Naravno, podrazumijeva se da svaki vojnik, bio obučavatelj ili polaznik, mora tijekom obuke ispuniti sve standarde i zahtjeve. Ukratko: izvršiti svoju profesionalnu vojničku zadaću. No, biti najbolji znači imati onaj dodatni impuls, incijativu, napraviti i više no što se od vas traži, te tako postati primjer kolegama i činiti i njih boljim. A tako i svoju postrojbu.

Stožerni narednik Okmažić od početka je studenog 2014. do kraja siječnja 2015., kao instruktor topničko-raketne specijalnosti radio na specijalističkoj vojnoj obuci (SVO) za mornare u Središtu za obuku HRM-a. Zahvaljujući i njegovu trudu i zalaganju, prvi je put tijekom SVO-a provedeno gađanje iz strojnica Browning 12,7 mm, i to 14. siječnja na strelištu Bralovac na poligonu "Crvena zemlja" kod Knina. Iskusni Okmažić, pripadnik HRM-a još od 1991., otklanjao je tehničke probleme i zalagao se da gađa baš svaki mornar. U svojoj je namjeri i uspio tako da su na strelištu ostali do mraka i gađanje je uspješno za-

NAJBOLJI VOJNIK I DOČASNIK SIJEČNJA

PRIZNANJA ZASLUŽILI POSTIGNUĆIMA U VOJNOJ OBUCI

vršeno bez izvanrednih događaja. "To je dio vojnog poziva. Ni u ratu, a ni kasnije, nisam navikao da se zadaća ne odradi," rekao nam je u razgovoru nakon što je primio priznanje. Zanimalo nas je kako zadržava toliku razinu motivacije, i nakon gotovo četvrt stoljeća u vojsci. "Pa, nisam uvijek bio na istim mjestima! Kako čovjek ide dalje, uvijek nešto novo nauči. A što se tiče spomenutog gađanja, uživanje je raditi kad su polaznici zainteresirani. Kod moje specijalnosti ima mnogo praktičnog rada koji je zanimljiv, ipak je to oružje." Inače, stožerni narednik misli da je priznanje zaslужila ci-

jela postrojba, "kao središte stvarno dobro funkcioniramo, i da je netko drugi bio na mom mjestu, dao bi sve od sebe i obuka bi bila provedena." "Njegov prvi dočasnik, časnički namjesnik Ante Elez, također je bio na dodjeli. "Mislim da je najveći motiv za dočasnike rad i prijenos znanja na mlade ljude. A stožerni narednik Okmažić je tvrdoglav, uporan i želi sve riješiti do kraja. Za njega nema prepreka, što u kombinaciji sa znanjem i primjenom mjera sigurnosti čini jednog odličnog dočasnika." Što se tiče drugog pobjednika, upravo je nevjerojatna brzina vojničkih dostignuća Ivana Zidara.

Podsjetimo, nedavno smo u Hrvatskom vojniku objavili priču o njegovu uspješnom spoju vojničkog poziva, sportske karijere boksača i kickboksača, te studiranja. Da je rođeni vojnik, momak koji je tek ugazio u dvadesete pokazao je na samom početku, u ljeto 2013. na služenju dragovoljnog roka, našavši se među petoro posebno poohvaljenih. Nastavio je u istom stilu 2014. na specijalističkoj obuci, bio je među troje najboljih polaznika. I sada, nakon samo godine dana u sustavu, u siječnju 2015. postao je vojnik mjeseca! Naslov, koji mu je drag vjerojatno koliko i sportski, zaslužio je jer se uz svoje svakodnevne zadaće tijekom siječnja istaknuo tijekom provedbe obuke iz borilačkih vještina. Uspio je dio svojeg znanja, koje je stekao izvan vojne organizacije, prenijeti na najveći dio pripadnika vojne Pume. Poseban doprinos i dodatnu vrijednost postrojbi i vojnoj organizaciji dao je pripremom i obukom obučavatelja iz područja borilačkih vještina. Ukratko, vojnik koji utječe na kvalitetu cijele postrojbe. "Već činjenica da se svojim sportom mogu baviti na radnom mjestu daje mi veliku motivaciju. No, nisam tu bio jedini, pomogli su i drugi kolege. Mnogo ljudi u bojni pohvatalo je obuku, pokazivali smo najjednostavnije i najefikasnije elemente." Časnički namjesnik Karolj Mikuš, prvi dočasnik Puma koji ga je i predložio, te je i idejni začetnik navedene obuke, rekao je da ga je, uz druge kvalitete, najviše fascinirala Zidarova metodika obuke. "Uspio je zainteresirati sve, a sve je prošlo bez ijedne ozljede," rekao nam je Mikuš istaknuvši da je dobra fizička sprema za pješaštvo sve, i zato je doprinos vojnika siječnja vrlo značajan. Na kraju je general Lovrić poručio dobitnicima da i dalje moraju nastaviti istim "stilom", pa čak i bolje, jer će odsad biti pod posebnim povećalom. Vjerujemo da im to neće biti problem. ■

14. PRVENSTVO OSRH U ZIMSKIM SPORTOVIMA

Posljednje Prvenstvo OSRH u zimskim sportovima održano je još 2011. godine. Prošle godine, primjerice, u vrijeme kad je bilo zakazano, u Gorskom kotaru nije bilo snijega. Ove je veljače na 14. prvenstvu situacija bila idealna. Otprije napadali visoki snježni pokrivač, "cementiran" niskim temperaturama u kombinaciji s čistim nebom iznad Platka i Delnice stvorio je izvrsne uvjete za natjecatelje. Na pravi su način te okolnosti iskoristili organizatori, Zapovjedništvo specijalnih snaga i Središnjica za upravljanje osobljem. Iskoristili su i suradnju s civilnim sportskim institucijama, Hrvatskim skijaškim savezom, ŠRC-om Platak, skijaškim klubovima Rijeka i Delnice, te Goranskim sportskim objektima. U dvodnevnim natjecanjima ogledalo se stotinjak vojnika, dočasnika i časnika iz svih velikih ustrojbenih cjelina OSRH.

NA PLATKU I U DELNICAMA U ORGANIZACIJI ZAPOVJEDNIŠTVA SPECIJALNIH SNAGA I SREDIŠNICE ZA UPRAVLJANJE OSOBLJEM ODRŽANO JE 14. PRVENSTVO OSRH U ZIMSKIH SPORTOVIMA. U DVODNEVNIM NATJECANJIMA OGLEDALO SE STOTINJAK VOJNIKA, DOČASNika I ČASNika IZ SVIH VELIKIH USTROJBENIH CJELINA OSRH...

MEDALJE ZA

Domagoj VLAHOVIĆ, snimili Tomislav BRANDT i Klaudio SIMONOVIĆ

MEDALJE PO POSTROJBAMA

postrojba	Z	S	B
ZSS	1	2	2
ZzP	1	0	1
GMTBR	1	0	1
HRZ i PZO	1	0	0
GOMBR	1	0	0
Dom GS OSRH	0	1	0
HRM	0	1	0
ZOD	0	1	0
Sred. KIS-a	0	0	1

DEVET POSTROJBI

Program je počeo 16. veljače izvlačenjem natjecateljskih brojeva u vojarni "Drgomalj" u Delnicama, a idući je dan bio rezerviran za treninge u obje zastupljene discipline, veleslalomu i patrolnom trčanju. Red na prve oglede došao je prijepodne 18. veljače na Platkou. Unatoč suncu i temperaturi iznad nule veleslalomski su bili izloženi udarima vjetra i do 54 km/h, no velika je većina uspješno prošla prilično zaledenu stazu. Na kraju su četiri kategorije imale pobjednike iz četiri različite postrojbe. Zlato među ženama osvojila je natporučnica Mirela Rašić (GOMBR), mlađi senior bio je natporučnik Tomislav Kirasić (GMTBR), stariji senior bojničar Željko Žugaj (HRZ i PZO), a veteran skupnik Ivan Oštir (ZzP). Iako se nije službeno dodjeljivao naslov za ukupno najboljeg u veleslalomu, vrijedi istaknuti da je stazu u najboljem vremenu prošao bojničar Žugaj. Podatak je utoliko zanimljiv jer je on kapetan kanadera u 93. zrakoplovnoj bazi. Dakle, riječ je o zaista svestranom časniku koji se izvrsno snalazi zimi na snijegu, ali još bolje ljeti u uzavreloj kabini dok nadlijeće požarište.

Zaključno natjecanje u momčadskoj disciplini patrolno trčanje, organizirano je na stazi u šumi uz vojarnu. Prekrasan dan na startu pozdravio je osam momčadi od

po četiri člana. Sport uvelike sliči biatlonu, kombinacija je streljaštva i skijaškog trčanja.

Staza je bila dugačka šest kilometara. Nakon 2 km skijaškog trčanja natjecatelj je gađao grudnu metu (pet metaka) iz ležećeg stava, zatim nastavio sa skijaškim trčanjem 2 km i opet gađa grudnu metu, ali iz stojećeg stava. Svaki promašaj kažnjavao se dodatnom kaznenom minutom. Nakon drugog gađanja slijedilo je još 2 km skijaškog trčanja. Tražila se ujednačenost unutar timova, svi članovi morali su proći kroz cilj unutar 30 sekundi, inače je slijedila diskvalifikacija. U tim su se uvjetima najbolje snašli pripadnici Zapovjedništva specijalnih snaga, čiju većinu čine pripadnici nekadašnje Bojne za specijalna djelovanja. Na utrci su imali tri momčadi, a dvije su se okitile medaljama, ZSS-1 zlatnom, a ZSS-2 brončanom. Između njih su se "ugurali" predstavnici ZOD-a "Fran Krsto Frankopan", koji su nešto sporije trčanje u odnosu na ZSS-2 kompenzirali velikom preciznošću s puškom. Prvenstvo je zatvorio pukovnik Perica Turalija, izaslanik načelnika GS OSRH generala zbora Drage Lovrića. U prigodnom obraćanju zapovjednik ZSS-a, i sam natjecatelj kojemu je je do medalje u veleslalomu nedostajalo manje od sekunde, istaknuo je da natjecanje

MEDALJE**VELESLALOM- ŽENE**

1. natporučnica Mirela RAŠIĆ (GOMBR)
2. desetnica Željka ZORIČIĆ (Dom GS OSRH)
3. poručnica Katarina PETANOVIĆ (GMTBR)

VELESLALOM- VETERANI

1. skupnik Ivan OŠTIR (ZzP)
2. kapetan fregate Ernesto KOSOR (HRM)
3. stožerni narednik Darko ALEKS (Središnjica KIS-a)

VELESLALOM- STARJI SENIORI

1. bojničar Željko ŽUGAJ (HRZ i PZO)
2. narednik Josip TOTO (ZSS)
3. časnički namjesnik Alen JANEŠ (ZSS)

VELESLALOM- MLADI SENIORI

1. natporučnik Tomislav KIRASIĆ (GMTBR)
2. poručnik Damir KUBINČAN (ZSS)
3. skupnik Marin PROTULIPAC (ZzP)

PATROLNO TRČANJE

1. ZSS-1
2. ZOD "Fran Krsto Frankopan"
3. ZSS-2

VIJESTI IZ OSRH

STOŽERNI RAZGOVORI IZASLANSTAVA HRM-A I 6. FLOTE AMERIČKE RATNE MORNARICE

Na stožernim razgovorima sa Zapovjedništvom RM-a SAD-a za Europu / 6. flote RM-a SAD-a, održanim od 9. do 11. veljače u Napulju, Hrvatsku je ratnu mornaricu predstavljao načelnik Odjela za operativne poslove HRM-a kapetan bojnog broda Darko Malečić i časnik za međunarodnu vojnu suradnju pukovnik Jurica Vukušić. Izaslanstvo HRM-a u Napulju je primio načelnik Stožera US Naval Forces Europe – Africa kontraadmiral John B. Nowell. Peteročlano je izaslanstvo SAD-a na stožernim razgovorima predvodio direktor Europe Engagement Groupa kapetan bojnog broda Mark Imblum, a na njima je sudjelovao i vojni izaslanik SAD-a u RH brigadir Douglas M. Faherty. Provedeni u prijateljskom i konstruktivnom ozračju, stožerni razgovori potvrdili su odlične bilaterale odnose i suradnju Hrvatske ratne mornarice i Zapovjedništva RM-a SAD-a za Europu, što se,

kako je rečeno, očitovalo nizom uspješno provedenih aktivnosti u proteklom razdoblju. Posebno je istaknuta suradnja na područjima operacija pomorskog presretanja, protuminskog djelovanja, nadzora mora (*Maritime Domain Awareness*) te različiti oblici suradnje iz funkcionalnog područja obalne straže. Jačanju suradnje uvelike su pridonijeli posjeti brodova RM-a SAD-a hrvatskim lukama i HRM-u tijekom kojih se provodi zajednička obuka. Osobito je važno i sudjelovanje na međunarodnim vojnim vježbama Phoenix Express i Dolphin, te razni oblici potpore koju HRM dobiva od SAD-a, u vidu opreme i modernizacije, koja se odvija preko programa kao što su, primjerice, *Foreign Military Program*, *Foreign Military Sales* i dr. Uobičajeno je da stožerni razgovori rezultiraju planom buduće suradnje, što je i ovaj put provedeno za iduće razdoblje.

J. VUKUŠIĆ / M. SIRIŠČEVIĆ

OBUKA ZA VOZAČA VIŠENAMJENSKOG VOZILA MRAP MAXXPRO PLUS

U Središtu za obuku i doktrinu logistike Zapovjedništva za potporu u Požegi provedena je od 9. do 13. veljače obuka za vozača višenamjenskog vozila MRAP MaxxPro Plus.

Gili obuke je osposobiti polaznike za sigurno upravljanje višenamjenskim vozilom u različitim cestovnim i terenskim uvjetima, za uporabu svih uređaja koji omogućuju bolju prohodnost u svim vremenskim i zemljишnim uvjetima, samostalno i u skupini. Na kraju obuke voditelj Odsjeka za izobrazbu i doktrinu prometne službe pukovnik Vilko Pavelić uručio je devetorici polaznika potvrde o završenoj obuci za vozača vozila MRAP MaxxPro Plus izrazivši pritom zadovoljstvo provedenim.

Voditelj obuke satnik Mario Trnokop izjavio je: "Obu-

ku je uspješno svladalio devet polaznika koji su osposobljeni za sigurno upravljanje vozilom MRAP MaxxPro Plus u različitim cestovnim i terenskim uvjetima te uporabu svih uređaja koji omogućuju bolju prohodnost u svim vremenskim i zemljишnim uvjetima, samostalno i u skupini."

Na kraju obuke voditelj Odsjeka za izobrazbu i doktrinu prometne službe pukovnik Vilko Pavelić uručio je devetorici polaznika potvrde o završenoj obuci za vozača vozila MRAP MaxxPro Plus izrazivši pritom zadovoljstvo provedenim.

A. MANDIĆ

Tajnik Mešihata održao predavanje na vojnom poligonu "Gašinci"

Tajnik Mešihata islamske zajednice u Hrvatskoj mr. sc. Nermiñ ef. Botonjić održao je 13. veljače na vojnom poligonu "Gašinci" pripadnicima 2. HRVCON-a RSM-a, u sklopu priprema za odlazak u međunarodnu misiju *Resolute Support*, predavanje Temelji islam-a i specifičnosti Afganistana.

Prvi je dio predavanja bio posvećen osnova islama, prožetosti vjere i tradicije posebno u arapskom svijetu, te značenju Kurana i sakralnog u islamu, prije svega manifestacije

običajnog prava vezane uz obiteljske odnose, šerijatsko pravo i najvažnije muslimanske blagdane. Drugi se dio sastojao od mnogo brojnih pitanja nazočnih, vezanih uglavnom za praktične stvari i moguće incidente s obzirom na specifičnost zadaća koje će imati pripadnici kontingenta.

Nakon predavanja pripadnici 2. HRVCON-a RSM-a nastavili su razgovor s predavačem iznoseći svoje impresije i pitanja.

OJI

U "ZEMUNIKU" ZAVRŠILO UVJEŽBAVANJE HRVATSKIH, ČEŠKIH I MAĐARSKIH HELIKOPTERSKIH POSADA

U 93. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a u vojarni "Zemunik" završio je 19. veljače 9. tečaj zajedničke obuke hrvatskih, čeških i mađarskih savjetodavnih zrakoplovnih timova (9. AAT PTC) koji se pripremaju za mentoriranje pripadnika afganistanskog zrakoplovstva u misiji Odlučna potpora (*Resolute Support*). Prvi je dio tečaja održan u češkoj Ostravi gdje su posade završile obuku na simulatoru helikoptera Mi-171, a letačka obuka u "Zemuniku" provedena je na hrvatskim helikopterima Mi-8 MTV i Mi-171Sh te češkom helikopteru Mi-24. Sveukupno je na devet provedenih tečajeva obuku završilo više od 300 pilota, tehničara letača, bočnih strijelaca i zrakoplovnih tehničara iz hrvatskog, češkog i mađarskog ratnog zrakoplovstva koji u projektu sudjeluju od njegova početka 2012. godine. Tečajem je zapovjedao hrvatski pilot bojnik Andreas Duvnjak, a u ime HRZ-a i PZO-a aktivnost koordinirao bojnik Boris Panić koji je istaknuo kako pripadnici hrvatskog, češkog i mađarskog ratnog zrakoplovstva dolaze u područje operacije s potpuno ujednačenim standardima mentoriranja te kao timovi koji su zajedno obučavani i koji se dobro međusobno poznaju što će im olakšati provedbu zadaća u radu s pripadnicima afganistanskog RZ-a. "Obuka je slojevita i ne stavlja naglasak isključivo na letenje, nego i na savjetničke i mentorske tehnike. Važno je naglasiti kako se prije dolaska u Republiku Hrvatsku tečaj provodi i u Ostravi u Češkoj Republici, gdje se na simulatoru uvježbavaju izvanredni postupci, postupci slijetanja u složenim vremenskim uvjetima i uvjetima slijetanja na prašnjave terene koje je teško uvježbavati na helikopter," istaknuo je bojnik Panić.

Mađarski instruktor letenja bojnik Csaba Babicska rekao je kako je suradnja timova bila odlična. "U Afganistanu sam bio prije tri godine na zadaći treninga afganistanskih pilota. Bilo je to dobro iskustvo koje sad prenosimo novim generacijama. Ovo sad dobro je osmišljen projekt koji zajedničkim radom osigurava potpunu spremnost za odlazak u misiju," istaknuo je bojnik Babicska.

Bojnik češkog ratnog zrakoplovstva Radek Mičulek naglasio je kvalitetu obuke multinacionalnih posada. "Ovdje radimo kao jedan tim. Na neki je način ovo simulacija stanja iz Afganistana na hrvatskom tlu, zrakoplovne posade stavljali smo u neuobičajene situacije želeći vidjeti njihove reakcije. Odlična je priprema za našu novu misiju mentoriranja pripadnika afganistanskih zračnih snaga," rekao je bojnik Mičulek.

Tečaj su zajednički osmisili hrvatski i češki timovi uz savjetodavnu potporu SOCEUR-a te je kao takav prihvaćen i uvršten kao dio projekta unutar NATO-ove inicijative Pametne obrane.

M. KARAČIĆ

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djetalnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ

ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2015./2016. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 10 kandidata/kandidatkinja, upisanih na prvu godinu sveučilišnih preddiplomskih studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

- preddiplomski sveučilišni studij Aeronautika – vojni pilot – 10 kadeta/kadetkinja

Rok za podnošenje prijava je 11. svibnja 2015.

Prijave se podnose područnim odsjecima za poslove obrane u kojima se kandidati nalaze u evidenciji vojnih obveznika odnosno područnim odsjecima za poslove obrane po mjestu prebivališta za kandidatkinje ili na adresu: Ministarstvo obrane, Središnjica za upravljanje osobljem, Zagreb, Ilica 256b.

UVJETI KOJE MORAJU ISPUNJAVATI KANDIDATI/KANDIDATKINJE

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 1993. godine ili poslije
- završena srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/osuđivana za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13)
- da je upisan/upisana na prvu godinu redovitog studija u prvom upisnom roku u srpnju 2015.
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kadetkinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14) koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Uz prijavu kandidati/kandidatkinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice, rodnog lista, svjedodžbe četvrtog razreda srednje škole ili uvjerenje o pohađanju srednje škole
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci
- potvrdu o upisanom prvom semestru u prvom upisnom roku u srpnju 2015. godine (dostavlja se nakon upisa na fakultet).

Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak sve kandidate/kandidatkinje koji su se prijavili u utvrđenom roku.

U odabirnom postupku kandidati/kandidatkinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete propisane Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14) i posebno vrednovanje na seleksijskom letenju i odabirnom kampu.

U kadetsku službu primaju se kandidati/kandidatkinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i upišu prvu godinu redovitog studija.

Tijekom školovanja kadeti/kadetkinje ostvaruju određena prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13).

Nakon diplomiranja kadeti/kadetkinje imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativan sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim projektima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane www.morh.hr, na telefonu 01/3784-636 te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE
LJUDSKIM RESURSIMA**

Na temelju članka 52. stavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/13-03/1, URBROJ: 512-01-13-664 od 20. studenoga 2013., objavljuje

INTERNI OGLAS

za dužnost: vojni izaslanik Republike Hrvatske u Francuskoj Republici sa sjedištem u Parizu, ustrojeni čin: brigadir – jedan izvršitelj

OPĆI UVJETI:

- osobni čin: pukovnik – brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij društvenog, prirodног ili tehničkog smjera
- aktivno znanje engleskog jezika
- četvrtu razinu slijedno rastuće časničke izobrazbe
- ustrojeni VSSp: 01PC64.

DODATNI UVJETI:

- aktivno znanje francuskog jezika u govoru i pismu
- međunarodni tečajevi iz područja diplomacije
- radno iskustvo na poslovima međunarodne obrambene suradnje.

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost:
prosinac 2015.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Za kandidate koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prije s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Sektor za upravljanje ljudskim resursima, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

• NATO NOVOSTI

U Solunu je 19. veljače zaključena četverodnevna godišnja NATO-ova konferencija za usklađivanje obuke (NATO Training Synchronization Conference). Konferenciju je organiziralo Zapovjedništvo za transformaciju (ACT), tj. njegova ustrojbena cjelina JFT (Joint Force Trainer- obučavatelj združenih snaga). Na konferenciji je sudjelovalo više od 300 predstavnika Saveza i zemalja članica, a u fokusu je bilo razmatranje sustava naobrazbe, obuke, vježbi i ocjenjivanja. Otvorivši konferenciju, načelnik Stožera zapovjednika ACT-a, britanski general-pukovnik Phil Jones naglasio je da je ona idealna za razvoj zajedničkih pogleda, pronalaženje zajedničkih izazova, iznošenje novih i inovativnih obučnih ideja, te razvoj i uspostavljanje programa rada za nadolazeće mjesecce i godine.

Zanimljivo je što se konferencija sastojala od pet različitih potkonferencija. Prva se bavila trenutačnim statusom NATO-ovih vježbi, planova i očekivanja za budućnost, te razmatranjem općeg vježbovnog programa. Jedna od bitnijih tema bila je Inicijativa povezanih snaga. Glavna tema druge potkonferencije bio je *draft* Programa vojne obuke i vježbi 2016.-2020. Treća se fokusirala na NATO-ov program individualne obuke a četvrtu na najnovije trendove u obuci i suradnji koje preporučuju NATO-ovi stručnjaci. Peta je obuhvaćala temu Globalno programiranje i istaknula je potrebu učinkovitijeg dijeljenja relevantnih informacija među članicama.

Konferencija o usklađivanju obuke

AUSTRALIJA - BITAN PARTNER NATO-A

Predsjedavajući Vojnog odbora NATO-a danski general zbora Knud Bartels završio je 18. veljače četverodnevni posjet Australiji. Iako država-kontinent nije članica Saveza, daje iznimam doprinos njegovim operacijama, što je Bartels i istaknuo tijekom sastanaka s domaćim načelnikom Stožera zrakoplovnim maršalom Markom Binskinom, državnim tajnikom za obranu Dennisom Richardsonom te pomoćnikom ministra obrane Stuartom Robertom. Bartels je osobito istaknuo australski doprinos operaciji ISAF i misiji *Resolute Support*. Naravno, sukladno geografskom položaju Australije, među najvažnijim temama razgovora bila je pomorska sigurnost, no dotaknuti su i Akcijski plan za spremnost (RAP), te načini za još bolju suradnju u borbi protiv terorizma i *cyber* prijetnji.

Pripremio Domagoj VLAHOVIĆ, foto NATO

OBJAVA DOKUMENATA S KRAJA HLADNOG RATA

Na NATO-ovoj web-stranici sredinom veljače objavljeni su deklasificirani dokumenti Saveza koji se odnose na izbore u Poljskoj održane u lipnju 1989. Riječ je o jednom od prvih događaja koji su najavili skrašnje rušenje Berlinskog zida, a poljska je vlast početkom 2014. uputila zahtjev za deklasifikacijom kako bi time pridonijela obilježavanju 25. obljetnice tih izbora. Dokumenti su skup zapisnika, korespondencija, izvješća i vojnih procjena koji zajedno opisuju mnjevitne promjene u Poljskoj tih mjeseci. Za proljeće ove godine NATO i Poljska najavili su poseban program u Bruxellesu, pa će izložbom i na druge načine biti prezentirani događaji u Poljskoj od 1987. do 1991. koji se navode i u objavljenim dokumentima.

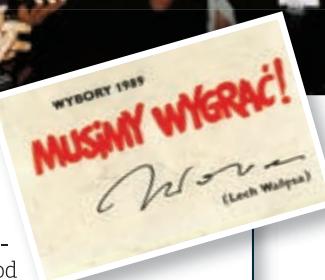

Foto: Dutch Ministry of Defense via NATO

Vojna vježba u Estoniji

Baltic Bison 2015

Od 9. do 26. veljače u Estoniji je održana bilateralna vojna vježba pod nazivom Baltic Bison 2015. Domaćim postrojbama estonskog pješaštva priključila se nizozemska 43. mehanizirana brigada koja u sastavu ima borbena vozila pješaštva CV90. Vježba je bila provedena

u zimskim uvjetima i označena je kao dio NATO-ovih mjera osiguranja na području istočne Europe. Usmjerena je međunarodnoj suradnji i razmjeni znanja među djelima članicama. Inače, Estonija je 9. prosinca prošle godine potpisala ugovor s Nizozemcima o nabavi

44 vozila CV-90, pa je njihovim vojnicima vježba značila i izvrsnu priliku za upoznavanje s tim oklopnjakom, njegovom mobilnošću, vatrenom moći i razinom zaštite. Mnogo je vremena na vježbi posvećeno međusobnom upoznavanju s vojnim procedurama.

GENERAL BREEDLOVE NA KOSOVU

Vrhovni saveznički zapovjednik za Europu (SACEUR) američki general zbora Philip M. Breedlove 19. je veljače posjetio Zapovjedništvo misije KFOR na Kosovu. Obišao je postrojbe i dobio nove informacije o funkcioniranju misije. Zahvalivši pripadnicima NATO-ovih snaga, general je pohvalio njihovo dosadašnje djelovanje, posebice u situacijama koje se smatraju riskantnijim. Potom se

sastao sa zapovjednikom KFOR-a talijanskim general-bojnikom Francescom Paolom Figliuolom i tom prilikom naglasio da Kosovo ide naprijed i stvara svoju vlastitu budućnost, a NATO će ostati posvećen svojoj ulozi osiguravanja stabilnosti. Misija KFOR započela je 1999. godine, a trenutačno u njoj sudjeluje više od 4000 vojnika zemalja Saveza i partnera.

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Hellenic Coast Guard

HRVATSKI OPHODNI BRODOVI ZA GRČKU OBALNU STRAŽU

Grčka obalna straža 6. je veljače primila u operativnu uporabu prvi od ukupno šest obalnih ophodnih brodova u svom sjedištu u Pireju. Brodove gradi hrvatsko brodogradilište Montmon-taža Greben iz Vela Luke na Korčuli.

Plovila su namijenjena nadzoru granice uz potporu plovila B kategorije. Svojom izvedbom brod ispunjava najstrože uvjete klase za brze plovne jedinice i sposoban je za plovidbu pri stanju mora 6.

očituju se u duljini 24,7 m i širini 6 m. Propulzijski sustav čine dva dizelska motora snage 1600 KS, postižu najveću brzinu od 30 čv, pri čemu ima doplov od 400 Nm, s autonomijom deset dana. Posadu čini sedam članova i ima poseban prostor za prihvatanje 25 unesrećenih osoba na moru. Opremljen je suvremenim navigacijskim i komunikacijskim uređajima, opremom za pronalazak i spašavanje utopljenika u moru.

M. PTIĆ GRŽELJ

EGIPAT FREGATU

Francuski vojno-brodograđevni konzorcij DCNS započeo je brodograđevnu seriju pokusnih plovidbi višenamjenske fregate francusko-talijanskog programa FREMM (*Frégate Européen Multi-Mission*) aktualnog imena Normandie. Fregata će ubuduće biti u sastavu egipatske ratne mornarice. Ugovor o isporuci plovila potpisani je

16. veljače a ukupna je finansijska vrijednost milijardu eura. Spomenuto plovilo listirano je u francuskim proračunskim sredstvima na 650 milijuna eura, stoga se prepostavlja kako se razlika u cijeni odnosi na osiguravanje održavanja kroz određeno razdoblje, dodatnu opremu, pričuvne dijelove, obuku i tehničku potporu.

NOVE LEBDJELICE ZA JUŽNOKOREJSKU OBALNU STRAŽU

Južnokorejska obalna straža (KCG) postala je prvi vojni kupac lebdjelica tipa BHT 150 (*British Hovercraft Technology*) britanskog proizvođača Griffon Hoverwork. Lebdjelica je primljena u aktivnu uporabu u Incheonu u siječnju ove godine. Plovilo je izgrađeno za potrebe granične policije, operacije tražanja i spašavanja te spašavanja u slučaju pada zrakoplova u južnokorejskim vodama blizu sporne pomorske linije razdvajanja sa Sjevernom Korejom. Brodograđevne ka-

rakteristike mjere se duljinom od 30,8 m. Lebdjelica BHT 150 svojim je dimenzijama najveća lebdjelica ikada proizvedena u Velikoj Britaniji od 1970-ih. Mogu prevesti do 188 putnika i posadu od 12 članova. Pogonjena je četirima MTU dizelskim motorima. Dva su V16 2000 C22 od kojih svaki razvija snagu 896 kW namijenjen pogonu, a dva su inačice V12, također svaki snage 675 kW, namijenjeni podizanju lebdjelice s tla odnosno površine vode.

NABAVLJA FREMM

FREMM višenamjenska fregata ima istinsinu oko 6000 tona, duljinu 142,0 m, širinu 20,0 m i doplov 6000 Nm pri brzini od 15 čv. Bit će ugrađena CODOG odnosno CODAG propulzijska konfiguracija. Pogon će se sastojati od dizelskih motora i/ili plinskih turbina GE/Fiat Avio LM2500. Takva pogonska konfiguracija trebala bi omogućiti

Objavljeno je kako će fregata Normandie biti naoružana projektilima Aster 15 namijenjenima protuzračnoj obrani malog dometa.

postizanje brzine veće od 27 čvorova. Na krmi će biti postavljena i helikopterska platforma koja će nositi jedan NH90 helikopter. Dostava broda očekuje se tijekom ove godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

REJSKU MORNARICU

Lebdjelica postiže maksimalnu brzinu značajno veću od ugovorene od 40 čv. Doplov iznosi 300 Nm pri brzini od 30 čv. Nosači strojnica nalaze se na pramcu (lijevi i desni bok) namijenjeni su kalibrima 7,62 mm tipa M60

ili M240, a navigacijski i komunikacijski elektronički paket isporučila je tvrtka Samyung. Lebdjelice BHT 150 mogu svladati prepreke do metra visine te su posebno prilagođene za izvođenje operacija u Žutom moru, gdje su velika prostranstva plitke vode i močvare sklone zamrzavanju, pa je ophodnja brodom ili brodicom gotovo nemoguća.

M. PTIĆ GRŽELJ

U sastavu korejske obalne straže djeluje osam Griffonovih lebdjelica, četiri male 470TD i tri srednje 8000TD.

Ilustracija: DCNS

RAFALE NOVI EGIPATSKI BORBENI AVION

U Kairu su 16. veljače egipatski predsjednik, francuski ministar obrane te predsjednik francuske tvrtke Dassault Aviation potpisali ugovor prema kojem će egipatskom ratnom zrakoplovstvu biti isporučena 24 višenamjenska borbena aviona Dassault Rafale (B i C inačice). Uz borbene avione, sklopljenim ugovorom čija se vrijednost procjenjuje na 5,2 milijarde eura, Egiptu će biti isporučeni i fregata FREMM (Frégate Européenne Multi-Mission) klase

Dassault Rafale od 2007. do danas uspješno je potvrdio svoju iznimnu operativnu fleksibilnost u brojnim zračnim operacijama, vatrenoj potpori kopnenim snagama te u mornaričkim operacijama na području Afrike i Azije.

Aquitaine, projektili MICA i Aster 15 koje proizvodi konzorcij MBDA, ciljnički podvjesnici, navođene bombe AASM (Armement Air-Sol Modulaire) koje proizvodi Sagem, simulatorski sustavi te veća količina razne dodatne opreme.

Egipatska narudžba prva je izvozna pobjeda Rafalea, s obzirom na to da Indija do danas nije uspjela finalizirati svoj odabir iz 2012. S druge pak strane Egipt je nastavio s politikom diverzifikacije borbenih sustava ne zeleći ostati ovisan samo o jednom izvoru. Prva tri Rafalea (plus dodatna tri do kraja 2015.) bit će isporučeni do početka kolovoza ove godine kako bi mogli nastupiti na svečanosti otvaranja proširenja plovnog puta Sueskog kanala. Egipatskom ratnom zrakoplovstvu ukupno će biti isporučeno 16 Rafale B dvosjednih inačica, te 8 Rafale C jednosjednih inačica.

Mogućnost brze isporuke prvih aviona (koji su nedavno bili inicijalno proizvedeni za potrebe Francuskog ratnog zrakoplovstva) jedan je od razloga egipatskog odabira Rafalea. Tijekom protekla četiri desetljeća Egipt je stekao golemo iskustvo kao operater na više tipova francuskih mlažnih aviona poput Alpha Jeta, Dassault Mirage 5 te Dassault Mirage 2000.

I. SKENDEROVIC

Foto: Dassault Aviation/ F. Robineau

Glavni konstruktor Type-99 bio je nedavno preminuli Zhu Yusheng. Zanimljivo je da je zbog novog projekta bio vraćen iz mirovine. Na fotografiji je pozirao ispred prethodnika, Type-98

 KOPNENA VOJSKA

U TENKOVSKOJ ELITI

**Type-99A2 naoružan je topom ZTP-98
125 mm/50 cal glatke cijevi koji je stabiliziran u
dvije ravnine**

Razvoj tenkova u Kini može se podjeliti u tri generacije. Prva je inačica sovjetskog T-54A i njegovih podnica, proizvedena u Kini kao Type-59 i Type-69/79. Druga generacija glavnih borbenih tenkova započinje s Type-80, koji je dodatno razgranat u Type-88 i Type-96. Treća generacija započinje s Type-98, čiji će razvoj dovesti do najnovijeg tenka Type-99. Proizvodnja tenkova šezdesetih i sedamdesetih godina zasnivala se na masovnoj proizvodnji. Kasnije, posebice s početkom ovog stoljeća, preorientirana je na kvalitetu i primjenu najnovijih tehnoloških postignuća. Zbog toga je i razvoj tenkova treće generacije trajao znatno dulje od jednog desetljeća, od 1989. do 2001. Prototipovi tenkova u testnoj su fazi prošli sveukupno 20 000 km i ispalili 960 granata. Konačno, na kraju 1999. godine, dizajn Type-98 bio je u potpunosti završen. Njegova vatrema moć, kontrolni sustavi, oklop i elektronika ispunili su zahtjeve ili premašili izvorne ciljeve projekta. Narodnooslobodilačke vojske (PLA). Proizvedena je mala serija Type-98 s ciljem da tenk bude prikazan na mimohodu povodom pedesete obljetnice (1. listopada 1999.) osnutku NR Kine.

POČETAK S TYPE-98

Od tada je intenziviran rad na poboljšanju tenka, pa se 2000. pojavljuje modernizirana inačica Type-98G, proizvedena u 40 primjeraka. Dalnjim usavršavanjem potkraj 2001. godine nastaje Type-99. Iako su za osnovu tih modela poslužili ruski tenkovi T-72M, kineski su stručnjaci, unapređujući i modificirajući ta rješenja, učinili znatna poboljšanja i konstrukcijske promjene, stvorivši bolji tenk od ruskog originala. Na podizanju kvalitete nekih podsustava, glavnih dijelova i uređaja intenzivno su surađivali i s više tvrtki sa Zapada, ponajprije iz Njemačke i Francuske. Istodobno, intenziviran je rad u domaćim institutima na projektiranju, te tehnološkom i konstrukcijskom razvoju vlastitih rješenja (konstrukcija kupole, oklopna zaštita u cjelini, inovacija aktivne zaštite, automata za punjenje topa, ciljničkih uređaja...). Najnoviji kineski MBT (glavni borbeni tenk) tipa ZTZ-99 (originalna oznaka WZ123) ili Type-99A2 (internacionalna oznaka) je vrlo sličan ZTZ-98G (Type-98G), ali s boljim karakteristikama u konstruk-

TENK TYPE-99, A POSEBICE INAČICA TYPE-99A2, VELIKI JE NAPREDAK ZA KINESKE ORUŽANE SNAGE I TRENUTAČNO JE NAJMODERNIJI TENK U SASTAVU KOPNENE VOJSKE. PRVI JE PRAVI TEHNOLOŠKI ISKORAK KINESKE INDUSTRIJE U ODНОСУ NA RUSKU ŠKOLU PROIZVODNJE TENKOVA

ciji, oklopnoj i ukupnoj zaštiti, vatrenoj moći i pokretljivosti.

SVJETSKI PANDANI

S masom od oko 54 t, domaćim topom glatke cijevi od 125 mm, snažnim pogonskim agregatom, tročlanom posadom (zapovjednik, ciljač i vozač) i sofisticiranom elektronikom i uređajima, po ukupnim borbenim kvalitetama izbio je u sam vrh MBT-ova u svijetu. Tenk se može podijeliti na tri dijela, prednji vozački, srednji borbeni i zadnji motorni odjeljak. Vozač se nalazi u prednjem dijelu, u sredini, dok su ciljač i zapovjednik tenka u srednjem dijelu: zapovjednik desno od topa, ciljač lijevo. On se prema tehničko-taktičkim značajkama može usporediti s južnokorejskim MBT K-2 Black Panther, ruskim T90S, američkim M1A2 SEP Abrams, njemačkim 2A5/A6 Leopard, francuskim MBT Leclerc i izraelskim Merkava Mk4. Type-99 razvio je Institut 201, a prototipsku i serijsku proizvodnju tvornica 617 iz konzorcija Norinco. Kineski izvori navode da je proizvedeno manje od 200 tih tenkova. Procjenjuje se je da je proizvodnja primjerka koštala oko 2,6 milijuna dolara.

TOP I STRELJIVO

Tenk Type-99A2 naoružan je topom ZTP-98 125mm/50 cal glatke cijevi koji je stabiliziran u dvije ravnine, a izrađen u domaćim pogonima od vrlo otpornog čelika pod visokim tlakom.

Top je opremljen automatskim punjačem s 22 dvodijelna metka, termoizolacijskom oblogom cijevi i odvodnikom barutnih plinova. Visoki tlak barutnih plinova omogućuje ostvarivanje većih početnih brzina projektila. Specijalna tehnologija obrade cijevi (kovanje na trnu) omogućila je da cijev postane čvršća i otporna na vibracije i savijanje pri gađanju u pokretu. Svi ti tehničko-tehnološki postupci produžili su život cijevi na 700 ispaljenih projektila. Cijev dužine 6.4 m je usađena u zadnjak topa i osigurana bajonet osiguračima, koji pomažu da se lako i brzo zamjeni u terenskim uvjetima, bez skidanja kupole. Brzina paljbe s automatskim punjenjem je 8 m/min, a u slučaju ograničenja automata, puni se ručno, tada je brzina paljbe 1-2 m/min. Streljivo topa sadrži tri vrste dvodijelnih metaka s polusagorivim čahurama: potkalibarni projektil tipa APFSDS, kumulativni HEAT i fragmentirajuće-razorni HE-FRAG.

RUSKI PROTUOKLOP

U kompletu streljiva je i i ruska protuoklopna vođena raketa 9M119 Refleks, koja se licencno proizvodi u Kini od sredine devedesetih. Raketa se ispaljuje iz topa i učinkovita je na kopnene ciljeve na udaljenosti do 4000, a za mete u zraku 5000 metara. U borbenom kompletu tenka nalaze se četiri takve rakete. Refleks se, kao i kod ruskih tenkova, vodi po laserskom snopu na daljinama od 100 do 5000 m. Za razliku od osnovnog ruskog modela projektila APFSDS, Kinezi su razvili penetratore od teškog metalnog trojne legure W, Fe, Cu ili W, Fe, Ni. Penetratori se rade u proporciji od 30:1 (odnos dužine i promjera jezgre). Početna brzina projektila APFSDS od 1780 m/s osigurava visoku probognost od 850 mm/90 stupnjeva na 200 metara. Prema tim podacima, taj je projektil sam vrh i danas ih je vrlo malo boljih. Za drugi tip APFSDS projektila, za koji Kinezi kažu da je od posebne legure, navodi se probognost pod istim uvjetima čak 960 mm RHA čelika, što se kao podatak koji ne stoji ni kod jednog aktualnog topa u svijetu. U kompletu za tenk Type-99A2 nalazi se 41 granata. Sekundarno naoružanje sastoji se od spregnute strojnica Type-86 7,62 mm i protuzrakoplovne strojnica Type-88 12,7 mm. Spregnuta strojnica postavljena je u kupoli, desno od topa i ima 2000 metaka.

Društvo osnovnom naoružanju, topu i protuoklopu, daje sekundarno naoružanje: spregnuta strojnica Type-86 7,62 mm i protuzrakoplovna strojnica Type-88 12,7 mm

KOPNENA VOJSKA

Type-88 je na vrhu kupole i iz nje se gađa kružno. Strojnica ima optički ciljnik za daljine do 1500 m. Brzina paljbe je od 80 do 100 met/min. U kompletu strojnica ima 300 metaka. Na kupoli su s svake strane po pet bacaca dimnih kutija (BDK) koji mogu stvoriti standardnu dimnu zavjesu ili lansirati aerosolne kutije s IC ometačima. Dodatna dimna zavjesa osigurava se ubrizgavanjem dizelskog goriva u ispušni sustav motora.

CILJNIČKO-PROMATRAČKE SPRAVE

Type-99A2 ima moderna sredstva za promatranje i ciljanje danju i noću, s mjestima i u kretanju, lasersko mjerjenje daljine, te laserski emiter za vođenje raketa. Zapovjednik tenka, pokraj šest periskopa koji mu omogućuju vidno polje od 360°, posjeduje višekanalnu ciljničku spravu, proizvod tvrtke Jiangsu North Hugon, koja je montirana na krovu kupole ispred luka zapovjednika. Ona je nezavisno stabilizirana u obje ravnine, ima optički i termovizijski kanal za noć i složene uvjete vidljivosti danju, a i laserski daljinomjer. Ciljač na krovu kupole ima montiranu, dnevno-noćnu, termalnu, u dvije osi stabiliziranu spravu i laserski mjerac daljine. Slika se iz sprave ciljača automatski prenosi na ekran zapovjednika. Ciljač cilja i ispaljuje granatu na zaključani cilj, za to vrijeme zapovjednik može koristiti svoju samostalnu spravu da traži novi cilj. Nakon što ciljač završi trenutačnu zadaću gađanja, a zapovjednik je pronašao i zaključao novi cilj, kupola se automatski okreće prema novom cilju. Zapovjednik zatim predaje novi

Oklop Type-99 ojačan dodatnim protubalističkim pločama, koje daju i dodatni impresivni dojam robusnosti i izgledu tenka

Type-99 razvio je Institut 201, a prototipsku i serijsku proizvodnju tvornica 617 iz konzorcija Norinco. Kineski izvori navode da je proizvedeno manje od 200 tih tenkova. Procjenjuje se je da je proizvodnja primjerka koštala oko 2,6 milijuna dolara

cilj ciljaču, koji će on uništiti, a zapovjednik ponovno tražiti novi cilj. Kad zapovjednik utvrdi da je neprijateljski cilj visoke važnosti, on može preuzeti od ciljača upravljanje topom i dovesti ga odmah u crtu ciljanja. Ovaj model rada poznat je kao *hunter-killer* i omogućuje puno kraću vremensku reakciju odgovora na neprijateljsku prijetnju na bojnom polju. Termalna ciljnička sprava ciljača također ima laserski impulsni kanal za mjerjenje daljine i pulsirajući za vođenje POVR-a. Sprava može neprekidno raditi 12 sati. Uveličava 11,4 puta u uskom vidnom polju (5,6x3,8 stupnjeva) i pet puta u širokom vidnom polju (12x8 stupnjeva). Daljina promatranja noću je do 4000 m, a identifikacija cilja do 2750 m. S naprednjom spravom II. generacije termalnog uređaja vidljivost će biti od 7 do 9 km, a ciljanje noću do 4000 m. Time se omogućuje i lasersko vođenje POVR-a noću na učinkovitim

Foto: Hunan National Defense Education Network

Tenk je testiran za uporabu na različitim terenima i klimatskim uvjetima, što je i logično s obzirom na veličinu kineskog teritorija

Foto: Xinhuanet

Foto: Xinhuanet

to je dodatnim eksplozivno-reaktivnim oklopom domaće proizvodnje. Tu su i aktivna zaštita prema ruskom modelu Arena, domaći optoelektronički ometач, suvremeni brzodjelući uređaj za protupožarnu i uredaj NKB za kolektivnu zaštitu. Stručnjaci ocjenjuju da je Type-99A2 po zaštiti najbliži rješenjima izraelskog Merkava Mk4 i njemačkog Leopard 2A5/A6, a neki i da ih je razinom nadmašio. Oklopno tijelo je gotovo identično ruskom uzoru (T-72M), ali je duže za više od jednog metra. Kupola je od pancirnog čelika, zavarene konstrukcije. Na osnovu strukturu konstrukcije postavljene su višeslojne ploče. Naprijed, na kupoli i tijelu tenka, pancirni su moduli s kompozitnim materijalom i keramikom velike balističke otpornosti. Moduli su klinastog profila (slično njemačkom Leopardu 2A5/A6 ili izraelskom Merkava Mk3 BAZ). Vrlo su otporni i na djelovanje kumulativnih projektila, više nego prethodni modeli kineskih tenkova (Type-96/98/98G). Zna se da su polazne značajke za razvoj prototipskih modela i probnih serija tenkova Type-96, Type-98 i Type-98G bili da čelna strana tenka bude zaštitnih svojstava ravnih homogenom pancirnom čeliku debljine oko 700 mm. Sasvim je vjerojatno da su ta svojstva povećana za tenk Type-99. Zbog modularne ugradnje osnovnog oklopa i dužeg oklopног tijela vozilo je teže za oko dvije tone u odnosu na prethodni tip tenka (ZTZ-98G je mase 52 t).

SAMOBRANA LASEROM

Na Type-99 primijenjen je cijeli kompleks aktivne zaštite (AZ) i optoelektroničkog ometanja. AZ je slična ruskom sustavu Arena s receptorima za fizičko sprečavanje i uništavanje PT projektila ispred tenka. Pridodani su IC devijatori JD-3, slični ruskom sustavu TSU-1 Štora, sasvim

daljinama gađanja. Brzina reagiranja ciljača od uočavanja cilja do opaljenja prvog metka svedena je na pet sekundi, kada cilj i tenk stope, sedam sekundi kada je tenk u pokretu a cilj stoji, i devet sekundi, ako se i tenk i cilj kreću. Vozač raspolaže s tri dnevna periskopa. Srednji se zamjenjuje pasivnim sustavom II. generacije, vidljivog dometa do 200 metara, za vožnju noću. Na prednjem dijelu tenka nalaze se dva fara za osvjetljavanje puta.

MODERAN, ALI ČEKA POBOLJŠANJE

Suvremeni SUV sadrži standardne elemente toga sustava: digitalni balistički računar, laserski daljinomjer (integriran u ciljničke uređaje) ciljača i zapovjednika, zapovjedni blok zapovjednika i ciljača, meteosenzor, senzore nagiba ramena koljevke topa i brzine pokretanja kupole. Podaci laserskog daljinomjera i senzora automatski se unose u balistički računar, koji za najkraće vrijeme obrađuje primljene podatke i proračunava potrebne balističke popravke za gađanje. Stabilizacija topa osigurana je u dvije ravnine. Stabilizator omogućava

precizno gađanje u pokretu pokretnih ciljeva (prema kineskim izvorima vjerojatnost pogotka je s prvim metkom 85 posto, za ciljeve do 2000 m). U sastavu SUV-a nalazi se uređaj za automatsko praćenje (zaključavanje) cilja (sustav *autotracking*). Iako je SUV u Type-99A2 najvećeg kapaciteta u odnosu na postojeće u kineskim tenkovima, predviđena su brojna poboljšanja u neposrednoj budućnosti. To su zamjena mehaničkih elemenata SUV-a primjenom potpune automatizacije, uključujući i praćenje cilja, potom zamjena aktualnog laserskog daljinomjera II. generacije (Nd:YAG) daljinomjerom III. generacije (CO₂) koji bolje funkcionira u otežanim vremenskim uvjetima, pa integracija različitih elektroničkih sustava u jedinstvenu podatkovnu sabirnicu, te uvođenje nove generacije elektroničkih sustava s modularnom ugradnjom i manjih dimenzija.

ZAŠTITA TENKA

Kompleks zaštite osiguran je primjenom suvremenog pancirnog čelika višeslojne strukture modularne ugradnje. Profiliranje većih nagiba postignu-

EKSPLOZIVNO-REAKTIVNI OKLOP

Dodatni oklop s dinamičkom zaštitom (ERO) domaće je proizvodnje i u izvjesnoj se mjeri razlikuje po učinkovitosti od poznatih ERO oklopa. Tri su tipa kutija koje se primjenjuju kod ERO:

- Type I ERO debljine čeličnih ploča 13 mm, otporna na udare od 100 kg/cm², reducira probojnost HEAT projektila za oko 70 posto
- Type II ERO, debljine čeličnih ploča 26 mm, otporna na udare od 200 kg/cm², smanjuju probojnost HEAT projektila za 70 posto i APFSDS projektila za 30 posto
- Type III ERO debljine ploča 32,5 mm, otporna na udare od 250 kg/cm², reducira probojnost tandem kumulativnih projektila za oko 70 posto i APFSDS projektila za 35-40 posto.

Zbog međurazmaka ploča na kutijama ERO i nagnutosti, pri udaru projektila dolazi do destabilizacije putanje, zbog čega se oni deformiraju ili lome kada nađu na osnovni pasivni oklop. Prije toga, usporeni su probijanjem čeličnih ploča kutija ERO. Još noviji ERO iz NORINCO oznaka FY-I, FY-II, FY-III i FY-IV osiguravaju i veću razinu zaštite od prethodnih ERO. Navodi se da FY-I štiti od HEAT projektila, FY-II od HEAT i APFSDS, FY-III od tandem HEAT i FY-IV od tandem HEAT i APFSDS projektila.

KOPNENA VOJSKA

novi sustav laserskog zasljepljivanja ometačem ZM-87. Taj je ometač učinkovit u ometanju navođenja POVR-a s PA sustavom vođenja, kakve su raketne HOT, TOW i MILAN. Sustav radi u sprezi s bacaćem dimnih kutija kalibra 76 mm. Kada se detektira napad POVR-a, sustav JD-3 automatski okreće kupolu u položaj usmjereno lansiranja jedne od dimnih kutija s aerosolnom smjesom, koje svojom eksplozijom i emisijom IC zraka navode raketu na sebe.

Laserski ometač ZM-87 za samoobranu tenka od laserski vođenih POVR-a i tenkovskih projektila (u ručnom, poluautomatskom ili automatskom modu), primarno djeluje preko vlastitog izvora laserskog zračenja na laserski emiter protivnika, ali i na IC sustave. Sustav ALSDW (Active Laser Self-defence Weapon) ZM-87 smješten je u metalnu kutiju na kupoli iza otvora ciljača, a s njime mogu rukovati i ciljači i zapovjednik. Djelovanje sustava temelji se na dvije radnje: detektiranju izvora laserskog zračenja kojim je osvjetljen vlastiti tenk i uzvratnom osvjetljavanju - zasljepljivanju protivničkog emitera laserskih zraka snažnim pulsiranjem vlastitog izvora. Time se onesposobljava protivnik i oštećuju mu se sustavi za mjerjenje daljine, vođenje POVR-a ili promatranje noću.

Sustav ALSDW ZM-87 sadrži mikroračunar, uređaj za detekciju ozračivanja i navođenja, laserski emiter velike snage i IC ometač. Djeluje kružno 360°, po vertikali od -12° do +90°, na daljinama do 4000 m. Navođenje sustava po pravcu obavlja se brzinom od 45 stupnjeva/s, po okonici 40 stupnjeva/s. Sustav može neprekidno raditi (pulsirati emisije laserskih zraka) do 30 minuta. Radni vijek zračenja je 1,2 milijuna impulsa s frekvencijom od 1000 MHz. Može se djeletovorno primijeniti i protiv posada helikoptera i aviona manjih brzina koji nemaju potrebnu elektroničku zaštitu. Kako vlastite posade tenkova ne bi bile izložene opasnom zračenju od ALSDW ZM-87, ciljničke sprave i periskopi tenka Type-99A2 imaju zaštitna stakla za neutralizaciju laserskog zračenja.

REKORDNA SPECIFIČNA SNAGA

Norinco je razvio dva dizelska motora s turbo punjenjem, na bazi poznatog njemačkog motora MB 871 Ka-501. Jedan motor je snage 883 kW/1200

Type-99A2 postiže maksimalnu brzinu kretanja od 80 km/h, izvan puteva do 60 km/h i prosječnu terensku brzinu od 40 km/h. S mjestima ubrzava od 0 do 32 km/h za 12 sekundi

KS, drugi je modificiran s pojačanom snagom na 1103 kW/1500 KS. Prvi je ugrađen u tenkove Type-98, a drugi u modernizirani tip Type-98G i sada u najnoviji Type-99A2. Motor je s hladnjacima dugačak oko 3,3 metra (ruski motor 1,95 metara), i zbog toga se nije mogao poprečno ugraditi, već uzdužno, što je uvjetovalo produženje tijela tenka za oko 1,5 m, pa je ukupna dužina oko 11 metara (T90S je 9,53 metra). S motorom od 1500 KS dobivena je optimalna specifična snaga od 27,8 KS/t. Prema tom se parametru samo francuski Leclerc može mjeriti s njim, a svi drugi tenkovi su slabije specifične snage (od 19,2 do 25,1 KS/t). Zahvaljujući tome Type-99A2 postiže maksimalnu brzinu kret-

nja od 80 km/h, izvan puteva do 60 km/h i prosječnu terensku brzinu od 40 km/h. S mjestima ubrzava od 0 do 32 km/h za 12 sekundi. Relativno mala težina u odnosu na zapadne tenkove (Abrams i Leopard su više od 60 tona) i s ovakvim motorom Type-99 je jedan od najbržih glavnih borbenih tenkova u svijetu. Autonomija, s osnovnim spremnicima, je oko 400 km, a s dvije dodatne bačvice goriva koje su smještene na stražnjem dijelu tenka (svaki po 200 l) je oko 600 km. Zadržana je transmisija mehaničkog tipa. Ima mjenjač od 7+1 stupnja prijenosa, objedinjen u sklopovima s dva planetarna mehanizma za upravljanje i kočenje s hidrauličnim servouređajem. Metalni članci gusjenica (najviše

Tijekom tipične provjere na preprekama vojnog poligona

Foto: PLA

slične na one tenka Leopard) mogu se kompletirati s gumenim dodacima za zaštitu asfaltnih puteva. Eksploatacijski vijek gusjenica je oko 10 000 km. Zbog veće dužine tenka, masa jedne gusjenice je oko 2100 kg (kod T-72 1723 kg). Hodni dio ima šest pari potpornih kotača, ali s povećanim razmakom zbog produženog tijela tenka, i po četiri para kotača nosača gusjenica.

SPECIJALNA OPREMA I UREĐAJI

U standardnu opremu tenka ugrađeni su uređaji za kolektivnu NKB zaštitu, brzodjelujući uređaj za detekciju, sprečavanje nastanka i gašenje požara, oprema za podvodnu vožnju tenka (do pet metara dubine), sustav za globalnu navigaciju i pozicioniranje (GPS/GLOASS), radiouređaji za vezu u HF i VHF frekvenciji i sasvim novi sustav IFF (Identification Friend or Foe) za raspoznavanje vlastitih od tuđih tenkova. Masivnija antena iza zapovjednikove turele pripada laserskom sustavu za komunikacije kojim se prenose kodirane digitalne informacije, podaci i glas. Istodobno, taj sustav služi za detekciju laserskog zračenja neprijatelja. IFF zahtijeva optičku vezu između korespondenata jer radi na

principu laserske zrake. Domet je oko 3,6 km i posjeduje 60 izmjenjivih IFF kodova, tako da ga je teško ometati. Vrijeme detekcije je 0,6 sekundi. Sustav GLONASS/GPS omogućuje preciznu navigaciju (3D) u svim vremenskim uvjetima, memoriranje hodne putanje i brzine kretanja tenka. Zbog nedovoljne preciznosti GPS-a u to vrijeme (odstupanje do 100 m od pozicije), usvojen je ruski sustav Global Navigation Satellite System (GLOASS), za koji se očekuje da će prije smanjiti pogrešku na manje od metra.

ZAKLJUČAK

Tenk ZTZ-99 (Type-99A2) je veliki napredak za kineske oružane snage i trenutačno je najmoderniji tenk u sastavu kineske kopnene vojske. Prvi je pravi tehnološki iskorak kineske industrije u odnosu na rusku školu proizvodnje tenkova.

Prvi su se put Kinezi odvazili napraviti tenk koji je u osnovi bolji od originala (T-72/80/90) i na kome su primijenjena rješenja i Istoka i Zapada. Tenk ZTZ-99 je u načelu mješavina zapadnog i ruskog poimanja tenka.

Kinezi su bili vrlo praktični u razvoju složenih borbenih sustava. U elementi-

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE

Tip	Glavni borbeni tenk (MBT)
Posada	3 (zapovjednik, ciljač, vozač)
Dužina	11 m
Širina	3,4 m
Visina	2,2 m
Masa	54 tone
Motor	150HB hlađen-tekućinom, turbodizelski
Snaga motora	1.500KS
Transmisija	Mehanička, planetarna
Ovjes	Torzijske poluge
Gusjenice	Čelične, gumeni umetci za vožnju po cesti
Doseg	400 km, ili 600 km s dodatnim spremnicima
Maksimalna brzina (cesta)	80 km/h
Maksimalna brzina (izvan ceste)	60 km/h
Prosječna terenska brzina	35-40 km/h
Savladavanje vodenih prepreka	5 m s pripremom
Glavno oružje	125 mm/50-cal glatkocijevni top (41 granata) s autopunjачem
Pomoćno oružje	1x12,7 mm protuzrakoplovna teška strojnica (300 metaka) 1x7,62 mm spregnuti strojnica (2000 metaka)
Obrambene mjere	Optičko-elektroničke protumjere
Veza	Prijamnik/predajnik, telefon, laserska komunikacija i IFF
NBK zaštita	Zajednička
Zaštita od požara	Automatska

ma u kojima zaostaju, ne ustručavaju se uzimati licencije boljih rješenja sa Zapada i drugih zemalja. U rješenjima u kojima imaju provjerena pozitivna iskustva vlastitih projekata, ostaju privrženi svojim postignućima. Kada zaključuje da je učinkovitije kupiti neke sustave i prilagoditi ih svojim vozilima, posebice one bolje kvalitete, brzo ih prihvaćaju i ugrađuju. ■

INAČICE

- **Type-99G** je daljnja nadogradnja Type-99. Poboljšana inačica posjeduje sustav laserskog upozorenja, novi sustav promatračkih sprava i sustav aktivne zaštite.
- Na **Type-99A1** kupola je preoblikovana, poboljšana je zaštita i ima više prostora za zapovjednika tenka i ciljača. Na njemu je nadograđena eksplozivno-reaktivna zaštita i naprijed i sa strane novim panelima i ugrađen SUV
- **Type-99A2** ima dulju cijev topa, poboljšan sustav ciljanja, digitalni sustav stanja na bojištu, novodizajniran sustav eksplozivno-reaktivnog oklopa, veća je kupola, nova je zapovjednikova sprava, integrirani pogonski sustav, hard-kill obrambeni sustav. Sustav aktivne zaštite montiran je na kupoli s radarom koji će zamjeniti laserski obrambeni sustav.
- Na osnovi Type-99A2 je napravljen i **laki tenk** s kupolom od **Type-99A2**, topom od 105 mm i na manjem podvozju.

Prizor s vježbe s mehaniziranim pješaštvom kineske kopnene vojske

Foto: PLA

Računalni procesori u Zumwaltu, koji koriste operativno-distribucijski sustav Linux Red Hat, nalaze se unutar 16 električnih modulnih kutija (Electronic Module Enclosures - EME)

RATNA MORNARICA

Jedan od starijih grafičkih prikaza razarača Zumwalt, tada još koncepta D. D. (X) u akciji na moru. U prvom je planu BAE Systemsov top AGS

(II. dio)

RAZARAČI KLASE ZUMWALT RATNI STROJ NA ELEKTRIČNI POG

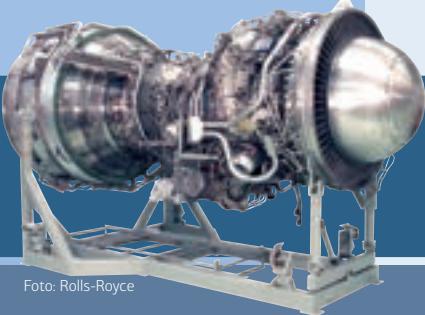
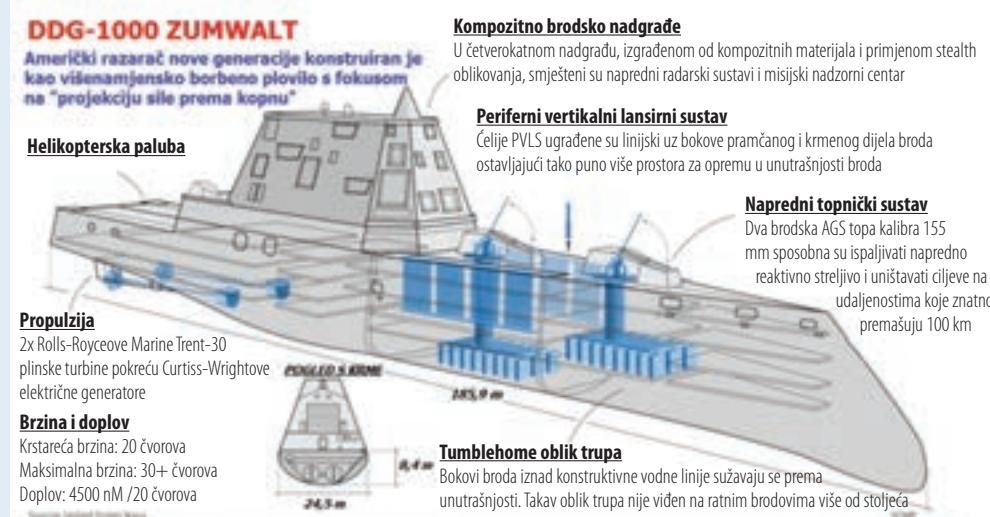

Foto: Rolls-Royce

Model Rolls-Royceove plinske turbine MT30 koja s alternatorom tvori MTG, tj. glavnu turboagregatnu skupinu

Igor SPICIJARIĆ

Ilustracija: US Navy

IMPRESIVNA JE KO- LIČINA TEHNOLOŠKIH INOVACIJA IMPLEMEN- TIRANIH NA DDG-1000. BROD JE ELEKTRIFICI- RAN I INFORMATIZIRAN, A POSEBNU PAŽNJU ZASLUŽUJU NJEGOVI PROPULZIJSKI, ORUŽNI I RADARSKI SUSTAVI

Zumwalt se nalazi u kategoriji površinskih borbenih plovila čiji se koncept može nazvati "potpuno elektrificiran brod". Pokrata IPS (Integrated Power System) označuje sustav u kojem se električna energija proizvedena radom četiri grupe plinsko-turbinskog generatora preko brodske električne mreže distribuira do svih potrošača: propulzije, senzora, elektroničke i elektroakustičke opreme, oružnih i niza drugih brodskih sustava. Vrijedi nabrojiti glavne novine IPS-a: električna energija za sve potrebe proizvodi se radom plinskih turbina, u različitim kombinacijama ovisno o traženoj brzini broda; brodska distribucijska električna mreža visokog napona (4160 V) iz koje se nižu odvojci mreže niskog napona u koje su integrirani statički pretvarači naprednog tipa; propulzijski je sustav povjeren elektromotorima

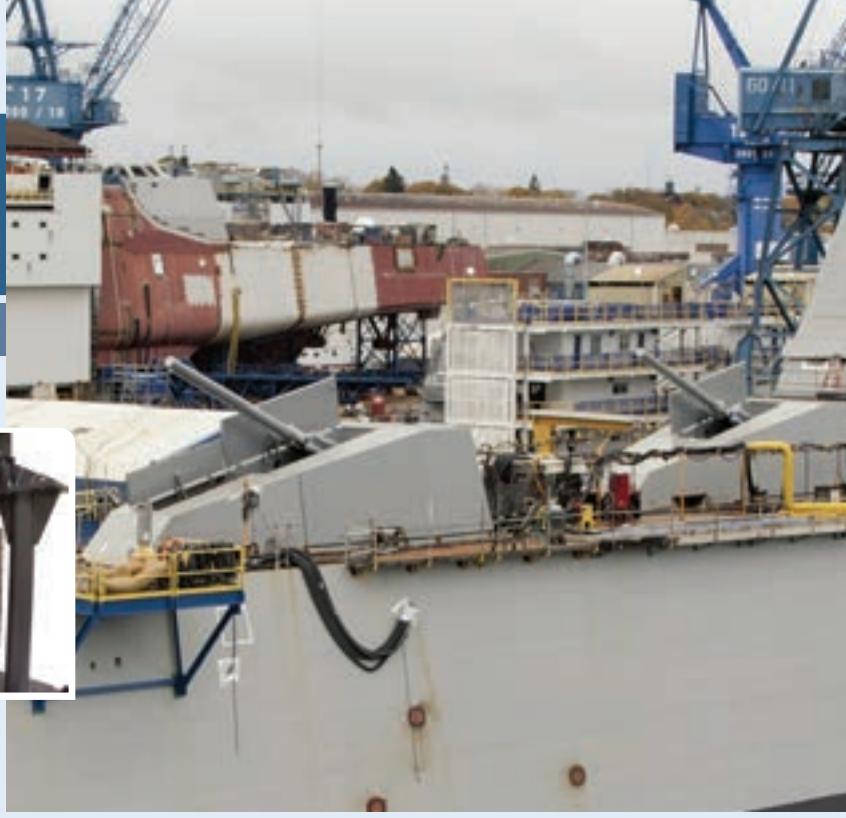
koji više ne zahtijevaju mehaničke reduktore niti glomazne i teške sustave mehaničkih osovina, ležajeva te sustava za kontrolu rada propelera. Nadalje, integracija funkcija za upravljanje IPS-om zamišljena je i dizajnirana kao sastavni dio Total Ship Computing Environment (TSCE) arhitekture.

TURBOAGREGATNE SKUPINE

Svaki se od dva para plinsko-turbinskog energetskog skupine sastoji od Rolls-Royceove plinske turbine MT-30 koja je vezana uz svoj alternator (zajedno tvore MTG, tj. glavnu turboagregatnu skupinu) te plinske turbine LM-500 i njegina alternatora (koji tvore ATG, tj. alternativnu/pomoćnu turboagregatnu skupinu). Svaki je MTG ili ATG instaliran u samostalan modul opremljen pomoćnom instalacijom za podmazivanje, hlađenje, ventilaciju i razmjenu informacija. Svaki MTG razvija maksimalnih 36 MW, a ATG po 3,9 MW, ukupno 79,8 MW snage. Ona se prenosi na četiri visokonaponska razvodna čvorišta iz kojih se odvajaju distribucijske grane za potrošnju visokog napona i pretvorbeni, transformatorski moduli nižeg napona koji služe za rješavanje najvećeg broja brodskih potreba te primjereno broj pretvarača izmjenične u istosmjernu struju radi zadovoljavanja energetskih potreba specifičnih brodskih sustava. Moduli za konverziju energije opremljeni su također dvama dizelskim generatorima za hitne intervencije tipa Caterpillar, svaki od po 500 kW. Unutar hardverskog sklopa za proizvodnju i distribuciju niskog napona nalazi se i tzv. Integrated Fight Through (IFT) sustav sastavljen od dva odvojena strujna kruga položena po lijevom i desnem boku broda. Sustav je osmišljen da bi se poboljšala mogućnost preživljavanja i distribucija električne energije dođe li do borbenih šteta i mogućih kvarova.

ELEKTRIKA I PROPULZIJA

Za propulziju Zumwalta, američka mornarica fokusirala na razvoj i uporabu induksijskih elektromotora moderne koncepcije (Advanced Induction Motor – AIM) kakve od 2001. razvija tvrtka Converteam. Motor bi na Zumwaltu trebao distribuirati električnu energiju preko dviju distribucijskih ploča, razvijajući najveću snagu od 34,6 MW i pokretati svoj peterokrilni propeler s fiksnim korakom. Promjene

RATNA MORNARICA

u brzini broda postižu se uglavnom variranjem napona pogonskog (propellerskog) elektromotora. Za postizanje brzina od 14 čvorova, energija potrebna za propulziju i druge brodske sustave može se osigurati uporabom dviju manjih ATG grupe. Raspon od 14 do 26 čvorova postiže se uporabom jedne MTG i jedne ATG grupe, a veće brzine zahvaljujući jednoj MTG i dvjema ATG grupama. Za maksimalnu brzinu od 32 čvora, za koju treba oko 70 MW snage – traži se uporaba obaju parova MTG i ATG grupe. Zanimljivo je što IPS stalno ažurira pričuvne količine energije koja bi mogla poslužiti budućim energetski usmjerenim sustavima, laserima, senzorima, radarima i, prije svega, elektromagnetskim topovima. Prostor za smještaj glavnih sastavnica IPS-a nalazi se u sredini broda.

NIZ STROJARNICA

Gledajući od pramca, na Zumwaltu možemo razlikovati glavni strojarski prostor br. 1 (MMR-1) u kojem je smješten MTG-1 i lijevi AIM, slijedi strojarski odjeljak s pomoćnim brodskim uređajima i električnom aparaturom, potom MMR-2 s MTG-2 i ATG-1 grupom. Na kraju niza nalazi se MMR-3 u kojem je smješten desni AIM sustav i ATG-2. Spomenuta konstrukcija trupa i nadgrađa pomaže da se vrijednost radarskog odraza Zumwalta smanji otprilike 50 puta u usporedbi s onim razarača klase Arleigh Burke. Podatak služi ne samo kao mjerilo za finančiranje ostalih aspekata programa DDG-1000, nego i za ostalu tehničku operativu. Među stealth mjere sva-kako treba ubrojiti i one koje su pro-vedene zbog reduciranja akustičnog potpisa broda u plovidbi, a pogodovalo im je usvajanje IPS sustava. Pokretljivost Zumwalta osigurana je u prvom redu uporabom dvaju kormila, smještenih tradicionalno ispod krme i iza brodskih propelera.

RAČUNALNI SUSTAV

Najrevolucionarnija je inovacija otvorena arhitektura računalnog sustava TSCE. Temelji se na potpunoj integraciji sveukupne procesorske snage i brzoj integraciji, analizi i distribuciji informacija prikupljenih sa svih softverskih aplikacija instaliranih na brodska računala. Ciljevi TSCE-a, koji je razvio Raytheon, brojni su. Treba ubrzati procese donošenja odluka,

Foto: Raytheon

Sustav nove generacije za "prozirni ocean", nazvan *Integrated Undersea Warfare Sonar*, kombinacija je dvaju sonara za visoke i srednje frekvencije. Proizveo ga je Raytheon i nalazi se u bulbu DDG-1000

Amerikanci su prošlog ljeta odlučili da topnički sustav MK46 od 30 mm (na slici) u arsenalu Zumwalta bude zamjena za otprije predviđen Mk-110 kalibra 57 mm

Foto: US Navy

automatizacijom i digitalizacijom pomoći smanjenju brojnosti posade te omogućiti povezivanje u mrežno centrične informatičke sustave s ostatim vojnim platformama. Omogućiti će instaliranje novih aplikacija potrebnih za funkcioniranje budućih radarskih/senzorskih/borbenih/komunikacijskih i navigacijskih sustava. TSCE jezgra sastoji se od četiri funkcionalna modula koja pokrivaju četiri sektora glavnih aktivnosti. Prvi je sektor C2I (Command, Control, Intelligence). Drugi su vanjske komunikacije putem satelitskih senzora i onih "zemaljskih". Treći su oružni sustavi: instalirani na brod, oni na ukrcanoj zrakoplovnoj skupini, kao i njihovi senzori. Četvrti je nadzor nad platformom, koji podrazumijeva navigaciju, nadzor propulzije i pomoćnih uređaja, nadzor šteta i kvara, nadzor pomoćnih sustava i njihovo grupiranje pod pokroviteljstvom ECS-a (Engineering Control System). Dodatni, peti modul za podršku namijenjen je za funkcionalnu obuku poslužitelja sustava (posade).

TRI RAZINE

TSCE je fizički strukturiran u tri povezana "reda". "Temeljni red" označuje zajedničko okruženje u kojem radi većina aplikacijskog softvera u infrastrukturi ugrađenog hardvera i čiji se rad temelji na IBM-ovim procesorima. "Prezentacijski red" TSCE-a namijenjen je za rad operatera koji komuniciraju na različitim zaslonima i konzolama, dok se "prilagodbeni red" koristi za integraciju softvera apliciranog preko dodatnih procesora koji se nalaze u bilo kojem dijelu broda. Softver razvijen za TSCE ima oznaku razine TRL-7 (Technology Readiness Level 7), što je, prema Pentagonovoj nomenklaturi,

formalna potvrda o spremnosti za uporabu u operativnom okružju. Na kraju 2014. taj se softver sastojao od otprilike milijun linija koda.

BOLJI OD FORDA

Senzori instalirani na Zumwaltu mogu se podijeliti u dvije kategorije: za nadzor zračnih i podvodnih prijetnji. Prva kategorija obuhvaća sve zračeće elemente, s ravnim površinama antena, koji su umetnuti na različitim razinama IDHA, tako da se optimiziraju odrazi broda u svim fizičkim poljima. Raytheonov višenamjenski radar AN/SPY-3 radi u frekvencijskom području X i jednakog je tipa kao onaj na novom nosaču zrakoplova Gerald Ford. Međutim, na Zumwaltu je izmijenjen i dopunjeno kako bi mu se omogućilo čak i volumetrijsko pretraživanje te je dobio aktivni senzor za elektronsko skeniranje čija je zadaća otkrivanje, praćenje i osvjetljivanje vrlo malih odražnih ciljeva, te, na koncu, navođenje raketnih projektila kratkog dometa površina-zrak (AAM). Dvije su pločaste antene radara smještene na prednjim bočnim stranicama nadgrađa, a jedna na njegovoj stražnjoj strani. Ostali su osnovni elementi raspoređeni unutar nadgrađa, čak i unutar brodskog trupa. Senzor za praćenje zračne situacije radi na načelu track-and-scan (tj. prati i skeniraj) nadzora površine i navigacije, otkrivanja i prepoznavanja malih objekata (npr. periskopa), i na koncu, geoambijentalnom mapiranju. AN/SPY-3 također se koristi za radarsko osvjetljivanje ciljeva kao i za funkcije podatkovne veze prema vlastitim raketama. Da bi se osigurala maksimalna fleksibilnost tijekom korištenja senzora, omogućeni su različiti načini rada i upravljanja. Tijekom analize tra-

Foto: Bath Iron Works via US Navy

Na nadgrađu Zumwalta mjesto su za pločaste antene modernih radarskih brodskih sustava

jektorija AN/SPY-3 ima i sposobnost izračuna polaznih parametara raketnih projektila ispaljenih prema Zumwaltu, što ga dovodi u situaciju da poduzme obrambene ili ofenzivne protumjere.

PLOČASTE ANTENE

Na nadgrađu su integrirane antene tzv. CEC sustava (*Cooperative Engagement Capability*), prepoznatljivog i po oznaci AN/USG-2, koji omogućuje Zumwaltu da u uspostavljenu informatičku mrežu za razmjenu informacija ubacuje podatke o uočenim

ciljevima i distribuira ih prijateljskim brodovima i letjelicama opremljenim jednakim sustavom. Za razliku od drugih američkih brodova opremljenih sustavom AN/USG-2, kod Zumwalta su antene za odašiljanje i prijam ravne ploče. Jednaka je konfiguracija usvojena i za antene tzv. Common Data Linka koji radi u X/Ku frekvencijskom opsegu i može osigurati povezivanje s osam drugih sličnih sustava kako bi se proširio spektar interoperabilnosti broda. Određen broj pločastih antena namijenjen je za potrebe i rad komu-

VLS komponenta izvornog naziva *Peripheral Vertical Launch System* (PVLS), tj. periferni vertikalni lansirni sustav, sa službenom mornaričkom nomenklaturom Mk-57

nikacijskih sustava. Područje rada tih sustava uglavnom je u HF i EHF pojasevima, a također se koristi i satelitska oprema sa sustavom TACAN (Tactical Air Navigation) za navigacijsku podršku i pomoći ukrcanim helikopterima te sustavom UCARS (UAV Common Automatic Recovery System) za polijetanje i automatsko spuštanje bespilotnih letjelica ukrcanih na brod. Tu su također i elektrooptički i infracrveni senzori te senzori i sredstva za električno ratovanje (EW). Najveći se broj tih planarnih antena nalazi na prednjem i krmenom dijelu nadgrađa kao i u gornjem dijelu dviju bočnih stranica nadgrađa, a položaji su odabrani zbog udaljenosti od ispušnih cijevi toplinskih strojeva. Miniaturan jarbol izgrađen od kompozitnih materijala postavljen je na vrhu pramčanog dijela nadgrađa, a u njemu se nalazi instalacija za komunikacijsku podatkovnu vezu znanu i kao Link 16. Na paketu opreme za EW, posebno namijenjenom za Zumwalt, dostupne su informacije ograničene na prisutnost sustava SEWIP (Surface Electronic Warfare Improvement Program), odnosno sustava kojim se namjerava postupno zamijeniti već "staru" inačicu AN/SLQ-32 koja je integrirala funkciju ESM s funkcijama ECM.

SKUPINA SONARA

Senzori za operacije ispod površine mora integrirani su u sustav nove generacije pod nazivom *Integrated Undersea Warfare Combat*. Proizveo ga je Raytheon i u službenoj je nomenklaturi američke mornarice dobio oznaku AN/SQQ-90. Konstruiran je od različitih sastavnica, raspoređen po različitim područjima brodskog trupa te integriran s elektroakustičkim senzorima instaliranim u isporučenim helikopterima i s njima može komunicirati. Riječ je o dvama različitim tipovima sonara: AN/SQS-60 i AN/SQS-61, odnosno sonarima srednje i visoke frekvencije smještenim u velikom pramčanom bulbu. Na krmi Zumwalta instaliran je AN/SQS-20, višenamjenski, linearno tegljeni sonar. Sustav AN/SQQ-90 omogućuje bolje suprotstavljanje podvodnim prijetnjama, osobito u scenarijima protupodmorničkog/protutorpednog i protuminskog litoralnog ratovanja (ASW) i protiv suvremenih podmornica s modernim dizelsko-električnim (sve češće i AIP) pogonom. Zahvaljujući visoku stupnju automatizacije i upravljanja odnosno dijeljenja informacija dobivenih podvodnim senzorima, AN/SQQ-90 smanjuje vrijeme reakcije na podvodne prijetnje i ugroze, znatno proširjuje akvatorij pokrivenosti oko plovila te smanjuje broj potrebnih operatera u smjeni. Području podvodnih senzora i opreme pripada i sustav za detekciju torpeda i primjenu protutorpednih protumjera AN/SLQ-25 NIXIE, koji se može višekratno koristiti na moru te vratiti na brod kroz posebno namijenjen otvor (vrata) smješten u zrcalno konstruiranom obliku Zumwaltove krme.

UDARNA MOĆ

Premda zamišljeni i konstruirani da budu višenamjenske površinske borbene platforme, razarači klase Zumwalt pravu udarnu moć kriju u sposobnostima udara protiv kopnenih ciljeva. Dvije osnove na kojima se temelji moć uključuju uporabu vertikalnih lansera raketa (VLS) i daju najmodernijih jednocijevnih topova kalibra 155/62 mm. Sastavnica VLS-a nosi izvorni naziv *Peripheral Vertical Launch System* (PVLS), tj. "periferni vertikalni lansirni sustav", sa službenom mornaričkom nomenklaturom Mk-57.

**Integracija topa AGS od 155 milimetara s topovskom kulom.
Zumwalt je u stanju paljboru instaliranih oružja pokrivati područje od 5000 NM²**

RATNA MORNARICA

Foto: US Navy

Foto: BAE Systems via US Navy

Posebnost je konfiguracija modularnih raketnih spremnika/lansera u odnosu na VLS Mk-41 koji je instaliran na razaračima Arleigh Burke i krstarcama Ticonderoga. Na Zumwaltu su elementi PVLS MK-57, kako je i navедено u izvornoj pokrati, raspoređeni duž bokova (po periferiji) plovne jedinice, umjesto dosad preferirane metode uzdužnog rasporeda po središnjoj liniji trupa i grupiranja u pramčanu i krmenu VLS bitnicu. Nadalje, dok kod VLS Mk-41 četiri čelije svakog modula čine kvadrat, kod PVLS MK-57 čelije svakog modula postavljene su jedna do druge i tvore duge pravokutnike. U usporedbi s VLS Mk-41 lanserom, PVLS MK-57, koji je razvio Northrop Grumman, ima manju ranjivost i fleksibilniju konstrukciju. Distribucija modularnih lansirnih elemenata uz bokove broda smanjuje učinak mogućeg pucanja brodskog trupa po rubovima i pridonosi zaštiti unutarnjih prostora trupa od posljedica eksplozija jer "prazni" energiju eksplozije i njezine vrhove prema van. Rasporedom modularnih elemenata po periferiji plovne platforme izbjegava se zauzimanje prostora u središnjim dijelovima brodskog trupa i čini ih se dostupnim za druge potrebe.

RAZMJESTAJ LANSERA

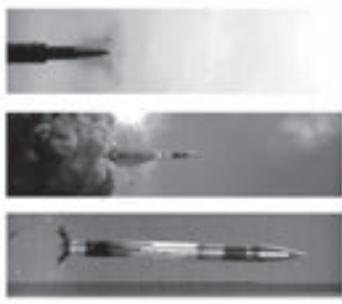
U izvornom projektu DD-21 bila predviđena ugradnja 32 vertikalna lansirna modula s ukupno 128 če-

lij. Izmjene projekta uvjetovale su smanjenje broja ugrađenih lansirnih modula na 20, s ukupno 80 čelija. U svakoj se još uvijek, ovisno o tipu, može smjestiti jedan do četiri raketna projektila. Na Zumwaltu je ugrađeno 12 četveročelijskih modula, po šest na svakom boku, a protežu se od korijena brodskog nadgrađa pa sve do stražnje strane topovske kule br. 1. Na krimi je ugrađeno osam četveročelijskih modula, po četiri sa svake strane, a protežu se od kraja krmnenog nadgrađa pa gotovo do kraja prve trećine sletne palube. Nije moguće isključiti da novi američki protubrodski krstareći raketni projektili (ASCM), koji su još u razvoju kroz program dalekometne protubrodske rakete (LRASM), postanu dio Zumwaltova borbenog arsenala. Kao što je spomenuto, PVLS MK-57 konstruiran je i namijenjen za uporabu različitih vrsta i tipova raketnog oružja. Vodeći računa o glavnoj zadaći razarača Zumwalt, s velikom sigurnošću može se predvidjeti da će najveći dio PVLS MK-57 biti popunjeno krstarećim raketnim projektilima Tomahawk Block IV.

TOPOVSKA KOMPENZACIJA

Pri procjeni ukupne udarne raketne moći razarača Zumwalt treba voditi računa da je ukupan broj raketnih čelija manji od broja čelija sustava Mk-41 ugrađenih na razaračima klase

Arleigh Burke (96 čelija). Spomenuti je detalj kompenziran ugradnjom dviju topovskih kula s jednocijevnim topovima kalibra 155/62 mm. Riječ je o savsim novom i naprednom topničkom konceptu koji je dobio naziv AGS (Advanced Gun Systems). U početku je bio razvijen u tvrtki United Defence koju je poslije preuzeo BAE Systems. Cilj razvoja AGS-a bila je mogućnost kombiniranja vrlo široka raspona streljiva od 155 mm raspoloživa na američkom tržištu, visoka brzina paljbe topa (kadencija), te velika preciznost paljbe primjenom GPS-a s velikim dometom oružja. Nakon smanjenja, tražena je brzina paljbe topova zaključena na i dalje priličnih 10 hitaca u minuti, a kapaciteti komora za streljivo svedeni su na 304 granate (neki izvori navode 310). AGS funkcioniра na načelu servoelektričnih mehanizama, a svaka topovska kula na razini glavne palube sastoji se od dvaju stealth elemenata, osmišljenih i konstruiranih tako da se što više smanji odrazna površina radarskog presjeka. Stražnji element konstrukcije topovske kule uključuje sam top i njegove elemente i može se okretati oko okomite osi, dopuštajući paljbu u području od 320°, a prednji element služi za smještaj i "skrivanje" topovske cijevi kad je top izvan uporabe i u položaju od 0°. Predviđena elevacija topovske cijevi kreće se u rasponu od -5° do +70°, a svaki to-

Screenshotovi iz filma na kojem je zabilježeno testiranje projektila LRLAP koji bi trebao biti udarno streljivo u arsenalu AGS-a

ranj mase 104 t zahtijeva oko 800 kW električne energije.

BRZA DOSTAVA

Zbog automatizacije AGS-a, granate su tvornički zapakirane (projektil i propulzijski eksplozivni naboј) i složene u svakoj komori za streljivo u 38 posebnih paleta, od kojih svaka ima masu od tri tone i sadrži osam granata. Transportni je mehanizam tijekom paljbe u stanju izvući sve zapakirane granate u roku od 45 sekundi i opslužiti slijednu paljbu topa čime se smanjuje broj potrebnih operatera. Zbog velike brzine paljbe te da bi se omogućilo opaljenje "obrubljenih" 140 granata, koje istodobno prouzročuje vrlo brzo pražnjenje komora za streljivo, AGS radi u partnerstvu sa sustavom AIRS (AGS *Intra-Ship Rearmament System*) namijenjenim za brzo i sigurno rukovanje paletama s osam granata. Njim se upravlja iz operatorske kabine dizala za streljivo i omogućuje da transportni mehanizam funkcioniра punim kapacitetom u svim prihvativim stanjima mora. Standardni proces popune streljivom koje stiže iz izdvojene mornaričke logističke strukture do Zumwalta ne bi smio prelaziti 13 sati. U arsenalu AGS-a nalaze se dugodometni projektili za precizan kopneni napad (*Long Range Land Attack Projectile* – LRLAP). Zajednički su proizvod BAE Systemsa i Lockheed Martina te u listopadu 2013. prvi put provjereni u kopnenim testovima. Koliko je poznato iz dostupne literature, riječ je o topničkim projektilima s pomoćnom reaktivnom propulzijom koji zahvaljujući toj "tehničkoj asistenciji" mogu pogoditi cilj na udaljenosti od otprilike 115 km (63 NM). Zahvaljujući ugra-

đenim GPS prijamnicima, omogućena im je korekcija trajektorije tijekom leta projektila što rezultira iznimnom preciznošću na maksimalnom dometu, odnosno mogućim odstupanjem od cilja od tek nekoliko metara.

GOLEMO PODRUČJE DOMETA

Integrirani sustav nadzora nad AGS-om objedinjuje funkcije nadzora rada oružja s funkcijama nadzora brzine paljbe u TSCE okruženju, a u samu konstrukciju oružja bile su uključene i neke tehnološke novine, kao npr. kontrola unutarnje temperature topovske cijevi. Ako je previsoka, automatski se produljuje vrijeme između dva ispaljena hitca te vrijeme hlađenja cijevi, a istodobno se smanjuje infracrveni odraz broda. Prepostavljajući okomitu udaljenost od 25 NM od protivničke obale, Zumwalt je u stanju paljborom instaliranih oružja pokrivati područje od 5000 NM² što je dvadesetak puta veća površina od one koju može pokrivati razarač klase Arleigh Burke. Zahvaljujući simultanom funkcioniranju sustava AIRS i sustava AGS, moguće je uvijek koristiti jedan top dok je drugi u režimu hlađenja ili opskrbe streljivom. Iako je AGS golem iskorak u odnosu na sve današnje operativne mornaričke topničke sustave, za Zumwalt je već predviđena buduća zamjena AGS-a novim elektromagnetskim topom koji bi trebao omogućiti maksimalnu brzinu paljbe od 12 hitaca u minuti, s dometom ispaljenih projektila od najmanje 200 NM, no to je posebna priča. Topnička je sastavnica naoružanja nadopunjena dvjema topničkim kulama sustava MK-46 kalibra 30 mm, smještenim na krovu zrakoplovnog hangara. Glavna je zadaća tog oružja, klasificiranog kao CIGS (*Close-In Gun System*) suprot-

stavljanje asimetričnim površinskim prijetnjama, npr. brzim naoružanim čamcima.

KOMOCIJA ZA LETJELICE

Što se tiče ukrcane zrakoplovne sastavnice, zahvaljujući konstrukciji i dizajnu broda, veličina krmene sletne palube primjerena je za pilote, s duljinom od 45 i širinom od gotovo 16 m. Te dimenzije, kao i prostor hangara, dopuštaju ukrcaj i palubne operacije dvaju helikoptera tipa MH 60R Seahawk, namijenjenih za protupodmorničko, ali i za protubrodsko ratovanje. Zrakoplovnu skupinu ukrcanu na Zumwalt može također činiti samo jedan helikopter MH-60R i tri besposadne letjelice s okomitim polijetanjem i slijetanjem tipa MQ-8C Fire Scout, koje su višenamjenske i iskoristive ne samo za protubrodskе aktivnosti, nego i za provedbu obaveštajnih, izvidničkih i nadzornih dugodometnih zračnih operacija. Sletno-poletne operacije na krmi Zumwalta, kao i operacije s letjelicama na njegovoj sletnoj palubi i hangaru, omogućene su radom sustava AHSS (*Aircraft Handling and Securing System*), koji uključuje elemente za automatske operacije slijetanja/polijetanja, rukovanje strojem za uvlačenje letjelica u hangar, optički sustav operacija i nadzorno-radne kapacitete.

KRAJ KRME

Prostoriza sletne palube namijenjen je za nadopunu gorivom na moru, bilo klasičnim tehnikama (VERTREP) ili AIRS-ovim teleskopskim izvlačivim mehanizmom (jarbolom) smještenim ispod palube, koji prilikom izvlačenja odnosno uvlačenja zahaća ili otpušta držače crijeva kojima se na moru obavlja nadopuna gorivom. U trupu Zumwalta, na samom kraju krme, još je jedan brodski hangar, zapravo tzv. brodski zdenac, dug gotovo 25 m, smješten ispod same sletne palube i povezan s morem preko posebnog namjenskog otvora na krmi broda. Taj impozantni potpalubni prostor služi za smještaj dvaju gumenjaka s krutim dnem (RHIB) dugih jedanaest odnosno sedam metara i raspoređenih u tandemskom položaju za istodobno korištenje. U krmnom zdencu postoji mogućnost smještaja još jednog sedam metara dugog RHIB-a, iznad onog jednakog duljine, spremnog za uporabu. Zanimljivo je napomenuti da standardni način opravljanja brodova američke mornarice još uvijek uključuje dva sedam metara duga RHIB-a, a one od jedanaest metara uglavnom koriste postrojbe SEAL-a. Porinuće u more i vraćanje na brod obavlja se preko posebne nagibne i izvlačive rampe koja olakšava osjetljivu fazu prebacivanja RHIB-a iz broda u more i obratno. ■

— ◀ ▶ —
**Za letačku
potporu
na novim
razaračima
predviđen je
helikopter
MH 60R
Seahawk i
besposadna
letjelica
MQ-8C Fire
Scout**

JAČANJE PSIHIČKE

Od kraja 70-ih godina prošlog stoljeća pa do danas u Hrvatskoj je objavljeno nekoliko iznimno značajnih knjiga koje se bave metodama opuštanja, kao što su Lindemannove Autogeni trening (1979.) i Antistresni program (1996.), Grudenova Vježbom do sreće (1989.), dok je tema metoda opuštanja obrađivana i u "Praktikumu iz bihevior terapije" (Radonjić, 1984.).

Na početku Domovinskog rata Ministarstvo obrane, MUP i razne civilne udruge (Društvo za psihološku pomoć, Udruga Dobrobit) izdale su niz brošura koje su bile namijenjene za

Sustavni stručni rad s pripadnicima OSRH hrvatski su vojni psiholozi, uz pomoć civilnih kolega, započeli još u početku stvaranja naše vojske. Tijekom godina programi su modifirani i prilagođeni zahtjevima i zadaćama koje se postavljaju pred modernog vojnika članice NATO-a

pomoći svima koji su ratom bili pogodeni na jedan ili drugi način. To je uključivalo i niz publikacija koje su se bavile pripremom psihologa za psihičku pripravu vojnika (npr. Psihološka priprema boraca, Psihološka pomoć u ratu, Ponašanje u borbeno-stresnim situacijama, Poglavlja iz vojne psihologije, Panika u ratu, Postraumatski stresni poremećaj...). I u njima je objavljeno nekoliko tekstova o metodama opuštanja, u kontekstu jačanja individualne otpornosti na stres, koje su priredili profesori G. Lugomer-Armano (1992.), M. Drenovac (Drenovac

1992.) i M. Jakovljević i V. Kolesarić (Havelka, Krizmanić, 1995.).

DUŽNOSTI STRUKE

Osim što su sastavni dio psihološke pripreme vojnika, iste su metode i dio šireg područja rada vojnih psihologa, *psihološke prevencije i potpore*. U tom području djelovanja u vojsci psihološka je struka, općenito govoreci, zadužena za razradu i primjenu postupaka za psihološku pomoći i skrb pripadnicima vojske na pojedinačnoj i skupnoj razini. Ovo područje, naravno, obuhvaća i prevenciju posljedica

OTPORNOSTI VOJNIKA

Povodom Tjedna psihologije u Hrvatskoj (16. - 22. veljače) koji se obilježava po osmi put, autor teksta, časnik za vojnu psihologiju, donosi nam neke od segmenata djelovanja te struke unutar naših Oružanih snaga, s naglaskom na edukaciji o metodama opuštanja, koje su već dulje vremena nezaobilazne u pripremi vojnika za sve stresove koje im donosi njihov poziv

Foto: Tomislav BRANDT

izloženosti stresu. U tom je području stožerni pojam, koji je u temelju opće psihičke spremnosti pojedinca, psihička otpornost (engl. resilience). Taj se termin odnosi na proces vezan uz razinu otpornosti na negativni utjecaj stresnih i traumatskih okolnosti, kao i na sposobnost brzog psihičkog oporavka nakon takvih negativnih iskustava. Drugim riječima, otpornost se kao pojam odnosi na konstruktivno (pozitivno) reagiranje na stres, a podrazumijeva i kapacitet za brzi oporavak u uvjetima u kojima se očekuje slabije funkcioniranje umnih

potencijala i drugih funkcionalnih sposobnosti. Drugi je bitan pojam psihička čvrstoća (engl. hardness) koji podrazumijeva niz osobina koji tvore predanost (koja proizlazi iz osjećaja svrhe i smisla posla kojim se bavimo), osjećaj kontrole (subjektivni dojam kako možemo utjecati na događaje) i prihvatanje izazova kao normalnog i sastavnog dijela života.

KONTINUIRANA EDUKACIJA

U Hrvatskoj je vojsci u travnju 1994. godine za skupinu vojnih psihologa, ponajprije onih iz Zbornog područja

Zagreb, održan seminar o metodama opuštanja koji su vodili dr. Biserka Koren, dr. Branko Petris i prof. Gordana Bertović, suradnici Centra za zdrave stilove života i rehabilitaciju invalida rata. Već je u siječnju 1995. godine održan novi seminar za širu skupinu vojnih psihologa, koji su vodili prof. Anto Zelić i dr. Koren. Iste godine, dvoje spomenutih vojnih stručnjaka, objavljaju i prvu brošuru s tematikom metoda opuštanja za internu uporabu: "Relaksacijom i disanjem protiv stresa" (prema Zelić, 2003.).

Dakle, to značajno područje vojopsihološke prevencije i potpore, metode opuštanja (a isto važi i za psihološke križne intervencije), u našu su vojsku uvedene tijekom rata, u njemu su one primjenjivane te su postale sastavni dio korpusa metoda i tehnika hrvatske vojne psihologije, empirijski nadopunjavane i uobičavane izravnim operativnim primjenama vojnih psihologa.

Na temelju ovih presudnih inicijalnih poticaja, od kraja Domovinskog rata do početka 2000., vojni psiholozi intenzivno vode tečajeve i radionice za različite skupine pripadnika vojske u skladu s općim smjernicama koje su upućivale na to kome su određene vježbe namijenjene/više prilagođene: pirotehničari, piloti, padobranci i dr. (Zelić, 2003.).

Tu posebno treba istaknuti "Program psihičkog rasterećenja i potpore" snagama za deminiranje koji su krajem devedesetih koncipirale (te provele izobrazbu vojnih psihologa) Suzana Filjak i Biserka Koren (Štefan i Koren, 1997.). Sam program je uključivao i tzv. skupine za opuštanje u okviru kojih su se uvježbavale razne metode opuštanja primjenjive u životu i radu djelatnika ovog izrazito stresnog zanimanja.

ZA PADOBRANCE

"Akcijsko" ispitivanje primjene vizualizacije u pripremi za padobransku obuku 1999. godine pokazalo je vrlo dobru primjenjivost takvih metoda na skupine vojnika koji su uključeni u visokostresne vojne aktivnosti poput navedene obuke (Mesić, 2006.). Naime, 90,4% uključenih polaznika obuke izjavilo je (ispunjavanjem strukturiranog upitnika) da im je prethodno prakticiranje vizualizacije prvog padobranskog skoka upareno s metodama disanja/opuštanja itekako koristilo pri samom

VOJNA PSIHOLOGIJA

skoku, a u objašnjenju su naveli kako je razlog za to: "...jer su imali osjećaj kao da su u istoj situaciji već bili, situacija im je bila poznata."

Od važnijih događaja vezanih za tematiku u 2003. godini treba navesti kako se u Crikvenici, u sklopu tzv. aktivnog odmora, održao višednevni tečaj iz područja metoda opuštanja i povezanih tema za voditeljsko osoblje Glavnog stožera i Ministarstva obrane. Iste metode i tehnike tih godina vojni psiholozi primjenjuju i u pripremi vojnih sportskih timova u okviru različitih sportova koji su organizirani unutar vojske (streljaštvo, orientacijsko trčanje, borilačke vještine, nogomet) ili su organizirani izvan vojnog sustava, ali imaju logičnu usku suradnju s vojskom (priprema hrvatske sportsko-padobranske reprezentacije od 2000. do 2002. godine).

Također, 2003. godine objavljena je druga knjiga "Vojna psihologija – priročnik za hrvatske časnike", u kojoj je poglavlje "Tehnike samoreguliranja psihičkog stanja" priredio i napisao vojni psiholog prof. Anto Zelić. Sadržaj tog poglavlja, u stvari, obuhvaća i integrira najvažnije iz ranije spomenutih brošura i donosi ih u formi prilagodenoj primarno za časničku populaciju naše vojske, ali i za sve druge potencijalne korisnike pa tako i šиру javnost.

INDIVIDUALNI I SKUPNI PRISTUP

Od tada su sve generacije vojnih psihologa, u sklopu temeljne časničke izobrazbe psihološke struke, pri obradi teme iz područja vojnopsihološke prevencije i potpore, educirane i u metodama opuštanja. Izobrazba uključuje bazična stručna znanja iz sve četiri velike grupe (područja) metoda

U prevenciji posljedica izloženosti stresu, stožerni pojma, koji je u temelju opće psihičke spremnosti pojedinca, jest psihička otpornost (engl. resilience)

Kad je riječ o programima psihološke pripreme vojnika, Oružane snage SAD-a su među onima koje ih već dugo primjenjuju. Na fotografiji je bivši načelnik stožera US Army general zabora George W. Casey, kojeg doktorica psihologije Amy Adler iz Instituta za istraživanje Kopnene vojske brišira o programu Battleground training, namijenjenom pripremi te prilagodbji vojnika koji se vraćaju iz borbenih misija (slika dolje desno)

Zvonimir Majer, časnik OSRH u misiji UN-a MINUSTAH na Haitiju u dva je manda obnašao funkciju vojnog psihologa misije

Foto: USAF

opuštanja: tehnike disanja, vizualizaciju (predočavanje), tehnike usmjerenje na tijelo (autogeni trening, progresivna mišićna relaksacija, izometričke vježbe i sl.) i meditaciju. Daljnje unapređivanje kompetencija psihologa u području metoda opuštanja dijelom ovisi o njihovim osobnim stručnim preferencijama i posljedičnom aktivitetu, ali se i sustavno propisuje obvezna primjena istih metoda na odabranim skupinama pripadnika vojske koju provode postrobeni vojni psiholozi. Primjena navedenih metoda moguća je u individualnom pristupu kao dio savjetodavnog tretmana, ali i skupnim pristupom. Pod skupnim se pristupom podrazumijeva prenošenje znanja i vještina metoda samopomoći skupinama potencijalnih korisnika s namjerom povećavanja vjerojatnosti da će ih redovito koristiti u privatnom i profesionalnom životu i na taj način izbjegći ili ublažiti negativno povratno djelovanje stresnih situacija na psihičko stanje.

BOGATSTVO IZ NATO-a

U približavanju Republike Hrvatske NATO-u hrvatski vojni psiholozi upoznali su se s bogatom tradicijom primjene metoda opuštanja u vojskama zemalja pripadnica te organizacije, čija primjena datira još od 70-ih godina prošlog stoljeća, a najintenzivnija je krajem 80-ih i početkom 90-ih (Mangelsdorff et al, 1994).

U našoj su vojsci objavljeni i priručnici za različite kategorije djelatnika koji

sudjeluju u mirovnim misijama i operacijama, i svi oni sadrže, ili poglavljaju, ili odlomke vezane za tematiku metoda opuštanja (Filjak, Pavlina, 2000.) Od 2004. do 2009. godine hrvatska vojna psihologija drži poziciju "stress manager officera" (SMO) u UN-ovoj misiji MINUSTAH na Haitiju. Ova je dužnost uključivala i druga područja protustresnog psihološkog pristupa (Majer, 2005.), npr. psihološke krizne intervencije za provođenje kojih su, u skladu s naravi posla i čl. 125 Zakona o službi u OSRH, vojni psiholozi također nadležni (internet stranica HVP - <http://arhiva.morh.hr/hvp>).

NIZ RADIONICA I TEČAJEVA

U posljednje je vrijeme ovo područje ponovno intenzivno zaživjelo primjenom visoko strukturiranih antistresnih radionica i tečajeva koje, izravno provodi u djelu u hrvatskoj vojnoj psihologiji prihvaćen koncept (*unapređenja*) individualne psihičke spremnosti (Mandarić, Mesić, 2011., zatim Standardi rada vojnih psihologa, 2014.). On, između ostalog, podrazumijeva i educiranje najšireg mogućeg kruga pripadnika vojske u području metoda opuštanja izbjegavajući isključivo teoretska predavanja o stresu (Glenn i Smith, 1991.) uvođenjem skupnog prakticiranja metoda opuštanja. Sve je to protkano pokušajem razbijanja stereotipa o stigmatizaciji pojedinaca s psihičkim poteškoćama kao "osoba koje nisu u stanju same sebi pomoći,

Fotoarhiva HV-a

Foto: US Army

Hrvatski vojni psiholozi kontinuirano provode i polaze razne tečaje i druge modele izobrazbe povezane s psihološkom pripremom naših vojnika za svakodnevne zadaće, ali i za one specifične, kao što su npr. međunarodne misije

a što bi neizostavno trebale ako su dovoljno psihički jake". Radionice se donekle vode kronološki postavljenim načelima provedbe postupka cijepljenja stresom: edukacija, razvoj vještina te njihova prakticiranje u situacijama koje simuliraju korisnicima profesionalno relevantan stresni kontekst (Thompson i McCreary, 2006.).

VISOKE OCJENE

Radionice su strukturirane tako da obuhvaćaju sljedeće aktivnosti: izlaganje o pojmu stresa općenito, ispunjavanje upitnika o izraženosti simptoma stresa s povratnom informacijom polaznicima radionice o njihovu vlastitu rezultatu, uvježbanje metoda opuštanja, evaluacija korisnosti tečaja (Mesić i sur. 2012., Mandarić i Mesić, 2013.).

Cilj je korisnicima ponuditi učinkovit pristup za jačanje psihičke otpornosti tj. alate za lakše nošenje sa stresovima i izazovima koje vojno zanimanje neizostavno nosi sa sobom, ali koji mogu poslužiti i za poboljšavanje kvalitete života pripadnika Oružanih snaga. Ispitivanja zadovoljstva takvim pristupom pokazuju visoke ocjene programa od sudionika (ukupna ocjena 4,39 na ljestvici od 1-5 gdje krajnje vrijednosti znače: 1- nezadovoljan; 5 – potpuno zadovoljan), koje je i unatoč mogućem djelomičnom utjecaju tzv. Hawthorne efekta, vrlo visoka ocjena neke radio-nice (Mandarić i Mesić, 2013.). Već je indikativan i sam odgovor na pitanje *Molimo vas da procijenite koliko je vama osobno potreban program jačanja psihičke otpornosti?* koji su ispitanici dali dvokratno, prije i nakon pohanđanja tečaja. Naime, prosječan rezultat dobiven uoči pohanđanja tečaja iznosi je 2,87 (ocjene: 2 – uglavnom mi je nepotreban, 3 – djelomično mi je potreban). Na ponovljeno isto pitanje nakon provedenog tečaja, dobivena je prosječna ocjena 3,32 (ocjene: 3 – djelomično mi je potreban, 4 – uglavnom mi je potreban).

Statistički značajno povećanje procjene o osobnoj potrebi za tečajem nakon njegove provedbe, upućuje na to kako je ispunjen jedan od ciljeva – početno

senzibiliziranje polaznika na fenomen stresa i njegovu važnost u svakodnevnom osobnom i profesionalnom životu i radu. Dakle, odgovor na postavljeno pitanje značajno se razlikuje kada je postavljen netom prije i netom poslije provedenog antistresnog tečaja (dakle, unutar nekoliko sati).

AUSTRALSKI PROGRAM

U današnjoj posvemašnje digitaliziranoj eri stručnjacima je razmijerno lako iz dostupnih izvora, koji se bave tematikom suočavanja sa stresom, razviti niz korisnicima prilagođenih radionica, koje u fokus mogu uzeti vrlo raznorodne metode i tehnikе.

U tom pogledu dobar je primjer program australske vojske tzv. SMART (*Self-Management And Resilience Training*) program koji je u područje pripreme vojnika uveo "sveobuhvatan kontinuum samoregulatornog treninga i treninga otpornosti". Program se temelji na unapređivanju individualnih i skupnih strategija suočavanja s izazovima vojne službe, koja se obavlja u Australiji i izvan nje. Unutar SMART programa pojedinci se podučavaju kako da ispitaju svoju inicijalnu reakciju na četiri područja: tjelesnom, misaonom, čuvstvenom i ponašajnom (*physical, thoughts, emotion and behaviour*) te kako da je nakon toga prilagode ako je inicijalna reakcija neodgovarajuća ili nije u funkciji postizanja optimalnog učinka. Strategije suočavanja podučavaju se u četiri navedena područja, uključujući adaptivno ponašanje, adaptivne načine razmišljanja o situaciji, upravljanje fiziološkim reakcijama i čuvstvenu regulaciju.

UČINKOVIT ALAT

Zaključno, u sklopu primjenjene psihologije, antistresni pristup općenito, a u okviru njega pogotovo antistresnu radionicu, vidimo kao izrazito učinkovit smjer/ alat dostupan psihologu, koji osim primarne namjene (prenošenje vrlo primjenjivih konkretnih protustresnih vještina od psihologa k potencijalnom korisniku), ima i niz drugih povoljnijih efekata. Mogući efekti su npr.

promjena stava polaznika radionice prema: 1. metodama opuštanja prema kojima kod nas još uviјek postoji predrasuda, 2. prema na stres osjetljivijim pojedincima, čime se mijenja kod prosječne populacije vrlo prisutan refleks stigmatizacije takvih osoba te, ne manje važno, mogući začetak promjene životnog stila polaznika. ■

Reference:

- Argyle, W. i de Jong, J. (1992.). "Stres i relaksacija", WHO/UNHCR Mental Health Manual, prijevod u okviru "Ratne skripte", interno izdanie Odsjeka za psihologiju Filozofskoga fakulteta, Zagreb, str. 9.-16.
- Drenovac, M. (1992.). "Organizirana psihološka priprema boraca", u V. Kolesarić (ur.) "Poglavlja iz vojne psihologije", str. 35.-38. Zagreb: MORH.
- Filjak, T. i Pavlina, Ž (2000.). Psihološke značajke međunarodnih mirovnih operacija. U: "Vojna psihologija – priručnik za hrvatske časnike, knjiga prva", str. 535.-572. Zagreb: MORH
- Glen, H.J. & Smith, S (1991.). "Stress Management: Taking It To The Troops". AMEDD Clinical Psychology Short Course, 5-9 June 1991, Brooke Army Medical Center, San Antonio, Texas.
- Gruden, V. (1989.). "Vježbom do sreće – autogeni trening". Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.
- Havelka, M., Krizmanić, M. (ur.) (1995.). "Psihološka i duhovna pomoć pomagačima". Zagreb: Dobrobit u suradnji s Hrvatskim Caritasm, str. 101.-107.
- Koren B. i Zelić, A. (1995.). "Relaksacijom i disanjem protiv stresa". Interna publikacija, MORH, Zagreb.
- Lindemann, H. (1979.). "Autogeni trening". Zagreb: Prosvjeta.
- Lindemann, H. (1996.). "Antistresni program". Zagreb: Prosvjeta.
- Lugomer-Armano, G. (1992.). Tehnike opuštanja(relaksacije), str. 157.-160. U: Žužul, M. Raboteg-Sarić, Ž (ur.) (1992.) Ratni stres u djeci. Zagreb: MORH.
- Majer, Z. (2005.). "Stres u mirovnoj misiji – iz osobnog iskustva", Hrvatski vojnik, str. 10.-11, 20. svibnja 2005.
- Mandarić, M., Mesić, D. (2011.). "Razvoj i primjena programa jačanja psihičke otpornosti kao dijela ukupne individualne psihičke sposobnosti pripadnika OS RH". Knjiga sažetaka 19. godišnje konferencije hrvatskih psihologa, Osijek.
- Mandarić, M. i Mesić, D. (2013.). "Izkustva provedbe Antistresnog tečaja među osobljjem zapovedništava cjelina OS RH", Knjiga sažetaka 21. godišnje konferencije hrvatskih psihologa, Zagreb.
- Mangelsdorff, A.D. et al. (1994.). "Psychological Support for Military Personnel, Volume II, Self Help And Buddy Aid" (National contributions), Panel 8 on the Defence Applications of Human and Biomedical Sciences, Research Study Group on Psychological Support for Military Personnel, Technical Report AC/243 (Panel 8) TR/14, NATO Defence Research Group.
- Mesić, D. (2001.). "Psihološka priprema hrvatske sportskopadobranske reprezentacije", nepublicirana brošura.
- Mesić, D. (2006.). "Prisutnost znakova čuvstvene uzbudjenosti pri prvom padobranskom skoku". Knjiga sažetaka 14. godišnje konferencije hrvatskih psihologa, Vodice.
- Mesić, D., Mandarić, M., Mistrić, J., Mohorovičić, S. (2012.). "Enhancing Individual Psychological Readiness – the Antistress Program for the Youngest CAF Officers". Knjiga sažetaka 54. IMTA (International Military Testing Association Symposium) – NATO simpozij, Dubrovnik.
- Radonjić, S. (1984.). "Terapija ponašanja, relaksacija i biofeedback". U: Anić, N. (ured.), Praktikum iz bihevior terapije", str 91.-108. Zagreb: Društvo psihologa Hrvatske.
- Stručni razred za vojnu psihologiju (skupina autora) (2014.). "Standardi rada vojnih psihologa", HPK, web-stranica Hrvatske psihološke komore.
- Štefan, S. i Koren B. (1997.). Program psihološkog rasterećenja i potpore – inačica prilagođena Snagama za deminiranje – Priručnik za rad vojnih psihologa (interni). Zagreb, Odjel za vojnu psihologiju, MORH. U: Komar, Z., Pavlina, Ž. (ured.), "Vojna psihologija – priručnik za hrvatske časnike, knjiga treća", Zagreb: MORH (2004), str. 298.
- Thompson, M.M. i McCreary, R.D. (2006.). "Enhancing Mental Readiness in Military Personnel". In "Human Dimensions in Military Operations – Military Leaders' Strategies for Addressing Stress and Psychological Support" (pp. 4-1 – 4-12). Meeting Proceedings RTO-MP-HFM-134, Paper 4. Neuilly-sur-Seine, France, RTO. Available from: <http://www.rto.nato.int/abstracts.asp>.
- Zelić, A. (2003.). "Tehnike samoreguliranja psihičkog stanja", U: Komar, Z., Pavlina, Ž. (ured.), "Vojna psihologija – priručnik za hrvatske časnike, knjiga druga", str. 177.-213. Zagreb: MORH.
- ***, "Capability Through Mental Fitness" (brošura), Australian Defence Force Mental Health and Wellbeing Strategy (2011), internet stranice ADF. Pristupljeno 27. studenoga 2012.
- ***, Relaxation And Stress Management Techniques (Appendix A) U: Field Manual No. 22-9 (12th December 1991.). Soldiers Performance In Continuous Operations. Washington DC: Headquarters, Department of Army.
- *** (1992.). "Ponašanje u borbeno-stresnim situacijama – čimbenici rizika i djelovanja zapovjednika". Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova RH.
- ***, "Provodenje Antistresnog tečaja u HRZ i PZO". Internet stranica Oružanih snaga RH, <http://www.osrh.hr>. Pristupljeno: 10. srpnja 2013.
- Internet stranica Hrvatske vojne psihologije. <http://arhiva.morh.hr/hvp>.
- ***, Zakon o službi u OS RH (2013.), "Narodne novine", br. 73/13.

PODLISTAK
**KONJANICI SREDIŠNJE
AZIJE I. DIO**

STOLJEĆA

PRETPOSTAVLJA SE KAKO SU PRVA DRUŠTVENO ORGANIZIRANA PLEMENA NA GOLEMOM PROSTORU SREDIŠNJE AZIJE BILI SKITI. KAO IZNIMNO VJEŠTI JAHĀČI VJEROJATNO SU PRVI PRIMIJENILI BORBENU TAKTIKU IZNENADNIH BRZIH UDARA, S KORIŠTENJEM LUKA I STRIJELE U PUNOM TRKU KONJA, KOJU SU POSLIJE PREUZELI OSTALI TURKIJSKI NARODI...

Azija je kontinent koji se nedvojbeno s pravom ponosi nazivom *kolijevke civilizacije*. Upravo su na tom prostoru nastale prve države, s danas manje ili više poznatim društvenim uređenjem i civilizacijom. Dok se, naprimjer, dosta zna o drevnim državama Mezopotamije, relativno je malo poznata tzv. civilizacija doline Inda (detaljnije u članku: Bitka deset kraljeva, Hrvatski vojnik, br. 392 od 13. travnja 2012.). S druge strane, prostor središnje Azije, često još nazivan i Turkestan (doslovno: Zemlja Turaka), vrlo je slabo poznat iako je naseljen gotovo od *praskozorja* čovječanstva. Golem teritorij na sjeveru graniči sa Sibircem, na jugu ga omeđuju Afganistan i Perzija (današnji Iran), na istoku Tibetsko visočje, a na zapadu Kaspijsko jezero. Naseljavala ga je velika skupina naroda i plemena danas uglavnom poznata pod nazivom turkijski narodi. Premda su imali različita obilježja, govorili su dosta sličnim jezicima koji ulaze u skupinu tzv. uraloaltajskih jezika. Zajednički im je bio intenzivan nomadski život. Narodi na cijelom tom prostoru bili su stočari iznimne pokretnjivosti, što je odredilo gotovo čitavu njihovu povijest, a također utjecalo i na ostale narode s kojima su dolazili u dodir.

NOMADSKI ŽIVOT

Danas na tom prostoru egzistira šest velikih država: Kazahstan, Turkmenistan, Uzbekistan, Tadžikistan, Kirgistan i Mongolija. Njihov se povijesni razvoj može nazvati vrlo burnim i osebujnim. Arheološka istraživanja pokazuju da je prostor današnjeg

**Starogrčki prikaz skitskog ratnika s lukom i strijelom, naslikan na tanjuru, izložen je u Louvreu.
Skite je prvi opisao otac povijesti Herodot**

STAROG VIJEKA

Huni pobjeđuju Alane, prema crtežu Johanna Nepomuka Geigera iz 1873.

Kazahstana bio naseljen još u staro kameno doba. Na planinskom području Karataua pronađeni su ostaci čovjekovih predaka (*Pithecanthropus* i *Sinanthropus*), a znatno više ostataka neandertalaca pronađeno je u središnjem dijelu zemlje. Tijekom brončanog doba u središnjem je dijelu Kazahstana nastala tzv. Botai kultura. Utvrđeno je da su njezini pripadnici poznавали i koristili konje pa danas vlasti mišljenje da se uporaba konja u ostale dijelove središnje Azije i Europe proširila upravo iz te kulture. Konj je definirao socijalnu strukturu stanovništva srednjoazijskog prostora koje prihvata uglavnom nomadski način života.

ka, prepunim raznih predrasuda, i sukladno tomu, krajnje nevjerodstojnim. Skiti su za Grke bili barbari najniže civilizacijske razine i pojama za surovost i ratničku brutalnost. Prema dostupnim artefaktima, Skiti su skalpirali poražene protivnike. (Taj je običaj stoljećima poslije zgrozio kolonizatore Sjeverne Amerike kad su ga otkrili kod nekih indijanskih plemena.) Kod Skita ga je prvi opisao grčki povjesničar Herodot oko 2500. pr. Kr. Skiti su bili iznimno vješti jahači i vjerojatno su prvi primijenili borbenu takтику iznenadnih brzih udara, s korištenjem luka i strijele u punom trku konja, koju su poslije preuzezeli ostali turkijski narodi.

GRCI O SKITIMA

Pretpostavlja se da su prva društveno organizirana plemena na tom golemom prostoru bili Skiti koji krajem VII. st. pr. Kr. osnivaju Skitiju. Kako nisu poznavali pismo, o njima postoje samo podaci koje navode grčki kroničari. Uglavnom je riječ o vrlo skromnim opisima skitskih ratni-

ISTOČNO OD TANAISA

Pretpostavlja se da su Skiti, iz zasad nepoznatog razloga, nestali između IV. i III. st. pr. Kr., a njihov su prostor naselila vjerom, jezikom i kulturom vrlo bliska sarmatska plemena. O Sarmatima se zna relativno malo. Pretpostavlja se da su do oko 250.

pr. Kr. živjeli istočno od Tanaisa (antički naziv za rijeku Don), a u idućim stoljećima proširili na zapad miješajući se s preostalim Skitim. U međuvremenu je na sjeveroistočnim obalama Kaspijskog jezera stvoren plemenski savez Alana koji su gotovo po svemu bili slični Skitim i Sarmatima te počinju prodirati i na njihov prostor. Do početka I. st. Alani su zauzeli prostor sjeverno od Azovskog mora i duž Tanaisa, a od kraja I. do druge pol. IV. st. nametnuli su vlast Sarmatima.

PRODOR HUNA

Veliku državu Alana razbili su Huni, ratnički nomadski narod podrijetlom s prostora današnje Mongolije i zapadne Kine. Hune je širenje Kineskog Carstva u vrijeme dinastije Han natjerala prema zapadu, u stepu središnje Azije. Sredinom IV. st. potiskuju Alane u Panoniju, ali i ostale narode iz područja središnje Azije i istočne Europe, izazvavši proces koji je danas poznat kao velika seoba naroda. Krajem IV. stoljeća Huni i njima bliski Avari naseljavaju se uglavnom na prostoru zapadno od Kaspijskog jezera i sjeverno od Crnog mora. Ostavili su srednjoazijske stepne drugim nomadskim turkijskim narodima, o čemu ima vrlo malo povijesnih tragova, tako da još uvijek nije sasvim potvrđeno što je bilo nakon prolaska Huna preko tog teritorija. ■

Foto: Wikipedia

Jahanje je i dandanas ukorijenjeno u život i kulturu stanovništva središnje Azije. Na fotografiji je mongolski dječak koji sudjeluje na konjskim utrkama na festivalu Naadam. Festival je posvećen mongolskoj nomadskoj kulturi i na UNESCO-ovu je popisu svjetske kulturne baštine. Osim u jahanju, sudionici se natječu u hrvanju i streličarstvu

Međunarodni sud pravde u Haagu (dalje: Sud) je 3. veljače 2015. godine objavio presudu u predmetu Tužba Republike Hrvatske protiv Republike Srbije zbog povrede odredbi Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida. Odluku je donijelo 17 sudaca: 15 stalnih sudaca Suda i dva *ad hoc* suca (za Hrvatsku i za Srbiju). Budući da je spomenuta presuda izazvala veliko zanimanje javnosti, a da su komentari bili raznovrsni, katkad i zbumujući, ovdje će predstaviti podatke iz "sažetka presude" i javnih komentara presude, čiji su autori pojedini članovi hrvatskog pravnog tima, koji su sudjelovali

- 1) Je li Sud nadležan za događaje nastale prije 27. travnja 1992. godine?
- 2) Smatra li Sud da je dokazan genocid Srbije nad Hrvatima u Republici Hrvatskoj?
- 3) Smatra li Sud temeljem protutužbe da je dokazan genocid nad Srbima u Republici Hrvatskoj tijekom i nakon operacije Oluja?

O navedenim pitanjima Sud je odlučio:

- 1) Sud je odbacio prigovor Srbije da nije nadležan za događaje prije 27. travnja 1992. godine

vodi se kronologija sudskog postupka, potom se razmatra raspodjeljivanje Jugoslavije, a potom se prelazi na pravna pitanja nadležnosti i dopuštenosti tužbe, primjenjivosti Konvencije o genocidu i pitanjima dokaza. Hrvatsku tužbu Sud je razmotrio kroz 242 paragrafa (paragrafi 200-442), a na protutužbu se referirao u 80 paragrafa (paragrafi 443-523).

PITANJE NADLEŽNOSTI ZA DOGAĐAJE PRIJE 27. TRAVNJA 1992. GODINE

Nakon što je Hrvatska podigla tužbu za genocid, Srbija je uložila prigovor kojim tvrdi da Sud nije nadležan

vornosti koja proizlazi iz sukcesije). Nakon razmatranja svih dokaza Sud je zaključio da i događaji nastali prije 27. travnja 1992. godine potpadaju pod Konvenciju te da stoga Sud ima nadležnost za raspravljanje o svim utuženim događajima, uključujući i onima prije 27. travnja 1992. godine.

RAZMATRANJE HRVATSKE TUŽBE

Uzlažeći u razmatranje tužbe, Sud je naglasio kako za dokazivanje genocida moraju biti utvrđeni sljedeći elementi:

- **ACTUS REUS** - fizički element genocida, dakle konkretni

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

OSVRT NA PRESUDU SUDA PRAVDE U

u pripremi ili prezentaciji sadržaja hrvatske tužbe na Međunarodnom sudu u Haagu. Dakako, na pojedine dijelove sadržaja presude na kraju će se osvrnuti kao povjesničar, ne ulazeći u raspravu o problematici kojom se bavi pravna struka. Reakcija hrvatske javnosti, posebice izjave članova obitelji žrtava i hrvatskih branitelja, pokazuju da su mnogi razočaranici presudom. Osobno, ne mogu reći da sam očekivao nešto više, ali nadao sam se da bi Sud mogao Srbiju proglašiti odgovornom za nesprečavanje genocida barem na području Vukovara. Ipak, ne mislim da je podizanje Tužbe bilo uzalud, no o tome će govoriti u sljedećem broju Hrvatskog vojnika.

Kao ključna pitanja o kojima je Sud u spomenutom predmetu morao presuditi navode se:

- i to većinom od 11 sudaca koji su glasali za odbacivanje prigovora Srbije prema šest sudaca koji su bili za usvajanje prigovora. Ovom je odlukom Sud većinom glasova potvrdio da je nadležan razmatrati sve događaje i sve dokaze koje mu je prezentirala Hrvatska. Dakle, ovime je potvrđena nadležnost Suda za događaje nastale prije 27. travnja 1992. godine.
- 2) Sud je odbio tužbu Republike Hrvatske, pri čemu je 15 sudaca glasalo za odbijanje, dok su dva suca glasala protiv, tj. smatraju su da je dokazan genocid nad Hrvatima (suci iz Hrvatske i Brazil).
- 3) Sud je **jednoglasno**, dakle glasovima svih 17 sudaca, odbio protutužbu Srbije.

U prvih 50-ak paragrafa presude na-

za ovaj postupak. Nakon održane usmene rasprave pred Sudom, Sud se svojom presudom 18. studenog 2008. godine proglašio nadležnim, no uz rezervu da će o prigovoru Srbije da Sud nije nadležan za događaje prije 27. travnja 1992. godine (kada Srbija nastaje kao država) odlučiti tijekom rasprave o meritumu. Naime, Sud je smatrao da ovo nije preliminarno pravno pitanje već da se za odluku o ovom pitanju trebaju sagledati i drugi dokazi i činjenice. U ovoj se presudi Sud stoga osvrnuo na više argumenata koje je Sudu ponudila Republika Hrvatska kako bi dokazala da nadležnost Suda postoji za sve iznesene događaje, dakle i za one prije travnja 1992. godine (mogućnost retroaktivne primjene Konvencije, članak 10 Nacrta članka Komisije za međunarodno pravo o odgovornosti države, pitanje odgo-

događaji koji čine elemente genocida sukladno definiciji iz Konvencije, a to su (a) ubijanje članova grupe, (b) teška povreda fizičkog ili mentalnog integriteta članova grupe, (c) namjerno podvrgavanje grupe životnim uvjetima koji trebaju dovesti do njezina potpunog ili djelomičnog uništjenja, (d) mjeđusmrjerene na sprečavanje rađanja u grupi i (e) prinudno premještanje djece iz jedne u drugu grupu.

- **MENS REA** - drugi element za dokazivanje genocida koji traži da postoji namjera da se uništi u cijelosti ili u dijelu jedna posebna grupa (nacionalna, etnička, rasna ili religijska grupa) kao takva. Dakle, da bi se dokazao genocid potrebno je dokazati do-

lus specialis, posebnu namjeru da se uništi u cijelosti ili u dijelu zaštićena skupina. Sud je postavio kriterij da će se smatrati da postoji takva posebna namjera samo ako postoji ili izravni dokaz o takvoj namjeri (državni plan u kojem je izražena namjera počinjeni genocid) ili ako se o takvoj namjeri može zaključiti na posredan način iz određene vrste ponašanja. Međutim, kad je riječ o ovom posrednom dokazivanju genocidne namjere, Sud je već u presudi iz 2007. utvrdio da se obrazac ponašanja može prihvati kao dokaz postojanja genocidne namjere, samo ukoliko je takav da upućuje jedino na postojanje takve namjere. Dakle, da ne može biti niti jed-

etničkih Hrvata u Republici Hrvatskoj između 1991. i 1995. godine od strane JNA i drugih srpskih snaga na području istočne Slavonije, zapadne Slavonije, Banovine, Kordun, Like i Dalmacije.

Tako je sud, između ostalog, utvrdio da je ubijanje članova grupe kao *actus reus* genocida počinjen u Vukovaru i okolnim mjestima (uključujući događaje na Ovčari i u Veleprometu); Bogdanovcima (Sud je uzeo u obzir dokaze i svjedokinja koja se pojавila pred Sudom); Lovasu (uz dokaze koje je dostavila Hrvatska vezano uz ubijanja u Lovasu koji nije pružao nikakav vojni otpor, razmatrani su i dokazi vezani uz "masakr u minskom polju"); Dalju (uz dokaze koje je sudu dostavila Hrvatska, Sud je razmotrio i činjenice iz predme-

uz stradanja u Škabrnji i Nadinu, a o tim događajima je svjedočio i svjedok pred Sudom, pa je Sud utvrdio da su JNA i srpske snage počinile ubojstva zaštićene grupe između 18. studenog 1991. i 11. ožujka 1992. godine) te Dubrovniku (Sud je razmotrio dostavljene dokaze kao i predmete MKSJ-a Jokić i Strugar te utvrdio da je JNA između listopada i prosinca 1991. godine počinila ubojstva Hrvata).

Na temelju navedenih činjenica, Sud je utvrdio da su JNA i srpske snage počinile veliki broj ubojstava na većem broju lokacija u Hrvatskoj. Sud je također utvrdio da je većina žrtava predstavljala pripadnike zaštićene grupe, iz čega se može zaključiti da su oni bili sistematično ciljani. Sud je također utvrdio da

Sudom), Bapska, Tovarnik, Berak, Lovas, Dalj, Voćin, Đulovac, Krin (s posebnim osvrtom na mjesta u kojima su držani zarobljenici u bolnici u Kninu i u "barakama" JNA). U navedenim je mjestima Sud utvrdio da je Hrvatska dokazala mučenje i seksualno zlostavljanje.

Sud je utvrdio da su tijekom rata na velikom broju lokacija u istočnoj i zapadnoj Slavoniji te u Dalmaciji JNA i srpske snage ozlijedile članove zaštićene grupe te počinili druge zločine tortura, mučenja, seksualnog zlostavljanja i silovanja, koji su takvi da pridonose fizičkom ili biološkom uništenju grupe, u cijelosti ili djelomično, a čime se dokazuje postojanje *actus reus* genocida.

Sud je razmotrio i dokaze namjernog podvrgavanja grupe životnim uvjet-

MEĐUNARODNOG HAAGU, 3. VELJAČE 2015. [I. DIO]

nog drugog obrazloženja osim ovake namjere za počinjenje tih djela.

RAZMATRANJE HRVATSKIH DOKAZA GLEDE ACTUS REUS GENOCIDA

Sud je uvodno naveo da ne smatra potrebnim razmatrati odvojeno svaki događaj koji je navela Hrvatska (dokazi za više od 100 gradova i sela), niti izraditi cjeloviti popis navodnih djela. Za potrebe presude, Sud se usmjerio na određena područja koja je istaknula Hrvatska kao reprezentativne primjere sustavnih i nadaleko i naširoko rasprostranjenih djela počinjenih protiv Hrvata ("zaštićene grupe"). Sud je najprije razmatrao članak II (a) ubijanje članova grupe i u tom pogledu razmatrao ubijanje

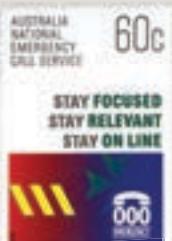
ta Stanišić i Simatović pred MKSJ); Josevici (Sud je razmotrio brojne dokaze koje je dostavila Hrvatska za ubojstva koje su srpske snage počinile tijekom studenog i prosinca 1991. godine - izjave svjedoka, Helsinki Watch Report..., kao i predmete vođene pred MKSJ te svjedočenje svjedokinja koja se pojavila pred Sudom); Hrvatskoj Dubici i okolnim mjestima (uzimajući u obzir predmete vođene pred MKSJ kao i izjave svjedoka koje je dostavila Hrvatska); Lipovač; Saborskom (Sud je razmotrio dokaze kao i utvrđenja MKSJ-a i to u predmetima Martić i Stanišić i Simatović); Poljanku (Sud je razmotrio dokaze kao i utvrđenja MKSJ-a te utvrdio da su Hrvati ubijeni tijekom studenog 1991. godine od strane JNA i srpskih snaga); Škabrnji i okolnim mjestima (Sudu je Hrvatska prezentirala dokaze vezane

Srbija nije poricala ubojstva iako je poricala broj ubijenih i druge okolnosti. Sud je stoga utvrdio da je na temelju dokaza utvrđeno da su počinjena ubojstva pripadnika zaštićene grupe te da je stoga *actus reus* iz čl. 2 (a) Konvencije utvrđen.

Sud je potom razmatrao hrvatske dokaze o fizičkim ozljedama, zlostavljanju, mučenju, silovanju i drugom seksualnom zlostavljanju odnosno članak II (b) teška povreda fizičkog ili mentalnog integriteta članova grupe. Sud se koncentrirao na dokaze za pojedina mjesto i utvrdio postojanje ovih povreda u mjestima: Vukovar (s naglaskom na događaje u vukovarskoj bolnici te transfer na Ovčaru i Velepromet, a posebno se osvrnuo na svjedočenje svjedoka koji je o ovim događajima svjedočio pred

nima koji trebaju dovesti do njezina potpunog ili djelomičnog uništenja kao i dokaze o mjerama usmjerenim na sprečavanje rađanja u grupi. No, tako je Sud utvrdio da su počinjena brojna djela koja potпадaju pod ovu definiciju, ipak je utvrdio da ona nisu takva da pridonose fizičkom ili biološkom uništenju grupe, u cijelosti ili djelomično, te da stoga ona ne predstavljaju *actus reus* genocida. Zaključak Suda o *actus reus* genocida je da je Sud u potpunosti uvjeren da su na različitim lokacijama u istočnoj i zapadnoj Slavoniji, Banovini, Kordunu, Lici i Dalmaciji, JNA i druge srpske snage počinili zločine koji čine elemente genocida na štetu Hrvata (kao zaštićene grupe). ■

(U nastavku osrvt na razmatranje hrvatskih dokaza glede genocidne namjere - *dolus specialis* i na sadržaj protutužbe Srbije)

000 - Australski telefonski broj za hitne slučajeve

Mađarska marka kojom se promoviralo Europsko rukometno prvenstvo za žene u Mađarskoj i Hrvatskoj

FILATELIIA

Marka je idealan medij za podsjećanje na jedinstveni europski broj za hitne službe 112 i educiranje o njemu

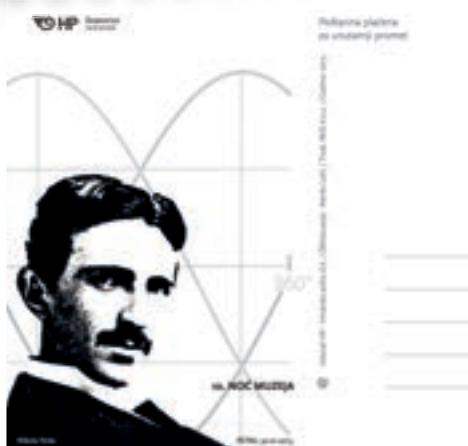

Oružane snage pomažu u hitnim slučajevima tamo gdje druge službe ne mogu pravodobno i efikasno pomoći

MARKE U SLUŽBI INFORMIRANJA

Sredinom veljače 2015. u promet je puštena prigodna edukativna marka Republike Hrvatske "Dan broja 112". Razlog je podizanje svijesti građana Europske unije o jedinstvenom europskom broju za hitne službe 112, ali i obilježavanje 10. obljetnice operativnog uvođenja Sustava 112 u Republici Hrvatskoj Ivo AŠČIĆ

Dan jedinstvenog europskog broja za hitne službe 112 ustanovljen je 11. veljače 2009. kad su predstavnici Europske komisije, Europskog parlamenta i Vijeća Europe potpisali tripartitnu deklaraciju. Marka je tiskana u nešto većoj nakladi od uobičajenih prigodnih maraka Republike Hrvatske. Izdana je u arku od dvadeset maraka, čija nominalna vrijednost od 6,50 kn odgovara poštarnici za prioritetno pismo do 50 g u unutarnjem prometu. Motiv na marki prikazuje broj 112 koji se koristi kao europski broj za hitne službe. Pažljivim proučavanjem vidjet će se da su prikazana slova SOS, tj. znak za hitan poziv, te različiti piktogrami koji simboliziraju hitne događaje u kojima se koristi taj broj (požar, poplave, prometna nesreća, hitna liječnička pomoć, pomoć zračnim putem, opasnost na moru i dr.). Marka je posebice zanimljiva jer je na broj 112 nanesena fosforecentna boja tako da, nakon što apsorbira dnevnu svjetlost, svijetli u mraku. Riječ je o tehniči tisku koja je prvi put upotrijebljena na nekoj od maraka Republike Hrvatske. O velikoj važnosti marke govori i podatak da je u organizaciji Državne uprave za zaštitu i spašavanje promovirana 11. veljače u Novinarskom domu u Zagrebu u sklopu obilježavanja Dana jedinstvenog europskog broja 112 u Republici Hrvatskoj. Sustav 112 ima niz prednosti za pozivatelja, ali i za hitne službe: dostupan je 24 sata dnevno u svim članicama Europske unije, besplatni pozivi sa svih javnih telefonskih govornica, mobilnih ili fiksnih telefona; pozivatelj ne mora

Noć muzeja u Hrvatskoj ove se godine obilježavala pod nazivom "Izumi i otkrića - Nikola Tesla univerzalni um"

poznavati pojedinačne telefonske brojeve te strukovne i teritorijalne nadležnosti hitnih službi, što je posebna prednost za turiste ili pozivatelja u stresnoj situaciji; pozivom na broj 112 može se dobiti pomoć bilo koje hitne službe (policija, vatrogasci, hitna medicinska pomoć, gorska služba spašavanja i drugi); sustav 112 omogućuje lociranje pozivatelja na broj 112, prihvatanje poziva na stranim jezicima, pokretanje akcija traganja i spašavanja na moru ili kopnu, hitan zračni prijevoz organa za transplantaciju, unesrećenog, timova za traganje i spašavanje, vatrogasaca te angažiranje udruga građana koje svojim sposobnostima pridonose sustavu zaštite i spašavanja (lovci, ronioni i drugi); štedi vrijeme jer jedan poziv istodobno alarmira nekoliko zemalja.

U velikom su broju zemalja oružane snage povezane sa sustavom za primanje hitnih poziva jer se vrlo često angažiraju gdje druge službe ne mogu ispuniti tražene i brze odgovore (gašenje požara iz zraka, zračni prijevoz unesrećenih, angažman većeg broja ljudstva i sl.). Nekolicina je zemalja izdala marke kojima se promovira telefonski broj za hitne slučajeve i važne centre koji pružaju pomoć (broj za hitne službe 000 – Australija 2010; Hrabri telefon – Hrvatska 2002.; vatrogasci 115 – Angola 2004.; Državna informativna služba – Šri Lanka 2011., zaštita od AIDS-a – Dominikanska Republika 2011.).

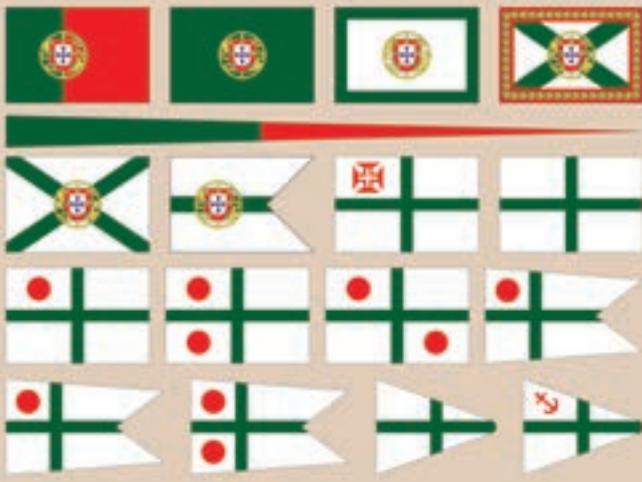
CROATICA

U četvrtom je tromjesečju prošle godine nekoliko zemalja izdalo marke

koje izravno promoviraju Republiku Hrvatsku. Brazil (tema: 20 godina uspostave diplomatskih odnosa s Hrvatskom) i Rumunjska (tema: izumitelji) izdali su marke s motivom Nikole Tesle, hrvatskog znanstvenika rodom iz Like. Njegov lik dominira i na ovogodišnjoj dopisnici HP-a i prigodnom žigu izdanih povodom obilježavanja desete Noći muzeja. Mađarska je marka naJAVA Europsko rukometno prvenstvo za žene u Mađarskoj i Hrvatskoj u prosincu 2014. godine. Među ostalim, na sportskoj se marki nalazi i zastava Republike Hrvatske, a iz popratnih tekstova saznaje se nešto više o hrvatskim gradovima domaćinima prvenstva u Osijeku, Varaždinu i Zagrebu. Iako vijest o izdavanju takvih maraka služi široj javnosti kao pravodobna informacija, skupljačima maraka Croatica, o čemu je pisao Hrvatski vojnik u broju 448/2014., to nije nikakva novost jer za njih često znaju i prije nego što se pojave u prometu. ■

Hrabri telefon za zlostavljanu i zanemarenu djecu djeluje u Hrvatskoj još od 1997. godine. (Današnji se telefonski broj razlikuje od onog prikazanog na marki)

dr. sc. Željko HEIMER

VEKSILOLOGIJA

Brodovi portugalske ratne mornarice na krmi ističu vojnopolomsku zastavu koja izgleda jednako kao i zastava koju viju civilni i državni brodovi te koja se ističe i na kopnu

PORTUGALSKIE VOJNOPOMORSKE ZASTAVE

U skladu s pomorskim tradicijama, na pramcu se, kad je brod usidren ili u luci, od izlaska do zalaska sunca ističe pramčana zastava (*jaco* ili *jaque*), koja je kvadratnog oblika, crvene boje sa zelenim obrubom širokim osminu širine zastave. U sredini pramčane zastave smješten je znak koji se pojavljuje i na nacionalnoj zastavi – žuta armilarna sfera (navigacijski instrument) na kojoj je štit državnog grba – u crvenom obrubu sa sedam zlatnih utvrda u srebrnom polju pet ukriž raspoređenih plavih štitica, svaki s po pet srebrnjaka. Portugalski grb potječe iz XII. stoljeća, a crveni je obrub s utvrdama dobio u XIII. stoljeću, otkad se koristi tek uz manje stilске varijacije.

Armilarna sfera dodaje se iza štita od kraja XV. stoljeća kao simbol portugalskih pomorsko-istraživačkih uspjeha. Osim krmene i pramčane, ratni brodovi na vrhu glavnog jarbola odnosno drugom primjereno istaknutom mjestu na vrhu broda, ističu i plamenac (*flâmul*) trokutastog oblika zelene boje uz jarbol, a crvene na slobodnom kraju. Odnos duljine zelenog i crvenog polja različito je propisan za razne veličine plamerica, a iznosi približno 2/5 ukupne duljine. Najviši portugalski državni dužnosnici imaju zastave koje se ističu na zgradama, vozilima, zrakoplovima i drugdje gdje se nalaze, pa tako i na ratnim brodovima. Prije svega, zastava predsjed-

nika zelene je boje s armilarnom sferom i grbom, predsjednika parlamenta bijela zelenog obruba s jednakim znakom, a predsjednika vlade bijela sa zelenim kosim križem s nacionalnim znakom obrubljena crvenom u kojem je zlatni lovorov vjenac. Ostali ministri članovi vlade imaju takvu zastavu bez obruba. Prefekti distrikta, kojih ima 18, imaju bijelu zastavu raskoljenog kraja sa zelenom prugom duž sredine i državnim znakom.

Zapovjedne zastave slijede pravokutni obrazac bijele boje sa zelenim križem te crvenim simbolima dodanim u bijele četvorine. Zapovjednik ratne mornarice ima u uglu crveni križ Reda Krista (crveni križ proširenih krajeva

s bijelim križem po sredini). Zastava admirala nema dodatnih oznaka, viceadmirala ima crveni disk u uglu, kontraadmirala po disk u poljima uz jarbol, a komodora disk u uglu u donjem polju slobodnog kraja.

Zapovjedni plamenci slijede sličan obrazac u obliku raskoljenih plameraca: kapetan bojnog broda bijele boje sa zelenim križem, zapovjednik pomorske luke s crvenim diskom u uglu, a kapetan fregate ili korvete koji zapovijeda flotilom ili poluflotilom s dvama diskovima uz jarbol.

Plamenac najstarije zapovjednika trokutasti je zaobljenog kraja, bijeli sa zelenim križem, a s dodanim crvenim sidrom označuje zapovjednika luke. ■

52. DOMOBRANSKA BOJNA "R" - DARUVAR

U Daruvaru je 13. rujna 1991. osnovana 1. satnija ZNG-a iz koje se daljnjim popunjavanjem formira 52. bataljun "R" – Daruvar, a 1992. godine Domobranska bojna "R" – Daruvar. Iz nje 27. srpnja 1994. nastaje 52. domobranska pukovnija "R" Daruvar koja je 18. ožujka 1999. formalno ukinuta. Zastava 52. bataljuna Daruvar plave je boje sa znakom postrojbe u uglu te grbom Republike Hrvatske u sredini zastavnog polja pomaknutim prema dnu. Iznad državnog grba duž gornjeg ruba zastave žuti je natpis "52. SAMOSTALNI BATALJUN". Znak je u obliku okrenutog polukružnog štita, obrubljen žutim, u sredini je stiliziran lik ždrala koji uzdignutom nogom drži kamen i ispod njega žuti natpis DARUVAR.

Znak je stilizacija grba grada Daruvara čije ime doslovno znači "ždralov grad". Ždral se u heraldici prikazuje kao barska ptica koja u uzdignutoj

nozi drži kamen obično stiliziran kao kugla. Simbol je budnosti na straži, a prema srednjovjekovnoj legendi, kamen drži zato da ga, ako slučajno zaspí, ispusti što ga ponovno probudi. Kad je 1994. ustrojena Domobranska pukovnija, u svojem je znaku, koji je nešto složeniji, prikazivala lik ždrala. U povodu obilježavanja 15. obljetnice stvaranja Oružanih snaga Republike Hrvatske, izrađena je 2006. i svijetlo plava zastava s digitalno tiskanim znakom Pukovnije.

Zastava 52. bataljuna Daruvar veličine je 100 × 200 cm, sa zlatnim pozamantanjskim resama dva centimetra širine s tri ruba. Zastavni rukav posuvraćen je dio zastavnog lista, a uz krajeve su po dvije zlatnožute vrpce za učvršćivanje na koplige, svaka oko 15 cm duljine. Aplikiran je grb Republike Hrvatske tiskan na platnu te natpisi i znak postrojbe izrađeni od zlatnožutog materijala. ■

Zastava 52. samostalnog bataljuna "R" - Daruvar

Dodatane informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastave, kao i ispravke i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cijelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo. ■

MULTIMEDIJA

Indijski mobitel s moćnom baterijom

Indijski je Wickedleak predstavio novi osmojezgredi pametni telefon pod nazivom Wammy Titan 4 koji će se prodavati po cijeni od 241 dolara.

Proizvođač tvrdi da je Wammy Titan 4 pametni telefon s najvećom baterijom na svijetu koja zahvaljujući svojem kapacitetu od 5330 mAh prema procjenama treba omogućiti 43 dana u stand-by ili pak 28 sati razgovora na 3G mreži, tj. 31 sat razgovora

na 2G mreži. Osim baterije tako velikog kapaciteta, ima i Advanced Fingerprint ID, tj. senzor otiska prsta koji se nalazi na tipki Home ispod ekrana.

Dual SIM uređaj trenutačno radi na Androidovu 4.4.2 KitKat operativnom sustavu, ali moći će se nadograditi i na 5.0 Lollipop tog proizvođača. Telefon debljine 9,3 mm krasiti 5-inčni FHD (1080 x 1920 piksela) OGS ekran, a u unutrašnjosti se osim ve-

like baterije nalazi i osmojezgredi MediaTek MT6592 procesor koji radi na taktu od 1,7 GHz, Mali-450 GPU, dva gigabajta radne memorije i 16 gigabajta interne memorije, proširive MicroSD karticama do 64 gigabajta. Fotografije će ispasti sasvim dobro zahvaljujući 16-megapikselskoj stražnjoj kameri sa Sonyjevim Exmor RS senzorom i LED bljeskalicom te prednjoj 8-megapikselskoj kameri.

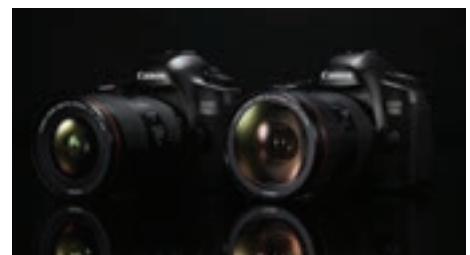
Nova generacija full frame Canon-a

Canon mijenja sustav EOS predstavljanjem modela EOS 5DS i EOS 5DS R, sasvim nove generacije DSLR *full frame* fotoaparata ultravisočke razlučivosti.

Nadilazeći granice 35-milimetarskih senzora, novi fotoaparati nude najveću rezoluciju dosad viđenu u *full frame* senzoru, nevjerljatnih 50,6 megapiksela, a usto su i iznimski spoj razlučivosti, brzine i trajnosti. Kad se traži isključivo najoštira slika, EOS 5DS R nudi i niskoprolazni poništavajući filter koji maksimizira razlučivost senzora i vidljivu kvalitetu slike. Canon je osim novih DSLR fotoaparata predstavio i objektiv EF 11-24mm f/4L USM, prvi pravocrtni objektiv najšireg kuta na svijetu i savršen dodatak za fotografije pejzaža i arhitekture.

Dvostruki procesori DIGIC 6 ugrađeni u fotoaparate EOS 5DS i EOS 5DS R daju brze performanse i odziv. Oba su procesora dizajnirana tako da bez problema mogu obradjavati velike količine slikovnih podataka sa senzora razlučivosti 50,6 megapiksela, istodobno smanjujući šum na slikama i omogućujući slobodu slikanja brzinom od pet slika u sekundi.

Fotoaparati EOS 5DS i EOS 5DS R opremljeni su naprednim AF sustavom sa 61 točkom za fokusiranje, od kojih je 41 cross type. Oba koriste tehnologiju EOS Intelligent Tracking and Recognition AF (iTR) za praćenje lica i boja. Da bi se smanjilo zamraćenje slike, Canonov sustav Mirror Vibration Control System koristi krivuljaste ploče za pomicanje zrcala u fotoaparatu gore i dolje, izbjegava-

vajući iznenadne stanke i utišavajući zvuk otpuštanja zatvarača.

EOS 5DS i EOS 5DS R kompatibilni su s Canonovom ponudom objektiva EF koja broji 71 model. Nove će fotografije moći sebiti priuštiti profesionalci, teško hobisti. Cijene će se navodno kretati od tridesetak tisuća kuna navise i to samo za tijelo aparata.

Facebook je nedavno službeno lansirao novi servis koji tvrtkama omogućuje vlastitu društvenu mrežu: Facebook at Work (FB@Work). Softver nove mreže osmišljen je tako da kori-

Facebookova nova društvena mreža

snicima posluži kao način komunikacije koji će biti alternativa e-mailu i intranetskim sustavima. Facebook je istaknuo da su informacije objavljene na toj mreži "sigurne, povjerljive i potpuno odvojene" od osobnih profila. Njegov potez tako ne ugrožava samo LinkedIn, nego i druge alate koji se bave komunikacijskim procesima u tvrtkama, kao što je Yammer koji je Microsoft 2012. kupio za 1,2 milijarde dolara, te Jive i MangoApps. Proboj na poslovno tržište najpopularnije društvene mreže na svijetu temeljen je na Facebookovom inačici koja je dostupna preko njegove glavne web-stranice, ali tvrtkama će uskoro biti ponuđeno kreiranje vlastite društvene mreže.

"Facebook at Work posebno je iskustvo koje zaposlenicima omogućuje učinkovito pozivivanje i suradnju zahvaljujući Facebookovim alatima od kojih vjerojatno mnoge već koristite, kao što je News Feed, grupe, poruke i događaji (events)," navodi Facebook u priopćenju za javnost. Za mnoge koji prate tu djelatnost Facebookov potez nije iznenaden. Pogledate li koliko su popularni servisi poput LinkedIna i Yammera, jasnije će postati zašto se i Facebook želi okušati u tom svijetu. Aplikacija Facebook at Work zasad će biti besplatna, ali ograničena na grupu tvrtki koje će je testirati. Bit će, dakle, još neko vrijeme u beta verziji.

Karbonski prijenosnik iz Lenova

Lenovo je početkom godine predstavio liniju ThinkPad prijenosnika te vrhunski model ThinkPad X1 Carbon, trenutačno najlakši 14-inčni Ultrabook. Osim toga, proslavio je i stonijunti ThinkPad koji ostaje jedan od najcjenjenijih brandova u industriji prijenosnih računala. Kao vrhunac tehnologije predstavljen je najbolji poslovni Ultrabook iz Lenova: treća generacija vrhunskog X1 Carbona. To je najlakši 14-inčni Ultrabook na svijetu, s Full HD (1920 x 1080 piksela) zaslonom te PCIe solid state driveom (SSD)

za do 80 % brži rad. Masa mu je samo 1,08 kg, s izdržljivim i čvrstim okvirom izrađenim od ugljika, a unutar uređaja kuca peta generacija Intel Core pro-

cesora. Početna cijena modela ThinkPad X1 Carbon iznosi 1249 dolara, to jest oko devet tisuća kuna kad se zbroje svi porezi i davanja. ThinkPadov portfelj za

2015. uključuje također i modele T450s, T450, T550 te ThinkPad E450, E550 i L450 koji bi do kraja ožujka trebali biti dostupni u našim prodavaonicama.

Veliko i povoljno

Sony je predstavio povoljan pametni telefon Xperia E4 s 5-inčnim zaslonom. Takvi su zasloni očito aktualni i popularni što se vidi na brojnim mobitelima koji imaju velike diagonale, iako uz manju rezoluciju. Xperia E4 nudi zabavu na velikom zaslonu uz dulje trajanje baterije, a krasi je i posebna tekstura površine te tanak i zakrivljen oblik tipičan za Sonyjev OmniBalance dizajn. Dostupna je u klasičnoj crnoj i bijeloj boji. Uz 1,3 GHz četverozrezni procesor i gigabajt

RAM-a, istodobno možete pokrenuti više aplikacija. Kod povoljnijih je mobitela zapravo najvažnije osam gigabajta interne memorije za pohranu instalacijskih aplikacija jer na četiri gigabajta ne stane sve. Uz 5-inčni qHD zaslon (540 x 960 piksela ili 220 ppi) dolazi u IPS tehnologiji za najbolji kut gledanja. Prednja kamera s dva megapiksela omogućuje snimanje kvalitetnijih selfieja, dok stražnja kamera ima pet megapiksela s autofokusom. Uređaj će biti dostupan sredinom veljače, zajedno s inačicom Xperia E4 Dual SIM.

www.zippo.com

Vjerujemo da je svim čitateljima sve jasno iz URL-a: predstavljamo stranicu tvrtke Zippo, proizvođača najpoznatijeg upaljača svih vremena, koji svoju osamdesetogodišnju slavu ne duguje samo paljenju cigareta ili plamena na štednjaku, nego prije svega vojnoj uporabi. Američka tvrtka prodaje proizvode po cijelom svijetu, pa tako i u Hrvatskoj. Stranicu vrijedi pogledati jer daje pregled relevantnih informacija i pravih, originalnih proizvoda, uz upečatljiv i pregledan dizajn. Uz klasične zipače, pažnju privlače i neki sasvim novi, inovativno dizajnirani upaljači. Osim toga, imate i izbor noževa, od višenamjenskih nalik na švicarske, pa do većih primjeraka. Možda je najzanimljivija rubrika *customize it* preko koje možete sami dizajnirati izgled svojeg upaljača.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE
LJUDSKIM RESURSIMA**

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/13-03/1, UR BROJ: 512-01-13-664 od 20. studenoga 2013., objavljuje

**INTERNI OGLAS
za popunu dužnosti u JFC HQ Brunssum,
Kraljevina Nizozemska**

Dužnost: stožerni časnik (Humanitarian Analyst), OF-4, DCOS Operations, J2, Intelligence and Knowledge Analysis&Production Branch, Analysis Section

UVJETI:

- osobni čin: bojnik – pukovnik
- iskustvo u obavještajnom funkcionalnom području
- iskustvo u NATO-ovim stožerima, združenim stožerima i multinacionalnim stožerima
- iskustvo u TOPFAS-u i NATO Intel Systemsu
- završen tečaj INT-AA4003, NATO Intelligence Analyst Course (NS) – NATO School Oberammergau
- završen tečaj CMI-CM-3057 NATO Civil Military Cooperation (CIMIC) Staff Course (NU) – NATO School Oberammergau
- znanje engleskog jezika: SLP 3333 ili ALCPT ≥ 85 %
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET.

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost:
svibanj 2015.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Za kandidate koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Sektor za upravljanje ljudskim resursima, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA**

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/13-03/1, UR BROJ: 512-01-13-664 od 20. studenoga 2013., objavljuje

INTERNI OGLAS

**za popunu dužnosti u HQ Air Command Ramstein,
Savezna Republika Njemačka**

Dužnost: stožerni časnik (Air Policing), OF-3, DCOS Operations, Operations Centre, Air Policing and Reporting Section – jedan izvršitelj

UVJETI:

- osobni čin: satnik – bojnik
- rod: zrakoplovstvo
- iskustvo u području nadzora zračnog prostora
- znanje engleskog jezika: SLP 3333 ili ALCPT ≥ 85 %
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET.

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: svibanj 2015.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Za kandidate koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Sektor za upravljanje ljudskim resursima, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA**

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/13-03/1, UR BROJ: 512-01-13-664 od 20. studenoga 2013., objavljuje

INTERNI OGLAS

**za popunu dužnosti u RACVIAC-u – Centru za sigurnosnu suradnju
sa sjedištem u Rakitju, Republika Hrvatska**

**Dužnost: viši stručni referent za materijalno-finansijsko poslovanje
(Paying Agent), OR 6-9 – jedan izvršitelj**

OPĆI UVJETI:

- osobni čin: narednik – časnici namjesnik
- znanje engleskog jezika ALCPT 80 %.

DOPUNSKI UVJETI:

- iskustvo u području financijskog poslovanja
- iskustvo rada u međunarodnom okružju.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13) raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ

ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2015./2016. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 100 kandidata/kandidatkinja upisanih na prvu godinu sveučilišnih preddiplomskih studija na:

SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

- Preddiplomski sveučilišni studij Vojnog inženjerstva – **do 50 kandidata/kandidatkinja**
- Preddiplomski sveučilišni studij Vojnog vođenja i upravljanja – **do 50 kandidata/kandidatkinja**

Rok za podnošenje prijava je **11. svibnja 2015.**

UVJETI KOJE KANDIDATI/KANDIDATKINJE MORAJU ISPUNJAVATI ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/rođena 1993. godine ili poslije
- završena srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/osuđivana za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) da je upisan/upisana na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpanju 2015.) ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14) koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidati/kandidatkinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu za upis na sveučilišni studij i pismeno područnim odsjecima za poslove obrane u kojima se kandidati nalaze u evidenciji vojnih obveznika odnosno područnim odsjecima za poslove obrane po mjestu prebivališta za kandidatkinje ili na adresu: Ministarstvo obrane, Središnjica za upravljanje osobljem, Zagreb, Ilica 256b.

Prijave trebaju sadržavati:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidate za kadete/kadetkinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnim uredu za upis na sveučilišni studij u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kandidatkinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete propisane Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14).

U kadetsku službu primaju se kandidati/kandidatkinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i upišu prvu godinu redovitog studija u prvom upisnom roku u srpanju 2015. godine.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kandidatkinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koje raspisuje Sveučilište u Zagrebu.

Kandidati/kandidatkinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upišu sveučilišni studij iz ovog natječaja potkraj kolovoza 2015. godine bit će pozvani na pripremni kamp.

Nakon odabirnog postupka i upisa na sveučilišni studij kandidati/kandidatkinje po pozivu Ministarstva obrane obvezni su dostaviti:

- original ili ovjerenu presliku rodnog lista i svjedodžbe četvrtog razreda srednje škole
- podatke o broju žiroraćuna i banci.

Tijekom školovanja kadeti/kadetkinje ostvaruju određena prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13).

Nakon završenog preddiplomskog studija kadeti/kadetkinje imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u domaćim i međunarodnim projektima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane www.morh.hr i vojni.unizg.hr, na telefonu 01/3784-636 te u područnim odjelima za poslove obrane i područnim odsjecima za poslove obrane.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE
LJUDSKIM RESURSIMA**

Na temelju članka 52. stavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništвима, KLASA: 023-03/13-03/1, URBROJ: 512-01-13-664 od 20. studenoga 2013., objavljuje

INTERNI OGLAS

za dužnost: vojni savjetnik u Stalnoj misiji Republike Hrvatske pri Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju (OESSION), sa sjediшtem u Beču, ustrojeni čin: brigadir – jedan izvršitelj

OPĆI UVJETI:

- osobni čin: pukovnik - brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili - integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij društvenog, prirodног ili tehničког smjera
- aktivno znanje engleskog jezika
- četvrtu razinu slijedno rastuće časničke izobrazbe
- ustrojeni VSSp: 01PC64.

POŽELJNI UVJETI:

- međunarodni tečajevi iz područja diplomacije
- radno iskustvo na poslovima međunarodne obrambene suradnje.

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: kolovoz 2015.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Za kandidate koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prije s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Sektor za upravljanje ljudskim resursima, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

